

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

А. Г. Гудманян, І. М. Баклан

Практичний курс перекладу

Підручник

*Затверджено Вченою радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
як підручник для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю «Філологія»,
спеціалізацією «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька»*

Київ
КПІ ім. Ігоря Сікорського 2022

УДК 811.112.2'25(075.8)

Г 93

*Гриф надано Вченою радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
(Протокол № 4 від 27.06.2022 р.)*

Рецензенти: *М. Л. Іваницька*, д-р філол. наук, професор
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

О. В. Ребрій, д-р філол. наук, професор
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

В. А. Котвицька, канд. філол. наук, доцент
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Відповідальний редактор *О. А. Лазебна*, канд. філол. наук, доцент
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Гудманян А. Г.

Г 93 Практичний курс перекладу [Текст] : підруч. для здобувачів ступеня бакалавра спец. «Філологія», спеціалізації «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька» / А. Г. Гудманян, І. М. Баклан ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2022. – 180 с. – Бібліогр. : с. 155–163.
ISBN 978-966-990-057-9

Узагальнено особливості фахового перекладу. Розглянуто основи перекладу фахових текстів. Представлено термінологічні, словотвірні та стилістичні аспекти перекладу фахових текстів. Надано перелік запитань для самоконтролю, що є передумовою для виконання практичних завдань. Запропоновано комплекс вправ, спрямований на передперекладацький аналіз тексту оригіналу, технологію перекладу та постперекладацьке редагування. Наведено оригінальні фахові тексти різних жанрів, а також тексти, створені для опанування різних навичок перекладацької діяльності в межах німецько-української мовної пари.

Для здобувачів ступеня бакалавра, які навчаються за спеціальністю «Філологія».

УДК 811.112.2'25(075.8)

ЗМІСТ

Скорочення та умовні позначки	5
Передмова	6
Вступ.....	8
Розділ 1. Основи перекладу фахових текстів.....	10
1.1. Перекладач і фахова комунікація	10
Запитання для самоконтролю	13
Практичні завдання.....	14
1.2. Перекладацьке завдання та моделі комунікації.....	27
Запитання для самоконтролю	33
Практичні завдання.....	34
1.3. Фахова мова в контексті перекладу	45
Запитання для самоконтролю	48
Практичні завдання.....	48
Розділ 2. Термінологічні аспекти перекладу фахових текстів	57
2.1. Термінологічна організація фахової мови	57
Запитання для самоконтролю	61
Практичні завдання.....	61
2.2. Зіставний аналіз термінології у перекладацькому аспекті	65
Запитання для самоконтролю	69
Практичні завдання.....	70
2.3. Когнітивні аспекти перекладу фахової термінології.....	78
Запитання для самоконтролю	79
Практичні завдання.....	80
Розділ 3. Словотвірні аспекти перекладу фахових текстів.....	88
3.1. Елементи категоризації та прийоми словотвору в перекладацькому аспекті.....	88
Запитання для самоконтролю	95
Практичні завдання.....	96
3.2. Семантичні труднощі перекладу фахової термінології	108
Запитання для самоконтролю	111
Практичні завдання.....	111

Розділ 4. Функціональний стиль у перекладі фахової термінології	121
4.1. Стилiстичнi особливостi фахових текстiв	121
Запитання для самоконтролю	127
Практичнi завдання.....	127
4.2. Функцiя дiєслiв у перекладi фахової лiтератури	142
Запитання для самоконтролю	144
Практичнi завдання.....	145
Список використаних джерел	155
Список рекомендованої лiтератури.....	162
Ключi	164
Предметний покажчик	175
iменний покажчик	177
Додатки.....	178
Додаток А.....	178
Таблиця А.1 – Узагальнена класифiкацiя прийомiв i технiк перекладу.....	178

Скорочення та умовні позначки

№ з/п – номер за порядком

англ. – англійською

див. – дивись

досл. – дослівно

лат. – латинською

МО – мова оригіналу

МП – мова перекладу

напр. – наприклад

нім. – німецькою

п. – підрозділ

пер. – переклад

та ін. – та інші

табл. – таблиця

ТО – текст оригіналу

ТП – текст перекладу

укр. – українською

фр. – французькою

Akk. (Akkusativ) – знахідний відмінок

bspw. (beispielsweise) – напр. (наприклад)

ca. (circa) – приблизно

d. h. (das heißt) – а саме

Dat. (Dativ) – давальний відмінок

f (feminin) – іменник жіночого роду, артикль *die*

m (maskulin) – іменник чоловічого роду, артикль *der*

n (neutral) – іменник середнього роду, артикль *das*

Pl. (Plural) – форма множини іменника, артикль *die*

u. a. (unter anderem) – до того ж, крім того

usw. (und so weiter) – тощо

vs. (versus) – на протипагу до

z. B. (zum Beispiel) – напр. (наприклад)

Передмова

Підручник «Практичний курс перекладу» розроблено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 035 «Філологія» ОП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька», з метою його використання у викладанні освітнього компонента «Практичний курс перекладу. Суспільні науки 1» як основний навчально-методичний матеріал, а також як допоміжний навчально-методичний матеріал для освітніх компонентів «Переклад та редагування фахових текстів», «Курсова робота з практики перекладу» та «Навчальна (перекладацька) практика». Основною дидактичною метою цього підручника є ґрунтовна професійна підготовка студентів до майбутньої успішної професійної діяльності у сфері надання перекладацьких послуг. Для цього здобувач вищої освіти має опанувати представлений теоретичний матеріал, що стане основою для розвитку професійних навичок (англ. *hard skills*) у галузі перекладу фахових текстів. Після засвоєння теоретичного матеріалу студентам запропоновано комплекс практичних завдань, які включають три етапи здійснення перекладу: передперекладацький аналіз, технологію перекладу та постперекладацьке редагування.

Концепція представленого підручника спирається на послідовне викладання основ практичної діяльності в галузі перекладу. Структура підручника є прозорою, обрані теми представлено у логічній послідовності. Підручник складається з чотирьох розділів, присвячених вивченню основ перекладу фахових текстів, термінологічним основам перекладу, словотвірним аспектам перекладу фахових текстів і функціональному стилю у контексті перекладу фахової термінології. У межах кожного розділу представлені окремі структурні частини, що покликані надати студентам теоретичні знання з окремої теми та забезпечити закріплення здобутих знань під час виконання практичних завдань. За основу тематичного пошуку і добору ключових аспектів фахового перекладу взято доробок німецької перекладознавиці Радегундіс Штольце «Фаховий переклад» (нім. *Fachübersetzen*). Проаналізований і систематизований за критерієм актуальності матеріал представлено з огляду на особливості фахового перекладу в межах німецько-української мовної пари.

Після опанування теоретичного матеріалу здобувач має можливість перевірити рівень засвоєння теми завдяки запитанням для самоконтролю. Практичні

завдання у межах кожного підрозділу мають за мету розвинути у студентів навички передперекладацького аналізу тексту (термінологічна робота, поглиблення екстралінгвальних знань), перекладу (застосування необхідного перекладацького інструментарія для продукування трансляту) та постперекладацького редагування (критичний аналіз пропонованих фрагментів тексту). У практичних завданнях використано автентичні тексти різних жанрів тематичного поля «Економіка та суспільство». Для контрольної перевірки правильності виконаних завдань наприкінці підручника представлено ключі, якими можна скористатися для аналізу помилок чи повторення окремої теми.

Практичні завдання, що розвивають навички передперекладацького аналізу тексту оригіналу (далі – ТО), пов'язані здебільшого зі збагаченням екстралінгвальних знань і складанням термінологічних баз на основі лексикографічних джерел. Під час створення робочого варіанта перекладу у відповідних завданнях активізуються здобуті знання у галузі технології перекладу, пов'язані із перекладацьким вибором відповідних прийомів і технік перекладу. На етапі постперекладацького редагування у студентів розвивається критичне мислення під час виконання завдань із корегування тексту перекладу (далі – ТП) чи визначення перекладацьких прийомів у виділених фрагментах текстів.

Авторський колектив присвячує цей підручник світлій пам'яті Лисенко Гелени Людвигівни, яка упродовж багатьох років очолювала кафедру теорії, практики та перекладу німецької мови факультету лінгвістики. Вона назавжди залишиться у наших серцях надзвичайно розумною, щирою і талановитою людиною, висококваліфікованим фахівцем у галузі філології та мудрим керівником, яка повсякчас надихала колектив кафедри на нові ідеї, звершення та здобутки.

Велику подяку висловлюємо шановним рецензентам за слушні поради й настанови, відповідальному редактору та редакційному відділу видавництва «Політехніка» за надану підтримку і технічний супровід, а також членам Експертної ради з навчальних видань, Методичної ради та Вченої ради КПІ ім. Ігоря Сікорського за сприяння на різних етапах підготовки рукопису підручника до публікації.

Вступ

Професійна підготовка перекладача спирається на розвиток навичок перекладу фахових текстів різних жанрів. Перекладач є посередником у реалізації фахової комунікації. Для успішної професійної діяльності у сфері надання перекладацьких послуг потрібне всебічне опанування перекладацької компетентності, яка має декілька складових: мовну, фахову і предметну. Мовна складова перекладацької компетентності націлена на знання фахової лексики у межах відповідних терміносистем, з якими працює перекладач. Фахова складова надає необхідні знання технології перекладу, пропонуючи перекладачу інструментарій, яким він послуговується для прийняття перекладацького рішення (прийоми і техніки перекладу на лексичному, граматичному та семантичному рівнях). Предметна складова перекладацької компетентності передбачає поглиблення екстралінгвальних знань у певній предметній галузі (напр., наука, техніка, економіка, право тощо). Зазначені складові розвивають професійні навички (англ. *hard skills*) перекладача.

Якщо докладно розглянути процес перебігу фахової комунікації між відправником повідомлення та його отримувачем, які володіють різними мовами, перекладачу потрібно перемикати мовний код у межах відповідної мовної пари, декодуючи і кодуючи повідомлення. Переклад може здійснюватися як в усній, так і в письмовій формах. Працюючи з перекладом фахових текстів, перекладач повинен врахувати той факт, що ТО може мати певні дефекти, які потрібно вчасно розпізнати і повідомити про них замовнику перекладу. Крім того, перекладач має адекватно оцінити потенціал знань цільової аудиторії, щоб за потреби адаптувати ТП до особливостей отримувача повідомлення. Власне, уміння здійснювати успішну комунікацію із замовником перекладу є важливою передумовою формування непрофесійних навичок (англ. *soft skills*) перекладача.

Визначальним у створенні адекватного перекладу є вміння визначати основну функцію ТО, а також враховувати його жанрово-стилістичні особливості, які можуть мати відмінності у цільовій культурі. Опанування навичок перекладу не припиняється у процесі здійснення професійної діяльності перекладача, адже постійно потрібно збагачувати лексичний запас у певній предметній галузі, бути обізнаним в актуальних тенденціях перекладознавства та слідкувати за останніми новинами та подіями у світі. Слід зауважити, що поняття «універсальний

перекладач» загалом не існує, оскільки неможливо досягнути всі сфери знань. Здебільшого перекладач фахових текстів працює у межах окремої спеціалізації, як наприклад, галузі права (юридичний переклад), науки й техніки (переклад науково-технічних текстів), медицини (переклад медичних текстів), економіки чи соціальних наук, політики (переклад суспільно-економічних і політичних текстів) тощо.

У представленому підручнику ми зосередимо увагу саме на перекладі фахових суспільно-економічних текстів у межах німецько-української мовної пари. Саме такі тексти є актуальними для професійної підготовки перекладача, адже дозволяють збагачувати мовні знання у руслі глобалізаційних процесів у суспільстві та використовувати наявний інструментарій у вигляді прийомів і технік для здійснення адекватного перекладу. Процес опанування кожного розділу спирається на теоретичне підґрунтя у межах окремої теми, що є передумовою для виконання практичних завдань із розвитку різних навичок перекладу. Важливим для досягнення освітньої мети та ефективності навчального процесу є дотримання послідовності, адже лише покрокове виконання поставлених задач може мати успіх і бажаний результат.

Розділ 1. Основи перекладу фахових текстів

1.1. Перекладач і фахова комунікація

Професія «перекладач» є наразі затребуваною як невід’ємна частина підтримки німецько-українських відносин на рівні економічного співробітництва. Професійна підготовка перекладача є складним процесом, який враховує теоретичну базу знань і практичні навички. Практика перекладу є сферою перекладацької дії, в якій мовні посередники використовують відповідний інструментарій і допоміжні засоби (лексикографічні джерела та системи автоматизованого перекладу), а також непрофесійні навички (англ. *soft skills*) для здійснення перекладу. Мовними посередниками у цьому процесі можуть бути усний або письмовий перекладач, технічний автор, викладач німецької мови, журналіст, автор медіаповідомлень, рекламних текстів тощо. Непрофесійні навички формують роль перекладача в організації перекладацьких проєктів і роботі в команді (менеджмент часу, спілкування з клієнтами та колегами, визначення винагороди за виконану роботу тощо).

На думку М. Л. Іваницької, перекладач як суб’єкт мовленнєвої діяльності має низку мовних, соціальних, світоглядних і психологічних характеристик, які взаємодіють між собою та впливають одна на одну [5, с. 22]. Професіоналізм перекладача полягає не лише у вмінні добре виконувати роботу, але й бути самостійним у прийнятті перекладацьких рішень із використанням самокритики. На практиці перекладач стикається з численними труднощами, які за класифікацією Петера Шмітта можна розподілити на очевидні (недостатні мовні знання, недоліки ТО, нестача фахових знань) і приховані (нестача знань про культуру) [18, с. 71]. Таким чином, перекладач повинен володіти не лише фаховими, а й екстралінгвальними знаннями, використовувати допоміжні засоби і бути готовим до постійного саморозвитку і підвищення кваліфікації. Маючи справу з окремою перекладацькою проблемою, він має методологічно узагальнити її, застосовуючи наукове обґрунтування і знання експертів [25, с. 17]. У процесі професійної підготовки перекладач здобуває знання, навички і досвід, які формують його здатність до якісного виконання завдань у сфері надання перекладацьких послуг. Отже, на передній план висувається поняття перекладацької компетент-

ності, складовими якої є якості, уміння та майстерність. Загалом ці складові можна назвати компетенціями, серед яких визначальними для перекладача прийнято виокремлювати такі:

- 1) мовна компетенція (володіння іноземною та рідною мовами);
- 2) фахова компетенція (вміння застосовувати знання технології перекладу в окремих аспектах);
- 3) галузева компетенція (вміння використовувати знання окремої галузі під час виконання перекладу).

Базовою є мовна складова підготовки перекладача. Мовна особистість перекладача визначається когнітивним, мотиваційним та емоційним компонентами [7, с. 153]. Для успішного здійснення перекладацької діяльності необхідно бездоганно володіти робочими мовами у межах певної мовної пари. У представленому курсі – це німецька та українська мови. Зазначений вище перелік компетенцій можна продовжити, додавши до нього міжкультурну компетенцію, яка, на нашу думку, відіграє не останню роль у здійсненні перекладацької діяльності, оскільки вона включає сукупність усіх умінь, необхідних для того, щоб встановити спільний зв'язок із представниками інших культур для здійснення успішної комунікації [12, с. 35]. Крім того, формування культурного континууму, за твердженням О. В. Ребрія, складає одну із трьох ролей перекладу у філософському плані на ряду із самопізнанням / (само)рефлексією, а також індивідуальним та колективним розвитком [22, с. 66].

Беручи до уваги модель перекладу Ю. Найди / Ч. Табера, яка враховує аналіз, трансфер і синтез (Nida / Taber, 1969), переклад можна вважати трьохетапним процесом. На першому етапі відбувається розуміння ТО, на другому – протиставлення змісту та форм ТО зі змістом та формами цільової культури з можливим пристосуванням, на третьому – повне, часткове або нульове перенесення до ТП змісту й форм [13, с. 24]. Тобто, йдеться про фази рецепції, трансферу та репродукції під час перекладу. Відмінність між цими класифікаціями перекладацького процесу і запропонованою нами класифікацією полягає в тому, що етап аналізу розглядається нами як перед здійсненням перекладу, так і на етапі редагування ТП. Крім того, враховуючи наведене вище визначення перших двох етапів здійснення перекладу, їх беззаперечно можна об'єднати і вважати етапом аналізу. Синтез або етап перенесення чи неперенесення змісту і форм ТО до ТП відображає технологічний аспект перекладу, який висуває на передній план уміння пе-

рекладача оперувати наявним інструментарієм і приймати перекладацьке рішення, що полягає у виборі відповідних стратегій, способів, прийомів і технік перекладу (докладніше див. п. 1.2). За схожим принципом представлена класифікація В. Вільсса, яка включає фазу розуміння змісту та стилю (аналіз) та фазу мовної реконструкції (комунікативний аспект) [19, с. 92]. На етапі рецепції відбувається аналіз перспектив тексту, зорієнтованих на окремий випадок (напр., переклад метафор, синтаксичних структур, еліпсів тощо), парадигму (напр., тематичну композицію) та цілісні уявлення про культурно-специфічні або спеціальні наукові структури з урахуванням детермінант мови перекладу (далі – МП): мети перекладу, норм МП, типу і жанру тексту в МП [13, с. 26]. Варто зазначити, що тексти не існують в ізольованому просторі. Вони функціонують у комунікативній ситуації, яка включає відправника й отримувача, засоби й інструменти передачі [16, с. 14]. Під час перекладу треба з'ясувати, яку головну функцію відіграє текст. Спираючись на класифікацію Клауса Брінкера, можна виокремити 5 класів текстів: інформативні, апелятивні, комісивні, контактовстановлювальні та декларативні [16, с. 30]. Поняття клас текстів у цьому за визначенням прирівнюється до типу текстів (нім. *Texttyp*) та виду текстів (нім. *Textsorte*), які загалом можна розуміти як комплексні шаблони мовної комунікації, що виникли всередині мовної спільноти впродовж суспільно-історичного розвитку на основі комунікативних потреб [14, с. 138].

За визначенням В. Вільсса, переклад є процесом обробки та ревербалізації тексту, під час якого ТО перетворюється на максимально еквівалентний ТП, зберігаючи змістове та стилістичне наповнення ТО [19, с. 190]. Таким чином, на передній план прийняття перекладацького рішення висувається питання еквівалентності. Загальновідомим є те, що еквівалентний переклад може бути неадекватним, що, власне, має місце під час застосування машинного перекладу. Не завжди терміносистема окремої галузі є унормованою, гармонізованою та кодифікованою у відповідних двомовних німецько-українських спеціалізованих словниках. Наприклад, терміносистема галузі «економіка» може містити понятійні слова (нім. *Begriffswörter*), які можуть бути неунормованими. Змістове наповнення, а отже і значення окремого поняття, може бути відтвореним за допомогою метафоризації залежно від обставин комунікації (напр., *unter einen Hut bringen* – дійти згоди / спільної думки, порозумітися). Тобто, на практиці навіть існуючий

словниковий відповідник (еквівалент) не може забезпечити адекватність перекладу і під час пошуку перекладацького рішення потрібно вдаватися до комплексного перетворення відповідно до існуючого контексту (вужького чи широкого).

У процесі фахової підготовки перекладач здобуває різні види знань, а саме: знання про соціальну та міжкультурну взаємодію, знання про мову та комунікацію, термінологічні знання, предметні знання в окремій спеціальній галузі [25, с. 21]. Сфера діяльності спеціаліста пов'язана з фаховою комунікацією. Учасниками фахової комунікації є автор повідомлення, який є спеціалістом, та отримувач повідомлення, який може бути як фахівцем, так і нефахівцем. Перекладач як посередник у фаховій комунікації повинен уміти оцінювати рівень підготовки цільової аудиторії та добирати відповідні мовні засоби для досягнення функціональної еквівалентності.

Отже, професійна підготовка перекладача невід'ємно пов'язана з опануванням теоретичних знань та умінням їхнього практичного застосування. При цьому важливим є уміле використання допоміжних засобів і непрофесійних навичок. Стикаючись із труднощами, перекладач має прийняти виважене рішення на основі мовних (лінгвальних), професійних та екстралінгвальних знань. Таким чином, поняття перекладацької компетентності включає мовну, фахову, галузеву та міжкультурну складові. Переклад є складним ментальним процесом, що спирається на етапи аналізу, трансферу та синтезу. В основі цього полягають сприйняття та розуміння ТО, а також його повне, часткове або нульове перенесення до ТП. Не менш важливим у здійсненні адекватного перекладу є аналіз ТП під час постперекладацького редагування. Він подекуди виявляється складнішим, ніж сам етап перекладу, адже для аналізу трансляту потрібно залучити не лише фахові знання галузі культурології, стилістики, комунікативної лінгвістики та інших суміжних галузей мовознавства, а й мати певний досвід перекладацької діяльності, на основі якого формується так зване «перекладацьке відчуття», яке допомагає визначити фрагмент ТП, який потребує редагування, та дібрати влучне перекладацьке рішення для досягнення адекватності перекладу.

Запитання для самоконтролю

1. Що охоплює практика перекладу як сфера перекладацької дії?
2. У чому полягає професіоналізм перекладача?

3. З якими труднощами стикається перекладач у свої професійній діяльності та з чим вони пов'язані?

4. Що належить до складових перекладацької компетентності?

5. Як можна схарактеризувати етапи виконання перекладу?

6. Які перспективи тексту розглядаються під час перекладу?

7. Які класи текстів можна виокремити за їхньою головною функцією?

8. Чим є переклад за визначенням В. Вільсса?

9. Що таке «понятійне слово» та яку роль воно відіграє у терміносистемі галузі економіки?

10. Які види знань здобуває перекладач під час фахової підготовки?

11. У який спосіб відбувається фахова комунікація та яку роль при цьому відведено перекладачу?

Практичні завдання

1. Проаналізуйте та вивчіть лексику тематичного поля «Ринкова економіка».

1. *Angebot, n* – пропозиція

2. *Arbeitslose, m / f* – безробітний(-а)

3. *Außenhandel, m* – зовнішня торгівля

4. *Banknote, f* – банкнота

5. *Bedürfnisse, Pl.* – нужда

6. *Berechnung, f* – підрахунок

7. *Bruttoinlandsprodukt, n* – валовий внутрішній продукт

8. *Entwicklung, f* – розвиток, тенденція, динаміка

9. *Erzeugung, f* – виготовлення, створення

10. *Finanzwissenschaft, f* – наука про фінанси

11. *Gesamtleistung, f* – сукупна продуктивність

12. *Güter, Pl.* – блага, товари

13. *Haushalt, m* – домогосподарство, господарство, бюджет

14. *Kreislauf, m* – колообіг, цикл

15. *Leistung, f* – виконана робота, діяльність, платіж

16. *Makroökonomie, f* – макроекономіка

17. *Mikroökonomie, f* – мікроекономіка

18. *Nachfrage, f* – попит

19. *Ökonometrie, f* – економетрія (дисципліна, яка досліджує методи статистичного аналізу емпіричних даних)
20. *privatwirtschaftlich* – приватноекономічний
21. *soziale Ordnung* – соціальний лад
22. *Umlauf, m* – обіг
23. *Unternehmen, n* – підприємство
24. *vermögenswirksame Leistung* – інвестиційна діяльність
25. *Verteilung, f* – розподіл
26. *Volkseinkommen, n* – національний дохід
27. *Volkswirtschaft, f* – народне господарство
28. *volkswirtschaftlich* – народногосподарський
29. *volkswirtschaftliche Gesamtrechnung, f* – народногосподарський баланс
30. *Volkswirtschaftslehre, f* – політекономія
31. *Wert, m* – величина, вартість
32. *wirtschaftliche Leistungen erbringen* (erbrachte, hat erbracht) – здійснювати економічну діяльність, надавати послуги в галузі економіки
33. *Wirtschaftspolitik, f* – економічна політика
34. *Wirtschaftsraum, m* – економічний простір
35. *Wirtschaftstheorie, f* – економічна теорія

2. Зверніть увагу на різницю між поняттями «Bedarf» і «Bedürfnisse», «Handlung» і «Handeln» в економічній терміносистемі в перекладацькому аспекті. Перекладіть українською мовою приклади 1–4.

Bedarf, m (укр. *потреба*) – «auf bestimmte Produkte und Dienstleistungen bezogener Wunsch; finanziell gesicherte Möglichkeit, Güter zu kaufen» [56, с. 392] – досл. «бажання, спрямоване на визначену продукцію та послуги; фінансово забезпечена можливість придбати товари» (переклад наш – І. Б.).

Приклад 1: In diesem Unternehmen gibt es einen **Bedarf** an hochqualifizierte Fachkräfte.

Bedürfnisse, Pl. (укр. *потреба*) – «Antriebskräfte, die den Menschen bewegen, wirtschaftlich zu handeln und einen empfundenen Mangel zu beseitigen» [56, с. 392] – досл. «стимул, що керує людиною на шляху до економічної дії та усунення відчутної нестачі» (переклад наш – І. Б.).

Приклад 2: Es ist möglich, die **Bedürfnisse** aller Wirtschaftssubjekte zu befriedigen.

Handlung, f (укр. діяння, вчинок) – «eine zeitlich in sich geschlossene, auf ein Ziel gerichtete sowie inhaltlich und zeitlich gegliederte Einheit der Tätigkeit, nämlich die kleinste psychologisch relevante Einheit willentlich gesteuerter Tätigkeiten von Individuen, Gruppen und Organisationen» [28]. – досл. «завершена в часі, спрямована на мету, а також змістовно й темпорально поділена одиниця діяльності, а саме найменша психологічно релевантна одиниця умисно керованих видів діяльності індивідів, груп та організацій» (переклад наш – І. Б.).

Приклад 3: Man gibt Empfehlungen für die richtige **Handlung** ab.

Handeln, n (укр. дія) – «jemandes Ausführung einer Handlung» [27]. – досл. «виконання кимось діяння» (переклад наш – І. Б.).

Приклад 4: Man kann das menschliche **Handeln** begründen.

3. Перекладіть словосполучення українською мовою.

1. *das Augenmerk legen* (legte, hat gelegt) auf Akk. –
2. *Bedürfnisse befriedigen* (befriedigte, hat befriedigt) –
3. *im Bund zusammenarbeiten* (arbeitete zusammen, hat zusammengearbeitet) –
4. *einen Bericht verfassen* (verfasste, hat verfasst) –
5. *Empfehlungen abgeben* (gab ab, hat abgegeben) –
6. *handfeste Theorie aufstellen* (stellte auf, hat aufgestellt) –
7. *in die Praxis umsetzen* (setzte um, hat umgesetzt) –

4. Перекладіть речення українською мовою, використовуючи запропоновані відповідники дієслів.

1. *berücksichtigen* (berücksichtigte, hat berücksichtigt) – враховувати
Dieses Modell der Volkswirtschaft **berücksichtigt** Angebot und Nachfrage.
2. *einsetzen* (setzte ein, hat eingesetzt) – застосовувати
Zur Berechnung dieser Werte werden spezielle Kenngrößen **eingesetzt**.
3. *ermitteln* (ermittelte, hat ermittelt) – визначати
Die Wirtschaftswissenschaftler müssen **ermitteln**, ob man bei wenigen Ressourcen die Bedürfnisse befriedigen kann.
4. *nachgehen* (ging nach, ist nachgegangen) – слідувати
Wir sind bereit, bei dieser Forschung der Frage **nachzugehen**.
5. *sich auseinandersetzen* (setzte sich auseinander, hat sich auseinandergesetzt) mit Dat. – займатися проблематикою дослідження, поставати перед викликом, стикатися з чимось

Zum ersten Mal wurde das Thema Volkswirtschaft im Zeitalter des Merkantilismus *auseinandergesetzt*.

6. *sich befassen* (befasste sich, hat sich befasst) mit Dat. – *займатися чимось*

Die Volkswirtschaftslehre *befasst sich* mit den Fragen der ökonomischen Voraussetzungen.

7. *zählen* (zählte, hat gezählt) zu Dat. – *належати до чогось*

Dazu *zählt* die Berechnung des Bruttoinlandsproduktes.

8. *zusammenspielen* (spielte zusammen, hat zusammengespielt) – *взаємодіяти*

Wir setzen uns mit dem Thema auseinander, wie Angebot und Nachfrage wirksam *zusammenspielen*.

5. *Знайдіть відповідники до прикметників і прислівників.*

1. ausgiebig –	a) у середньому
2. divers –	b) основоположний
3. durchschnittlich –	c) ґрунтовний, ґрунтовно
4. grundlegend –	d) постійно, безперервно
5. stets –	e) різноманітний

6. *Перекладіть речення українською мовою. Зверніть увагу на відтворення усталених конструкцій і виразів.*

1. *auf den Grund gehen* (ging, ist gegangen) – докладно вивчити

Es *wird* dem Zusammenhang von der Erzeugung und der Verteilung der unterschiedlichsten Güter unter dem Einfluss von verschiedenen Produktionsfaktoren *auf den Grund gegangen*.

2. *auf ökonomische Art und Weise* – економічним способом

Man stellt sich hier grundsätzlich die Frage, wie man das menschliche Handeln *auf ökonomische Art und Weise* begründen kann.

3. *Beschäftigt man sich mit ..., spricht man von der Makroökonomie.* – Якщо займаються (чимось)..., йдеться про ... .

Beschäftigt man sich mit den gesamten wirtschaftlichen Vorgängen eines Landes, *spricht man von* der Makroökonomie.

4. *Hand in Hand* – пліч-о-пліч

Die Volkswirtschaftslehre arbeitet *Hand in Hand* mit der Wirtschaftspolitik.

5. *in die Welt setzen* (setzte, hat gesetzt) – започаткувати, запровадити

Der Begriff der theoretischen Sozialökonomik *wurde in die Welt gesetzt*.

6. *in erster Linie* – у першу чергу, передусім

Die Volkswirtschaft befasst sich *in erster Linie* mit der Leistung der diversen Wirtschaftssubjekte, also Haushalte, Staaten und Unternehmen in einem gewissen Wirtschaftsraum, also dem Bund oder dem Staat.

7. *in welchem Ausmaß* ... – якою мірою ...

Es wird auch festgestellt, ob und *in welchem Ausmaß* die unterschiedlichen Wirtschaftssubjekte im Außenhandel tätig sind.

8. *Je (Komparativ) ... , desto (Komparativ) ...* – чим (прикметник у формі вищого ступеня порівняння) ... , тим (прикметник у формі вищого ступеня порівняння) ...

Je effizienter die Volkswirtschaft ist, *desto* geringer ist die Zahl der Arbeitslosen.

9. *Je nach sozialer Ordnung* – відповідно до соціального ладу

Je nach sozialer Ordnung erbringen Menschen unterschiedliche wirtschaftliche Leistungen.

10. *Man geht davon aus, dass* ... – виходять з того, що ...

In der Volkswirtschaftslehre *geht man* bei der Berechnung immer *davon aus, dass* die Ressourcen knapp sind.

11. *Seit diesem Zeitpunkt an* – відтоді

Seit diesem Zeitpunkt an stellen sich Menschen immer wieder die Frage, wie man die Theorie der Ökonomie am besten in die Praxis umsetzen kann.

12. *unter anderem* – між іншим

Er verfasste *unter anderem* als Erster einen Bericht über die Handlungsbilanzen von zwei unterschiedlichen Ländern.

13. *unter einen Hut bringen* – дійти згоди / спільної думки, порозумітися

Um beide Wirtschaften *unter einen Hut bringen* zu können, wurde von Adolf Wagner (Адольф Вагнер) und Heinrich Dietzel (Гайнріх Дітцель) der Begriff der theoretischen Sozialökonomik in die Welt gesetzt.

14. *vor allem* – передусім

Sie beschäftigten sich *vor allem* mit den grundlegenden Themen wie zum Beispiel Geld und dessen Umlauf sowie Banknoten.

7. Перекладіть текст українською мовою. Зверніть увагу на відтворення пасивного стану та інфінітивної конструкції *ut ... zu*.

Die Volkswirtschaft befasst sich mit dem Zusammenwirken aller Haushalten, Staaten und Unternehmen in einem bestimmten Raum. Es gibt eine offene und eine geschlossene Volkswirtschaft. Die Ermittlung der vermögenswirksamen Leistung aller Wirtschaftssubjekte ist bei der Volkswirtschaftslehre grundlegend. Es *wird* auch die Verteilung des Einkommens *berechnet*. Man beschäftigt sich auch mit der Preisentwicklung und der Arbeitslosigkeit. Diese Werte *werden* stets neu *ermittelt*, *um* auf mögliche Veränderungen *aufmerksam zu werden*. Diesen Prozess nennt man volkswirtschaftliche Gesamtrechnung.

Je nach gesetzlichen Vorschriften *werden* Empfehlungen für die richtige Handlung *abgegeben*. Ein besonderes Augenmerk *wird* auf die wirtschaftlichen Vorgänge des Einzelnen *gelegt*. Teilgebiete der Volkswirtschaftslehre sind zum Beispiel die Wirtschaftstheorie, die Makroökonomie, die Ökonometrie, die Mikroökonomie und die Finanzwissenschaft. Der Begriff volkswirtschaftlich *kann* als Gegensatz zum Begriff privatwirtschaftlich *gesehen werden*.

Thomas Mun (Томас Ман) ist einer der ersten Autoren im ökonomischen Bereich. Die ersten handfesten Theorien zu diesem Thema *wurden* von John Law (Джон Ло), John Locke (Джон Локк) und William Petty (Вільям Петті) *aufgestellt*. Die Volkswirtschaft bekam eine einheitliche Struktur mit deutlich abgebildeten Prozessen. Zwar *wurde* der Wirtschaftskreislauf *dargestellt*, der erste zusammengefasste Ansätze lieferte. Aus dieser Darstellung entwickelte sich später die volkswirtschaftliche Gesamtrechnung.

8. Прочитайте німецькі роз'яснення основних економічних термінів із фахового глосарія¹⁾ (Тексти 1–5) і знайдіть їхні українські відповідники.

Текст 1

«Die Wirtschaft besteht aus allen Einrichtungen, Maschinen, Personen und Handlungen, die Angebot und Nachfrage generieren und regulieren und der planvollen Befriedigung von Bedürfnissen dienen. Herstellung, Handel, Konsum, Verteilung und Recycling / Entsorgung sind alle Teil wirtschaftlichen Handelns von Unternehmen, Privatpersonen und Staaten – jeder von uns ist ein Teil davon. Heutzutage sind wir

---

¹⁾ Begriffe A–Z: Weit über 300 Begriffe aus der Finanzwelt. URL: <https://www.wirtschaftswerkstatt.de/Glossar> (дата звернення: 15.12.2021).

selbst, allein wegen unserer Daten, schon ein Wert und ein Produkt. Und abgesehen davon sind alle von Geburt an „Verbraucherinnen und Verbraucher“ und gestalten die Nachfrage am Markt mit, nach der sich die Hersteller richten» [58].

Лексика до тексту 1

1. *Einrichtung*, *f* – установка
2. *Handel*, *m* – торгівля
3. *Konsum*, *m* – споживання
4. *Recycling*, *n* – вторинна переробка
5. *Entsorgung*, *f* – утилізація
6. *Verbraucher*, *m* – споживач
7. *sich richten* (richtete sich, hat sich gerichtet) nach Dat. – орієнтуватися / спрямовуватися на щось

Wirtschaft*, *f – _____

Текст 2

«Gesamtheit aller wirtschaftlich tätigen Akteure. Alle in einem Staat (wie beispielsweise Deutschland) oder einem Staatenverbund (wie die Europäische Union) wirtschaftlich tätigen und miteinander in Beziehung stehenden Akteure bilden in ihrer Gesamtheit eine Volkswirtschaft. Zu diesen Akteuren gehören alle Haushalte, Unternehmen und der Staat. Ein Indikator dafür, wie leistungsstark eine Volkswirtschaft ist, ist das Bruttoinlandsprodukt (BIP). Das BIP gibt an, welchen Gesamtwert die Güter (Waren und Dienstleistungen) haben, die in der Volkswirtschaft innerhalb eines Jahres hergestellt wurden» [55].

Лексика до тексту 2

1. *Akteur*, *m* – учасник
2. *Staatenverbund*, *m* – союз / об'єднання держав
3. *in Beziehung stehen* (stand, hat gestanden) – взаємодіяти, мати зв'язок
4. *Gesamtwert*, *m* – сукупна вартість

Volkswirtschaft*, *f – _____

Текст 3

«AGB bedeutet Allgemeine Geschäftsbedingungen. In den AGB stehen vorformulierte Bedingungen von Verträgen, die das Unternehmen abschließt. Zum Beispiel beinhalten sie die Zahlungsbedingungen, Widerrufmöglichkeiten, Vertragslaufzeiten, Datenschutzbestimmungen und Kündigungsfristen. Die AGB

werden als „das Kleingedruckte“ bezeichnet, weil sie oft sehr klein gedruckt und sehr lang sind. Dennoch ist es wichtig die AGB zu lesen, bevor man den Vertrag schließt» [38].

Лексика до тексту 3

1. *Vertrag, m* – договір
  2. *abschließen* (schloss ab, hat abgeschlossen) – укладати (напр., договір)
  3. *Zahlungsbedingung, f* – умова оплати
  4. *Widerrufmöglichkeit, f* – можливість відкликання
  5. *Vertragslaufzeit, f* – термін дії договору
  6. *Datenschutzbestimmung, f* – положення про захист даних
  7. *Kündigungsfrist, f* – термін розірвання (договору)
- Allgemeine Geschäftsbedingungen** – _____

Текст 4

«Für jede Bank eine eigene Nummer. Vor 2016 hatte jede Bank ihre eigene Bankleitzahl, mit der sie eindeutig identifiziert werden konnte. Das war eine achtstellige Ziffernfolge (123 456 78), die bei jeder Überweisung angegeben werden musste, damit das Geld auch tatsächlich zur richtigen Bank überwiesen wurde. Das Verfahren wurde in Europa ab dem 01.02.2016 von dem SEPA-Verfahren (Single Euro Payments Area – einheitlicher Euro-Zahlungsverkehrsraum) abgelöst. Für Überweisungen und Lastschriften benötigt man also nicht mehr Kontonummer und Bankleitzahl, sondern IBAN und BIC. Innerhalb von Deutschland reicht nur die IBAN» [39].

Лексика до тексту 4

1. *achtstellige Ziffernfolge* – послідовність із восьми цифр
  2. *Überweisung, f* – переказ
  3. *Verfahren, n* – метод, спосіб
  4. *ablösen* (löste ab, hat abgelöst) – замінювати, заміщувати
  5. *Lastschrift, f* – сума списання, кредит
  6. *Kontonummer, f* – номер рахунку
  7. *angeben* (gab an, hat angegeben) – вводити (дані), зазначати
- Bankleitzahl, f (BLZ)** – _____

Текст 5

«Das Geld, das man selbst hat. In Unternehmen besteht das Eigenkapital aus allen finanziellen Mitteln, die als erwirtschafteter Gewinn im Unternehmen verbleiben

oder die von den Eigentümerinnen und Eigentümern zum Betrieb der Firma genutzt werden. Bei Privatpersonen wird der Begriff meist im Zusammenhang mit der Kreditfinanzierung, insbesondere der Immobilienfinanzierung verwendet. Hier sind die finanziellen Eigenmittel gemeint, die benötigt werden, um bei einer Finanzierung einen günstigen Zinssatz zu bekommen und den Anteil an Fremdkapital gering zu halten. Im Gegensatz zum Eigenkapital besteht das Fremdkapital aus Mitteln, die von einem Dritten (beispielsweise einer Bank) zur Verfügung gestellt werden. Beim Hauskauf oder anderen großen Anschaffungen ist Eigenkapital nahezu unverzichtbar. Denn Banken sind oft nur dann zu großen Finanzierungen bereit, wenn auch ein entsprechend hohes Eigenkapital vorhanden ist» [43].

Лексика до тексту 5

1. *erwirtschafteter Gewinn* – створений прибуток
  2. *Eigentümer, m* – власник
  3. *günstiger Zinssatz* – вигідна процентна ставка
  4. *der Anteil an Fremdkapital* – частка залученого капіталу
  5. *Anschaffung, f* – придбання
  6. *unverzichtbar* – невід’ємний, незамінний
- Eigenkapital, n*** – _____

9. Перекладіть речення німецькою мовою.

1. В економіці Німеччини задіяні установи та організації, а також особи, які створюють попит і пропозицію.
2. Економіка націлена на задоволення нужди.
3. Виробництво, торгівля і споживання є частиною економічної дії підприємств.
4. Продукція має вартість і ціну.
5. Національна економіка включає учасників, які взаємодіють між собою, а саме: домогосподарства, підприємства і державу.
6. Валовий внутрішній продукт (ВВП) є показником ефективності національної економіки.
7. Загальні умови укладання угоди (AGB) визначають умови оплати, відкликання і термін дії договорів, які укладаються.
8. За допомогою внутрішнього банківського ідентифікаційного коду (БІК) можна точно встановити фінансову установу, через яку здійснюється платіж.
9. Це підприємство має власний капітал.

10. Перекладіть текст українською мовою. Зверніть увагу на відтворення інфінітивних речень і підрядних додаткових речень, виділених у тексті напівжирним курсивом.

Die Volkswirtschaftspsychologie benutzt gleiche Erkenntnis wie Volkswirtschaftslehre. Diese wird in der Psychologie unter anderen Gesichtspunkten gesehen. Es geht vor allem um das Verhalten und das Erleben der Wirtschaftsobjekte. Die Grundannahmen der Volkswirtschaftslehre beruhen darauf, ***den Ablauf der Wirtschaft in der Volkswirtschaft zu erklären***. In der Wirtschaftspolitik geht es darum, ***die unterschiedlichen Wege für das Erreichen der vorher festgelegten Ziele gesamtwirtschaftlich aufzuzeigen***. Das ist für jedes Unternehmen ein wichtiger Meilenstein zum Erfolg.

Die Volkswirtschaftslehre ist darauf gezielt, ***von den psychologischen Kennwerten abzusehen***. Sie ist der Meinung, ***dass viele Menschen sehr rational handeln und immer eine hohe Gewinn- und Nutzenmaximierung anzustreben versuchen***. Es wird festgestellt, ***dass eine Markttransparenz genutzt wird***. Diese Annahme fasst zusammen, ***dass alle Preise die Wirtschaftsentwicklung regulieren***. Eine Analyse zeigt hierbei eine Unzulänglichkeit beim wirtschaftlichen und individuellen Verhalten.

Die Volkswirtschaftspsychologie zeigt gesamtwirtschaftliche Prozesse mit den psychologischen Determinanten wie Leistungsmotivation, Arbeitsmoral, Erwartungshaltungen und Anspruchsniveau im Bereich der Erstellung von Dienstleistungen und Gütern. Es wurde festgestellt, ***dass die Ausprägung der Motivation in einer Bevölkerung die wirtschaftliche Entwicklung nachfolgend maßgeblich beeinflusst***. Im Jahr 1951 wurde nachgewiesen, ***dass sich aus Analysen die weitere Konjunktorentwicklung und die Nachfrage nach langfristigen Wirtschaftsgütern prognostizieren lassen***. Solche Analysen wurden für die Neigung der Investitionen der Unternehmen eingesetzt.

Die Volkswirtschaftspsychologie befasst sich mit dem menschlichen Verhalten im bestimmten ökonomischen Umfeld. Im Forschungsvordergrund steht auch der soziale Zusammenhang. Die psychologischen Erkenntnisse werden dabei auf alle wirtschaftlichen Fragestellungen übertragen. Ausschlaggebend ist das vor allem für Unternehmen. Die Volkswirtschaftspsychologie hat ein breites Spektrum an Einsatzmöglichkeiten im Personalmanagement bei den Personal- und Unternehmensberatungen, im Change Management sowie in der Marktforschung. Zu den Aufgaben eines Volkswirtschaftspsychologen gehören unter anderem die Weiterbildung und das

Training von Mitarbeitern. Außerdem kommen spezielle Marketingberatungen oder eine individuelle Marktforschung hinzu. Zum Aufgabenbereich der Unternehmenspsychologen gehören Werbung, Marktkommunikation sowie Hilfeleistung bei der Organisationsentwicklung, Personalauswahl und Unternehmensberatung.

Die Unternehmensberatung ist wichtig auch für jüngere Firmen und kann den richtigen Grundstein für erfolgreiche Zukunft legen. Die Organisationspsychologie als Teilgebiet der Volkswirtschaftspsychologie ist damit beschäftigt, ***sich dem Personalverhalten in den Unternehmen zu widmen***. Regelmäßige Analysen hierüber können für die Führungspsychologie sehr aufschlussreich sein. Die Marktpsychologie ist eine Studie über das Verhalten von Menschen, die am jeweiligen Markt teilnehmen. Unter diese Rubrik fallen auch Konsumpsychologen, Verkaufspsychologen, Handelspsychologen und Werbepsychologen.

Лексика до тексту

1. *Change Management, n* – менеджмент структурних змін
2. *das Erleben der Wirtschaftsobjekte* – досвід об'єктів економіки
3. *den richtigen Grundstein legen* (legte, hat gelegt) – закладати правильну основу, закласти відповідні підвалини
4. *die Neigung der Investitionen* – залучення інвестицій
5. *die Ausprägung der Motivation* – формування мотивації
6. *ein wichtiger Meilenstein* – важлива віха
7. *Erkenntnis, f* – пізнання, знання, досвід
8. *Führungspsychologie, f* – психологія управління
9. *Gewinn- und Nutzenmaximierung, f* – примноження прибутку та користі
10. *Grundannahmen, Pl.* – основні гіпотези / припущення
11. *Handelspsychologe, m* – психолог у сфері торгівлі
12. *Konsumpsychologe, m* – психолог у сфері споживання
13. *Leistungsmotivation, f* – мотивація до ефективної роботи
14. *Marketingberatung, f* – маркетинговий консалтинг
15. *Personalauswahl, f* – підбір персоналу
16. *unter anderen Gesichtspunkten* – під іншим кутом зору
17. *Unzulänglichkeit, f* – недосконалість
18. *Verkaufpsychologe, m* – психолог у сфері продажів

19. *Volkswirtschaftspsychologie, f* – психологія народного господарства

20. *Werbepsychologe, m* – психолог у сфері реклами

11. Перекладіть речення німецькою мовою, використовуючи лексику із попереднього тексту.

1. У процесі пізнання психології народного господарства ми намагалися розглянути питання під іншим кутом зору.

2. У межах економічної політики визначена ціль є відправною точкою на шляху до успіху.

3. Ми намагаємося примножити прибуток і користь.

4. Людина повинна діяти раціонально.

5. Прозорість ринку є головною психологічною передумовою.

6. Як відбувається мотивація до роботи?

7. Пізніше було виявлено, що попит можна прогнозувати наперед.

8. Короткостроково можна створити сприятливий інвестиційний клімат, щоб сприяти залученню інвестицій.

9. Підприємство провело аналіз і дійшло однакового результату.

10. Формулювання питання висуває на передній план суб'єктивну подію та поведінку людини в економічному оточенні.

11. Сферою застосування економічної психології є дослідження ринку та бізнес-консалтинг.

12. Компанія організовує курси підвищення кваліфікації для своїх працівників.

13. Підбір персоналу враховує потреби клієнтів.

14. Спектр завдань корпоративного консультування є вичерпним.

15. Перш за все ми присвячуємо себе аналізу впливу поведінки людини на формування попиту на ринку.

16. Зацікавлені особи закладають підвалини цінним дослідженням.

12. Оберіть правильний український відповідник.

1. Volkswirtschaft, f

- a) народна економіка
- b) народне господарство
- c) національне господарство

2. Produktionsfaktoren, Pl.

- a) фактори продуктів
- b) фактори продукції
- c) фактори виробництва

3. Einkommen, n	a) дохід b) надходження c) прибуток
4. die Entwicklung der Preise	a) розвиток цін b) динаміка цін c) розгортання цін
5. der Ablauf der Wirtschaft	a) відхід економіки b) перебіг економіки c) економічний процес
6. Diese Annahme rechtfertigt <i>den Schluss</i> , dass alle Preise den Gang der Wirtschaft regulieren.	a) Це припущення виправдовує <i>висновок</i> про те, що всі ціни регулюють хід економіки. b) Це припущення виправдовує <i>завершення</i> того, що всі ціни регулюють хід економіки. c) Це припущення виправдовує <i>закриття</i> того, що всі ціни регулюють хід економіки.
7. Betroffene, f / m	a) зачеплена особа b) зацікавлена особа c) запрошена особа
8. die Führungskräfte im Unternehmen	a) провідні сили компанії b) керівництво компанії c) аутсайдери компанії
9. die obere Etage eines Unternehmens	a) верхній етаж підприємства b) верхівка компанії c) вищий щабель компанії
10. Kundenstamm, m	a) клієнтська основа b) клієнтська база c) клієнтський стовбур

13. Перекладіть речення українською мовою.

1. Die Bundesrepublik Deutschland gehört heute zu den wirtschaftlich stärksten Ländern in der Welt.

2. Im Jahr 2020 wird das BIP in Deutschland laut der Prognose des DIW (Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung) um 9,4 Prozent gegenüber dem Vorjahr sinken.

3. Für das Jahr 2021 wird eine Veränderung des Bruttoinlandsprodukts gegenüber 2020 von 3,0 Prozent prognostiziert.

4. Die deutsche Wirtschaft wird durch eine Reihe ökonomischer, politischer, sozialer, geographischer und durch weitere Faktoren bestimmt.

5. Charakteristisch für den Wirtschaftsstandort Deutschland sind einerseits eine relativ hohe Produktivität in den Unternehmen sowie hoch qualifizierte Arbeitskräfte, andererseits zählt Deutschland zu den Ländern mit den höchsten Arbeitskosten, den niedrigsten Arbeitszeiten und den höchsten Steuern in der Welt.

6. Diese und andere Standortfaktoren haben großen Einfluss auf die ökonomische Stärke und internationale Konkurrenzfähigkeit der deutschen Volkswirtschaft.

14. Перекладіть речення німецькою мовою.

1. Ми повинні створити ефективне народне господарство.
2. У нашій країні багато безробітних.
3. Прийнято розрізняти закрите і відкрите народні господарства.
4. У Німеччині багато підприємств взаємодіють в економічному просторі.
5. Треба провести підрахунок загального обсягу експорту й імпорту.
6. Суб'єкти господарства займаються виготовленням і розподілом товарів.
7. Середній показник доходу на душу населення зріс удвічі в поточному році.
8. Федеративна Республіка Німеччина проводить ефективну інвестиційну діяльність.
9. Сфери застосування народного господарства відображають процес розвитку суспільства.
10. Рівень безробіття встановлює, якою мірою розвивається народне господарство.
11. Людська дія визначає економічні передумови.
12. Завдання економіки полягає в тому, щоб задовольнити потребу людей.
13. Мікро- та макроекономіка є складовими галузями народного господарства.
14. Ми займаємося проблематикою дослідження науки про фінанси.
15. Як можна реалізувати теорію на практиці?

1.2. Перекладацьке завдання та моделі комунікації

Важливим етапом професійної підготовки перекладача є ознайомлення зі структурою та порядком виконання перекладацького завдання, а також представлення різних моделей комунікації, які виникають при цьому (напр., замовник

перекладу – посередник – перекладач або замовник перекладу – перекладач; відправник – перекладач – отримувач повідомлення). Результат перекладу – *транслят* – має відповідати встановленим нормам, а його якість контролюється з огляду на визначені вимоги залежно від виду (усний чи письмовий) та мети перекладу (повний, реферативний, вибірковий). Для реалізації поставленого завдання перекладач має використовувати розроблений інструментарій у вигляді набору стратегій, методів / способів, прийомів і технік, що допомагають у досягненні адекватності перекладу.

Загальновідомим є твердження про те, що перекладач водночас постає отримувачем повідомлення і його відправником. Крім того, він є посередником між двома різними мовними культурами та експертом у передачі інтенції автора ТО з урахуванням очікувань цільової аудиторії [18, с. 28]. Під час перекладу слід враховувати також немовні фактори, до яких належать особливості зовнішнього оформлення ТО. Отже, до перекладацької компетентності належать мовна, поза-мовна та фахова компетенції – сукупність здатностей і навичок для формування складових професійної діяльності перекладача. За визначенням Франка Кьонігса, перекладацька компетентність – це здатність перекладача до адекватного перетворення тексту, враховуючи ступінь володіння рідною та іноземною мовами, знання про еквівалентні зв'язки тексту і комунікативної ситуації, екстралінгвальні знання, знання про умови виникнення та функціонування ТО та його аналіз, а також знання про особливості цільової аудиторії [18, с. 30].

У перекладацькій практиці важливо сформулювати правильну послідовність дій, націлену на досягнення адекватності перекладу. Перекладацька дія враховує дуже виважені перекладацькі рішення, зокрема вилучення в перекладі нерелевантної для адресата інформації. Вони мають бути об'єктивними і залежати від комунікативної ситуації, функції та жанру тексту в проєкції на цільову аудиторію [25, с. 29]. Компетентний перекладач повинен бути обізнаним у тому, яке мовне оформлення необхідне для адекватного перекладу фахового тексту, вміти долати перекладацькі труднощі в межах окремої мовної пари та враховувати під час перекладу відповідність ТП функціональним нормам та конвенціям МП. Наприклад, у Німеччині з 1998 року порядок виконання перекладацьких замовлень регулює норма DIN 2345 «Перекладацькі замовлення» (нім. *Übersetzungsaufträge*), яка містить такі пункти: текст оригіналу, співпраця між учасниками перекладацького замовлення, вибір перекладача, організація процесу, текст перекладу (транслят) та перевірка тексту перекладу [25, с. 29]. Крім того, слід зазначити,

що навички виконання перекладу фахових текстів можна здобути виключно на основі практичного досвіду, зокрема під час зіставного аналізу ТО й ТП. Саме аналіз ТП, виконаного за реальних умов перекладацького замовлення, дозволяє визначити лексико-семантичні, граматичні та прагматичні особливості реалізації перекладацького завдання і прийняття перекладацького рішення. Зауважимо, що лексико-семантичні особливості пов'язані, передусім, із перетвореннями на рівні передачі значення лексичних одиниць (наприклад, розширення чи звуження значення, заміна за допомогою синоніма чи антоніма або заміна денотата). Граматичні особливості перекладу стосуються замін, що відбуваються на рівні граматичних категорій (наприклад, заміна категорії числа іменників, способу дієслів тощо), частин мови та синтаксичних зв'язків. Для виявлення прагматичних особливостей перекладу потрібне залучення екстралінгвальних знань про цільову аудиторію. Досить часто в українських перекладах спостерігається вилучення інформації, зазначеної в ТО, у зв'язку з її семантичною надлишковістю або нерелевантністю для адресата. Також слід урахувати той факт, що німецька мовна культура є низькоконтекстною (англ. *low context culture*), натомість українська мовна культура є висококонтекстною (англ. *high context culture*). Це означає, що докладно представлена інформація в німецькому ТО може спричинити в ТП так званий «ефект подвоєння дійсності» і сприйматися україномовним читачем як семантично надлишкова інформація. На думку Пітера Ньюмарка, перекладознавець має бути як практикуючим перекладачем, так і викладачем перекладознавства [19, с. 14]. Беручи до уваги це твердження, можна встановити корелюючий зв'язок між перекладачем-теоретиком і перекладачем-практиком. Отже, під час підготовки перекладача важливо закласти теоретичну основу, спираючись на яку можна професійно виконувати перекладацьке замовлення. Теорія перекладу в широкому сенсі вивчає стратегії та способи перекладу в роботі перекладача, у вузькому сенсі вона зосереджена на перекладацьких рішеннях, які впливають із зіставного аналізу ТО й ТП [19, с. 35].

Якість перекладу визначається домовленостями між замовником і виконавцем перекладу. Вона залежить від мети перекладу, тому в деяких випадках наявність певного відсотка друкарських огріхів чи незначних помилок є цілком прийнятною для перекладацького замовлення. Але це скоріше виняток, ніж правило. Зазвичай перекладач має дотримуватись встановлених норм, а процес контролю якості перекладу є багаторівневим і досить складним. У 2006 році в Німе-

чині оприлюднено норму DIN EN 15038 щодо «Забезпечення якості перекладацьких послуг» (нім. *Qualitätssicherung von Übersetzungsdienstleistungen*), яка встановлює такі етапи перекладацького процесу: переклад, перевірка перекладачем, корегування іншою особою, фахова перевірка, коректура у гранках і дозвіл на видачу замовлення [25, с. 31]. Корегування перекладу націлене на різні види помилок. Беручи за основу класифікацію закономірних і помилкових змін кількості інформації Р. К. Міньяра-Белоручева, К. І. Ковальова пропонує аналізувати такі види помилок: 1) помилкові опущення; 2) помилкове збільшення; 3) неадекватна помилкова заміна [8, с. 161]. Крім того, не слід забувати про друкарські огріхи, лексичні, граматичні та стилістичні помилки, що за ступенем вагомості можуть бути незначними чи вагомими для якості перекладу.

Основними видами перекладу є усний і письмовий переклад. У межах усного перекладу розрізняють послідовний та синхронний переклад, які також поділяються на підвиди. Письмовий переклад може бути повним, реферативним і вибіркоким. Реферативний переклад відіграє важливу роль у фаховій комунікації. Реферування – це процес створення реферату, стислого і точного викладу змісту первинного тексту, який містить основні фактичні відомості та висновки без додаткової інтерпретації або критичних зауважень референта. Реферативний переклад – це реферат, складений мовою перекладу. Етапами створення реферативного перекладу є оцінка, відбір, аналіз та узагальнення інформації. До лексичних особливостей реферативного перекладу належить використання відповідних маркерів, індикаторів і конекторів. Маркери – це слова та словосполучення, які однозначно визначають смислові аспекти тексту (напр., *метою ... є ...*, *завдання ... полягає в ...* тощо). Індикаторами є лексичні одиниці, які виконують переважно модально-оцінну функцію ставлення автора (напр., *треба підкреслити*, *слід зазначити* тощо). Конектори – це лексичні одиниці, які забезпечують міжфразові зв'язки (наприклад, *відповідно*, *в результаті*, *аналогічний*, *цей*, *крім того*, *зокрема* тощо).

Технологія перекладу включає послідовність дій перекладача, націлених на досягнення адекватності. Відповідно до визначеної мети перекладу з урахуванням особливостей цільової аудиторії перед перекладачем постає вибір стратегії, способу, прийому й техніки перекладу. Вибір стратегії перекладу залежить від типу тексту (інформативні, експресивні, оперативні та мультимедіальні тексти)

та функції перекладу. Прийнято розрізняти дві стратегії перекладу, які мають термінологічні синоніми (дублети): одомашнення (також пристосування, адаптація, доместикація) та очуження (також екзотизація, форенізація) [19, с. 60].

Загалом немає чітких правил під час вибору тієї чи тієї стратегії перекладу. На думку М. Л. Іваницької, під час вибору стратегії очуження чи одомашнення перекладач послуговується внутрішніми орієнтирами та рівнем свободи [6, с. 79]. Зважаючи на специфіку фахових текстів, які представлені різними жанрами, остаточне рішення щодо стратегії приймається з огляду на особливості цільової аудиторії. Якщо текст розрахований на спеціаліста певної галузі (напр., жанр інформаційна брошура для представників торгово-економічної палати), вибір стратегії здійснюється на користь очуження. У разі, якщо текст має орієнтир на загал, в якому більшість читачів не є фахівцями певної галузі (напр., науково-популярна стаття), то переклад націлений на стратегію одомашнення. При цьому в перекладі може спостерігатися використання слів іншомовного походження, які виконують функцію привернення уваги адресата.

Спосіб перекладу є однією з основних категорій перекладознавства, що позначає об'єктивно існуючі закономірності переходу від однієї мови до іншої [4, с. 195]. За класифікацією Р. К. Міньяра-Белоручева прийнято розрізняти знаковий і смисловий способи перекладу. Спираючись на доробок Міхаеля Шрайбера, можна виокремити такі способи перекладу, як: переклад на рівні відтворення тексту, переклад на рівні відтворення текстового оточення (корегування та адаптація), а також перетворення (додавання та скорочення). Зауважимо, що в межах практичного курсу перекладу фахових текстів домінуючим є знаковий спосіб перекладу на рівні відтворення тексту. Рідше застосовується адаптація, адже цей спосіб є «крайньою межею перекладу» (англ. *the extreme limit of translation*), коли тип ситуації, на яку посилається повідомлення МО, невідомий у культурі МП [21, с. 233]. Спосіб перекладу фахових текстів на рівні комплексного перетворення є релевантним лише під час реферативного перекладу.

Прийом перекладу – це «додаткові дії чи конкретні операції, спрямовані на подолання труднощів при перекладі» [4, с. 196]. Перекладацькі техніки являють собою конкретні перекладацькі дії, націлені на реалізацію прийомів перекладу. Часто їх називають перекладацькими трансформаціями або перекладацькими операціями. Розглядаючи численні класифікації перекладацьких трансформацій, їх можна узагальнити у такі види: 1) граматичні (морфологічні та синтаксичні);

2) лексичні / лексико-семантичні; 3) стилістичні; 4) комплексні [1, с. 59]. На нашу думку, цю класифікацію можна представити двома блоками, які відображають системний аспект перекладу (у межах міжмовних перетворень на рівні системи мови) та галузевий аспект перекладу (у межах пошуку перекладацьких рішень під час подолання окремих проблем перекладу фахових текстів). Тобто, у центрі нашої уваги постають групи граматичних, лексичних і семантичних перетворень, які ми називатимемо прийомами перекладу. На відміну від перекладацьких трансформацій, прийоми перекладу охоплюють ширше коло дій перекладача, які враховують лексичні заміни або підстановки як тривіальний випадок перекладу. За класифікацією М. Шрайбера основними прийомами перекладу є лексичні, граматичні, семантичні, стилістичні та допоміжні прийоми перекладу [24, с. 152]. Лексичні прийоми перекладу включають лексичне запозичення, лексичну заміну (субституцію) та лексичну структурну заміну (на рівні словотвору). Найчисленнішу групу прийомів перекладу складають граматичні прийоми: послівний переклад (синтаксичне уподібнення), перестановка (пермутація), експансія, редукція, внутрішньокатегоріальна заміна, заміна категорій (заміна частини мови, декатегоризація) і трансформація (зміна синтаксичної конструкції). До семантичних прийомів перекладу належать семантичне запозичення, модуляція (зміна перспективи вербалізації інших ознак змісту), експлікація (розширення змісту), імплікація (звуження змісту) та мутація (зміна денотативного змісту на користь іншого варіанта). Допоміжними прийомами перекладу є перекладацькі коментарі у вигляді приміток, передмови та післямови. Якщо розглядати перекладацькі прийоми на рівні стилістики, то можна спотерігати стилістичне підсилення чи стилістичне послаблення у перекладі. Узагальнену класифікацію перекладацьких прийомів і технік див. додаток А (Табл. А.1 – Узагальнена класифікація прийомів і технік перекладу).

Отже, перекладач є посередником між різними мовними культурами та під час перекладу може одночасно бути як отримувачем повідомлення, так і його відправником. Перекладацька дія зосереджена на послідовності, спрямованій на досягнення адекватності перекладу. Перекладацьке рішення залежить від комунікативної ситуації, функції та жанру тексту, а також від цільової аудиторії. Крім того, слід взяти до уваги існуючі норми, закріплені у відповідних стандартах (напр., DIN 2345 «Перекладацькі замовлення», DIN EN 15038 «Забезпечення якості перекладацьких послуг»). У процесі набуття перекладацького досвіду, зокрема під час зіставного аналізу ТО й ТП, можна виокремити лексико-семантичні,

граматичні та прагматичні особливості перекладу. Вимоги щодо якості виконання перекладу є індивідуальними та узгоджуються із замовником перекладу. Робочий інструментарій перекладача враховує стратегії, способи, прийоми і техніки, які мають розгалужену класифікацію.

Запитання для самоконтролю

1. Яка роль перекладача в міжкультурній комунікації?
2. Що таке перекладацька компетентність?
3. Що таке перекладацька дія та на що вона націлена?
4. Що регулює процес виконання перекладацького замовлення?
5. Що треба врахувати під час підготовки перекладача?
6. Яку роль відіграє зіставний аналіз ТО й ТП у підготовці перекладача?
7. Що вивчає теорія перекладу у вузькому та широкому сенсах?
8. Що таке якість перекладу та від чого вона залежить?
9. Що регулює процес виконання перекладу?
10. Які етапи перекладацького процесу визначає норма DIN EN 15038?
11. Які види помилок розрізняють під час корегування перекладу?
12. Які види перекладу прийнято виокремлювати?
13. Які особливості треба врахувати під час реферативного перекладу?
14. Які стратегії перекладу розрізняють і від чого вони залежать?
15. Які способи перекладу розглянуто у класифікації Міхаеля Шрайбера?
16. На що націлені прийоми перекладу?
17. Що таке техніка перекладу?
18. Які прийоми перекладу наведено у класифікації Міхаеля Шрайбера?

Практичні завдання

1. Проведіть зіставний аналіз ТО¹⁾ й ТП²⁾ та визначте перекладацький прийом або техніку, що застосовано у виділених фрагментах. Узагальнену класифікацію прийомів і технік перекладу див. табл. А.1 (Додаток А).

№ з/п	ТО	ТП
1.	Starker Standort [54, с. 58]	Потужна економіка [34, с. 58]
а) модуляція б) мутація с) транспозиція		
2.	Deutschland ist die größte Volkswirtschaft der Europäischen Union (EU) und nach den USA, China und Japan die viertgrößte der Welt [54, с. 58].	Німеччина – найбільша економіка Європейського Союзу (ЄС) і четверта у світі після США, Китаю та Японії [34, с. 58].
а) імплікація б) експлікація с) модуляція		
3.	Ihre Wettbewerbsfähigkeit und globale Vernetzung verdankt die deutsche Wirtschaft einer starken Innovationskraft und hoher Exportorientierung [54, с. 58].	Своєю конкурентоспроможністю та глобальним залученням у мережі вона завдячує великій інноваційній силі та значній експортній орієнтації [34, с. 58].
а) імплікація б) експлікація с) транспозиція		
4.	In den umsatzstarken Branchen Automobilbau, Maschinen- und Anlagenbau, in der Chemieindustrie sowie in der Medizintechnik macht der Export weit über die Hälfte des Umsatzes aus [54, с. 58].	У таких великих галузях як автомобілебудування, машино- й приладобудування, хімічна промисловість, а також медична техніка експорт становить більше половини обігу [34, с. 58].
а) імплікація б) експлікація с) транспозиція		

¹⁾ Tatsachen über Deutschland / Matthias Bischoff, Dr. Eric Chauvistré, Constanze Kleis, Joachim Wille. Aktualisierte Ausgabe. Frankfurt am Main : FAZIT Communication GmbH, 2018. 176 S. URL: https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/files/2020-11/tatsachen_2018_deu.pdf (дата звернення: 20.03.2022).

²⁾ Факти про Німеччину / Маттіас Бішоф, д-р Ерік Шовістре, Констанце Кляйс, Йоахим Вілле ; пер. з нім. Володимир Шелест. Актуалізоване видання. Франкфурт-на-Майні : FAZIT Communication GmbH, 2018. 176 с. URL: https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/files/2020-11/tatsachen_2018_ukr-compressed.pdf (дата звернення: 20.03.2022).

№ з/П	ТО	ТП
5.	Viele Unternehmen sind auf dem Weg zur Industrie 4.0, <i>mit der</i> speziell die Digitalisierung der Fertigungstechnik und der Logistik <i>vorangetrieben wird</i> [54, с. 58].	Багато підприємств перебувають на шляху до Індустрії 4.0, <i>яка має прискорити</i> саме оцифрування технологій виробництва й логістики [34, с. 58].
а) експансія та синтаксичне уподібнення б) редукція та синтаксичне уподібнення в) експансія та внутрішньокатегоріальна заміна		
6.	Deutschland gehört zu den Ländern mit der höchsten Beschäftigungsquote in der EU und <i>ist das Land mit der prozentual geringsten Jugendarbeitslosigkeit</i> [54, с. 58].	Німеччина належить до країн з найвищим рівнем зайнятості в ЄС <i>і має найнижчий відсоток безробітної молоді</i> [34, с. 58].
а) синтаксичне уподібнення б) редукція та модуляція в) експансія та модуляція		
7.	Faktoren wie Verfügbarkeit von Fachkräften, Infrastruktur und Rechtssicherheit sind weitere Merkmale <i>des Standorts Deutschland</i> , der sich in vielen internationalen Rankings auf vorderen Plätzen bewegt [54, с. 58].	Такі фактори, як наявність фахових працівників, інфраструктури та правова захищеність є наступними ознаками <i>Німеччини як місця економічної діяльності</i> , яка посідає перші місця в багатьох міжнародних рейтингах [34, с. 58].
а) імплікація б) експлікація в) модуляція		
8.	Das Bundesministerium für Wirtschaft und Energie leitet <i>Peter Altmaier</i> (CDU) [54, с. 58].	Федеральне міністерство економіки й енергетики очолює <i>Петер Альтмайер</i> (ХДС) [34, с. 58].
а) транскрипція б) практична транскрипція в) транслітерація		

№ з/п	ТО	ТП
9.	Seit 1949 <i>bildet</i> das Modell der Sozialen Marktwirtschaft die Basis der deutschen Wirtschaftspolitik [54, с. 58].	З 1949 року модель соціальної ринкової економіки <i>становить</i> основу німецької економічної політики [34, с. 58].
а) внутрішньокатегоріальна заміна б) транспозиція с) модуляція		
10.	Die Soziale Marktwirtschaft garantiert freies unternehmerisches <i>Handeln</i> und <i>bemüht sich</i> gleichzeitig <i>um</i> sozialen Ausgleich [54, с. 58].	Соціальна ринкова економіка гарантує вільну підприємницьку <i>діяльність</i> і водночас <i>прагне до</i> соціальної збалансованості [34, с. 58].
а) модуляція (антонімічний переклад) б) модуляція (синонімічний переклад) с) мутація		
11.	Deutschland engagiert sich aktiv in der Gestaltung der Globalisierung und setzt sich für ein nachhaltiges globales Wirtschaftssystem ein, das faire Chancen für alle <i>bietet</i> [54, с. 60].	Вона бере активну участь у формуванні глобалізації та виступає за сталу глобальну економічну систему, яка <i>б надавала</i> чесні шанси всім [34, с. 60].
а) внутрішньокатегоріальна заміна б) транспозиція с) редукція		
12.	Deutschland gehört zu den zwölf Ländern, die 2002 <i>den Euro als Bargeld</i> eingeführt haben [54, с. 60].	Німеччина належить до дванадцяти країн, які в 2002 році запровадили <i>євро</i> [34, с. 60].
а) транспозиція б) експансія с) редукція		
13.	Die Finanzmarktkrise (2008) sowie die nachfolgende Schuldenkrise haben die gesamte <i>Eurozone</i> getroffen – auch Deutschland [54, с. 60].	Криза фінансового ринку (2008 р.), а також наступна за нею боргова криза захопила всю <i>єврозону</i> , в тому числі Німеччину [34, с. 60].
а) транскрипція б) калькування с) транслітерація		

№ з/п	ТО	ТП
14.	Die Bundesregierung hat daraufhin mit einer Doppelstrategie die Neuverschuldung gestoppt und Maßnahmen zur Stärkung der <i>Innovationskraft</i> ergriffen [54, с. 60].	Федеральний уряд зупинив після цього подвійну стратегію нової заборгованості і запровадив заходи задля зміцнення <i>інноваційної потужності</i> [34, с. 60].
а) імплікація б) мутація с) експлікація		
15.	Erstmals seit 1969 <i>kann</i> seit 2014 ein ausgeglichener Bundeshaushalt <i>prä-sentiert werden</i> [54, с. 60].	Вперше після 1969 року <i>вдалося представити</i> збалансований федеральний бюджет у 2014 році [34, с. 60].
а) мутація і трансформація б) мутація і транспозиція с) мутація та експлікація		
16.	Das strukturelle Rückgrat der Wirtschaft <i>bildet</i> mit mehr als 99 Prozent <i>aller Firmen der Mittelstand</i> [54, с. 60].	Структурною опорою економіки є понад 99 відсотків <i>всіх малих і середніх фірм</i> [34, с. 60].
а) синтаксичне уподібнення б) мутація с) модуляція		
17.	Die kleinen und mittleren Unternehmen ergänzen die Konzerne, <i>die</i> vorwiegend im deutschen Börsenindex DAX an der Frankfurter Börse <i>gelistet sind</i> , dem wichtigsten Finanzplatz in Kontinentaleuropa [54, с. 60].	Малі та середні підприємства доповнюють концерни, <i>акції яких котируються</i> в німецькому біржовому індексі DAX на Франкфуртській біржі – найважливішому фінансовому центрі континентальної Європи [34, с. 60].
а) імплікація б) експлікація с) синтаксичне уподібнення		

№ з/п	ТО	ТП
18.	In den jährlichen Rankings der Welt-handelsorganisation (WTO) gehört Deutschland – nach China und den USA – regelmäßig zu den drei größten <i>Exportnationen</i> weltweit [54, с. 62].	У щорічних рейтингах Світової організації торгівлі (СОТ) Німеччина регулярно посідає третє місце в світі після Китаю і США серед найбільших <i>країн-експортерів</i> [34, с. 62].
а) модуляція (синонімічний переклад) б) модуляція (антонімічний переклад) с) мутація		
19.	Deutschland ist stark in die Weltwirtschaft integriert und <i>profitiert von</i> Freihandel und offenen Märkten [54, с. 62].	Німеччина сильно інтегрована до світової економіки та <i>виграє від</i> вільної торгівлі та відкритих ринків [34, с. 62].
а) семантичне запозичення б) лексичне запозичення с) лексична заміна		
20.	Der „Global Competitiveness Index 2017–2018“ des World Economic Forum <i>führt</i> Deutschland an fünfter Stelle der wettbewerbsfähigsten Länder [54, с. 62].	«Глобальний індекс конкурентоспроможності 2017–2018» Світового економічного форуму <i>називає</i> Німеччину на п'ятому місці серед найбільш конкурентоспроможних країн [34, с. 62].
а) внутрішньокатегоріальна заміна б) мутація с) транспозиція		
21.	137 Volkswirtschaften wurden <i>untersucht</i> [54, с. 62].	<i>Дослідження</i> охопило 137 народних господарств [34, с. 62].
а) транспозиція б) експлікація с) модуляція		

№ з/п	ТО	ТП
22.	Jeder zweite in Deutschland erwirtschaftete Euro wird durch Auslandsgeschäfte verdient; annähernd jeder vierte Arbeitsplatz hängt vom Export ab, in der Industrie sogar jeder zweite [54, с. 62].	Кожен другий євро, зароблений у Німеччині, з'являється завдяки експорту ; майже кожне четверте робоче місце залежить від експорту, а в промисловості навіть кожне друге [34, с. 62].
а) транспозиція та внутрішньокатегоріальна заміна б) генералізація та внутрішньокатегоріальна заміна с) конкретизація та внутрішньокатегоріальна заміна		
23.	Über eine Million Unternehmen sind im Außenhandel tätig [54, с. 62].	До зовнішньої торгівлі залучені понад один мільйон підприємств [34, с. 62].
а) лексична заміна б) модуляція с) експлікація		
24.	Wesentlichen Anteil am deutschen Außenhandel hatten rund 10.700 Unternehmen mit Sitz im Ausland [54, с. 62];	Важливу частку в німецькій зовнішній торгівлі відіграють майже 10 700 підприємств, розташованих за кордоном [34, с. 62];
а) модуляція б) імплікація с) експлікація		
25.	Der Deutsche Industrie- und Handelskammertag (DIHK) schätzt , dass mehr als 7 Millionen Beschäftigte für deutsche Firmen im Ausland arbeiten [54, с. 62].	Асоціація німецьких торговельно-промислових палат (DIHK) припускає , що на німецькі фірми за кордоном працюють понад 7 мільйонів осіб [34, с. 62].
а) трансформація б) транспозиція с) мутація		

2. Виконайте редагування тексту перекладу у виділених напівжирним курсивом фрагментах.

№ з/п	ТО ¹⁾	ТП ²⁾
1.	In Forschung <i>und</i> Entwicklung (FuE) investiert Deutschland jährlich 92 Milliarden Euro [54, с. 58].	У дослідження <i>та</i> винаходи (ДіВ) Німеччина щорічно інвестує 92 мільярди євро [34, с. 58].
2.	Insgesamt hat sich die Exportquote seit 1991 von 23,7 <i>Prozent</i> auf 47,3 <i>Prozent</i> nahezu verdoppelt [54, с. 62].	Загалом же з 1991 року експортна квота зросла з 23,7 до 47,3 <i>відсотка</i> і майже подвоїлася [34, с. 62].
3.	Die Außenhandelsquote, die Summe der Im- und Exporte im Verhältnis zum <i>Bruttoinlandsprodukt</i> (BIP), lag 2017 bei 86,9 <i>Prozent</i> [54, с. 64].	Квота зовнішньої торгівлі, тобто суму експорту й імпорту по відношенню до <i>внутрішнього валового продукту</i> (ВВП) в 2017 році становила 86,9 <i>процентів</i> [34, с. 62–64].
4.	<i>Ein Fünftel</i> davon war in den Euro-raum investiert [54, с. 64].	<i>Третина</i> з них була інвестована в європейському просторі [34, с. 64].
5.	Auf der anderen Seite beschäftigen etwa 80.000 <i>ausländische Unternehmen mehr als 3,7 Millionen</i> Mitarbeiter in Deutschland. Der Bestand an ausländischen Direktinvestitionen beläuft sich auf 466 Milliarden Euro [54, с. 64].	І навпаки, <i>іноземні компанії</i> завдяки своїй участі в німецьких підприємствах забезпечують <i>3,7 мільйони</i> робочих місць – обсяг прямих іноземних інвестицій у Німеччині становить 466 мільярдів євро [34, с. 64].

¹⁾ Tatsachen über Deutschland / Matthias Bischoff, Dr. Eric Chauvistré, Constanze Kleis, Joachim Wille. Aktualisierte Ausgabe. Frankfurt am Main : FAZIT Communication GmbH, 2018. 176 S. URL: https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/files/2020-11/tatsachen_2018_deu.pdf (дата звернення: 20.03.2022).

²⁾ Факти про Німеччину / Маттіас Бішоф, д-р Ерік Шовістре, Констанце Кляйс, Йоахим Вілле ; пер. з нім. Володимир Шелест. Актуалізоване видання. Франкфурт-на-Майні : FAZIT Communication GmbH, 2018. 176 с. URL: https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/files/2020-11/tatsachen_2018_ukr-compressed.pdf (дата звернення: 20.03.2022).

3. Ознайомтеся із роботою німецьких установ, задіяних в економіці, та знайдіть за посиланнями німецькі відповідники до цих назв. Проаналізуйте особливості перекладу власних назв установ та їх абревіації.

№ з/п	Українською мовою	Німецькою мовою
1.	Федеральне міністерство економіки та енергетики (ФМЕЕ) www.bmwi.de	
2.	Агенція з питань праці www.arbeitsagentur.de	
3.	Федеральна спілка німецької промисловості (ФСП, BDI) www.bdi.eu	
4.	Німецькі зовнішньоторговельні палати (НЗП, АНК) www.ahk.de	
5.	Асоціація німецьких промислових і торговельних палат (АНПТП) www.dihk.de	
6.	Німецький інститут економічних досліджень (НІЕД) www.diw.de	
7.	Рада стабільного розвитку www.nachhaltigkeitsrat.de	

4. Виконайте реферативний переклад текстів¹⁾ 1–3 українською мовою, використовуючи наведені нижче шаблони.

У (за)пропонованому тексті
 – міститься інформація про ...
 – представлено ...
 – розкрито питання ...
 – порушено проблему ...
 – наголошено на ...
 – йдеться про ...

Автор представленого тексту
 – надає інформацію щодо ...
 – повідомляє про ...
 – інформує про ...
 – називає ...
 – наводить ...
 – застерігає щодо ...

¹⁾ Beliebteste Schlösser und Burgen Deutschlands. *wissen.de*. 2020. URL: <https://www.wissen.de/beliebteste-schloesser-und-burgen-deutschlands> (дата звернення: 15.12.2021).

Приклад:

«Burgen und Schlösser gehören zu den *beliebtesten* Sehenswürdigkeiten in *Deutschland*. Und sind für die Deutschen selbst – aber auch für viele ausländische *Touristen* – ein guter Grund unser Land zu erkunden. Deutschlandweit wird die Zahl der eindrucksvollen Bauten auf etwa 25.000 geschätzt. Um die Auswahl für die nächste Besichtigung zu erleichtern, stellen wir hier zehn der beliebtesten deutschen Schlösser und Burgen vor» [40].

Реферативний переклад: У тексті йдеться про численні замки й фортеці Німеччини, які є надзвичайно популярними серед туристів.

Текст 1

«Schlösser, Burgen und Herrenhäuser finden sich in jedem deutschen Bundesland. Burgen dienten insbesondere im Mittelalter – ab dem sechsten Jahrhundert – dem Schutz und der Verteidigung in den kriegerischen Zeiten. Hingegen bauten adlige Familien Schlösser als repräsentativen Wohnsitz, um Reichtum, Kultur und Macht zu demonstrieren. Sie entstanden erst ab der Renaissance im 15. Jahrhundert, häufig durch den Umbau zwar trutziger, aber unwohnlicher Burgen. Die große Zeit der Schlösser endete nach dem Ersten Weltkrieg, als die Monarchie in den meisten europäischen Ländern abgeschafft wurde. Stellten sie früher Zentren der Macht von Kaisern, Königen und Fürsten dar, so beherbergen sie heute oft Museen, Hotels oder Restaurants für Touristen. Platz eins der beliebtesten Schlösser in Deutschland belegt Schloss Neuschwanstein in Bayern. In Schwangau nahe Füssen im Allgäu erfüllte sich König Ludwig II. von Bayern 1869 seinen Traum vom idealen, mittelalterlichen Märchenschloss. In seinen Planungen orientierte er sich an einer Ritterburg und der mittelalterlichen Wartburg, die er mit seinem Schloss übertrumpfen wollte.

Und das Ergebnis zählt noch heute europaweit zu den beeindruckendsten seiner Art: Das prunkvolle, weiße Gebäude thront auf einem Berg und besitzt den mit 65 Metern höchsten Turm aller deutschen Schlösser. Zu den Höhepunkten im Inneren zählen vor allem der Thronsaal mit seinen goldenen Wänden und Malereien und der Sängersaal. Besonders beeindruckend ist zudem die Grotte zwischen Wohn- und Arbeitszimmer – eine künstlich geschaffene Tropfsteinhöhle. Der in der Ausstattung immer wiederkehrende Schwan, das Wappentier der Grafen von Schwangau, steht für das christliche Ideal der Reinheit. Zugleich erinnert das Tier an den Schwanenritter Lohengrin aus der gleichnamigen Oper Wagners, den Ludwig sehr verehrte.

Heute besuchen jedes Jahr rund 1,5 Millionen Besucher das berühmte Schloss Neuschwanstein und folgen den Führungen durch das imposante Gebäude. Das fertige Bauwerk inspirierte auch Walt Disney: Im Zeichentrickfilm „Cinderella“ und im Logo der Produktionsfirma ist ein ähnliches Schloss zu sehen» [40].

Текст 2

«Und König Ludwig war nicht der Einzige: Auch der mecklenburgische Großherzog Friedrich Franz II. erfüllt sich im 19. Jahrhundert seinen Traum vom Märchenschloss. Die Ursprünge des französisch inspirierten, romantisch historisierenden Bauwerks reichen bis ins Jahr 965 zurück. Es folgten zahlreiche An- und Umbauten bis das Schweriner Schloss schließlich im Jahr 1857 zu seiner heutigen Form fand. Auf einer Seeinsel ruhend, lädt es zu einem Spaziergang im Schlossgarten oder einem Besuch der großen Zahl an original erhaltenen Zimmern mit kostbaren Kunstwerken ein. Seit 1990 arbeitet das Parlament des Landes Mecklenburg-Vorpommern dort» [40].

Текст 3

«Auch die Stadt Heidelberg beherbergt ein nach ihr benanntes Bauwerk: Das Schloss Heidelberg gilt als eine der berühmtesten Schlossruinen Deutschlands. Nur etwa vier Jahrhunderte nach seinem Bau durch die damaligen Pfalzgrafen wurde es im 17. Jahrhundert zerstört und verfiel allmählich. Zu Beginn des 19. Jahrhunderts wurde die fast vergessene Ruine wiederentdeckt. Die Besucher waren von dem Zusammenspiel der immer noch eindrucksvollen Architektur, der stimmungsvollen Einbettung in die Natur und der bezaubernden Lage oberhalb des Neckars begeistert. Schloss Heidelberg wurde zum Sinnbild für die deutsche Romantik. Besucher können noch heute in die Welt der Adligen und die Mythen um die Ruine eintauchen. Neben dem Schloss selbst lockt auch der Schlossgarten, die Mittelalter-Ausstellung und das Deutsche Apotheken-Museum» [40].

5. Виконайте повний письмовий переклад тексту українською мовою. Зверніть увагу на переклад виділених напівжирним курсивом фрагментів. Які труднощі виникають під час їх перекладу?

«*Ein Muss* ist auch der Besuch des 1870 vollendeten Schloss Muskau. Der Landschaftsarchitekt und Schriftsteller *Hermann von Pückler-Muskau* schuf ab 1815 in seinem Geburtsort *Muskau* in der *Lausitz* *einen der schönsten Landschaftsparks der Welt*. Der „*grüne Fürst*“ gestaltete den Park dabei für seine Zeit sehr modern. Im Zentrum der Anlage erbaute er schließlich das Schloss – vom

Südwestturm aus *können* Besucher aus 35 Meter Höhe *einen Blick auf den Park werfen*. Der Park und das im Stil der *Neorenaissance* erbaute Schloss gehören seit 2004 zum *UNESCO-Weltkulturerbe*» [40].

6. Виконайте реферативний переклад текстів¹⁾ 1–3 українською мовою, використовуючи наведені нижче шаблони.

У (за)пропонованому тексті	Автор представленого тексту
– міститься інформація про ...	– надає інформацію щодо ...
– представлено...	– повідомляє про ...
– розкрито питання ...	– інформує про ...
– порушено проблему ...	– називає ...
– наголошено на ...	– наводить ...
– йдеться про ...	– застерігає щодо ...

Текст 1

«Einen hohen Stellenwert für die Romantiker hatte auch Schloss Lichtenstein: Märchenhaft schmiegt es sich 817 Meter über dem Meeresspiegel in die Landschaft der Schwäbischen Alb. Im Jahr 1842 ließ Wilhelm Graf von Württemberg den neogotischen Bau – nach mittelalterlichem Vorbild – hoch oben über dem Echaztal bei Reutlingen errichten. Die Schlossanlage mit dem großen, weißen Turm wurde auf den Grundmauern einer alten Ritterburg erbaut und ist nur über eine schlanke Holzbrücke zu erreichen. Heute ist das Schloss in Privatbesitz, kann aber besichtigt werden» [40].

Текст 2

«Nicht unerwähnt bleiben darf die ehemalige Sommerresidenz des preußischen Königs Friedrich II. in Potsdam. Nach eigenen Skizzen ließ dieser das Schloss Sanssouci um 1745 im Stil des Rokokos bauen. Der französische Name „Sanssouci“ bedeutet „keine Sorge“ und war ein Leitmotiv des Königs. Berühmt ist das Schloss für die Terrassengärten und den riesigen Park, die die Schlosssüdseite in markanter Weise prägen. Die Anlage bezauberte den König so sehr, dass er als sein letzter Wunsch nach einigen Umbettungen 1991 auf der obersten Terrasse in einer Gruft beigesetzt wurde. Die Gartenanlage umfasst außerdem zahlreiche im 18. und 19. Jahrhundert errichtete Bauwerke, wie die Orangerie, das Neue Palais oder das einzigartige Chinesische Teehaus. Seit 1990 steht das Gesamtensemble auf der Welterbeliste der UNESCO» [40].

---

¹⁾Beliebteste Schlösser und Burgen Deutschlands. *wissen.de*. 2020. URL: <https://www.wissen.de/beliebteste-schloesser-und-burgen-deutschlands> (дата звернення: 15.12.2021).

Текст 3

«Auch die deutschen Burgen haben einiges zu bieten: In der Schwäbischen Alb thront die Burg Hohenzollern in 855 Meter Höhe auf einem Gipfel des gleichnamigen Berges. Die erste Burganlage dort stammt bereits aus dem Jahr 1000. Lange Zeit war sie Sitz der schwäbischen Hochadelsfamilie, aus der die brandenburg-preußische Linie hervorging – das spätere preußische Königs- und deutsche Kaiserhaus. In ihrer heutigen Form mit ihren vielen Türmen und spitzen Dächern entstand die Burg erst Mitte des 19. Jahrhunderts – im damals angesagten neogotischen Stil. Ein Museum gibt Einblick in die Familiengeschichte. In der Schatzkammer ist außerdem die Krone Kaiser Wilhelms II. zu sehen. Zudem lockt der Burghof mit verschiedenen Veranstaltungen wie dem Open-Air-Theater im Sommer, bei dem traditionell ein Theaterstück von Shakespeare aufgeführt wird» [40].

7. Виконайте повний письмовий переклад тексту українською мовою. Зверніть увагу на переклад виділених напівжирним курсивом фрагментів. Які труднощі виникають під час їх перекладу?

«Er gilt als das bedeutendste Bauwerk des *Spätbarocks: der Dresdener Zwinger*. Als Orangerie und höfischer Festspielplatz entstand er von 1710 bis 1728 im Auftrag von *Kurfürst Friedrich August I. von Sachsen*. Der Barockkünstler *Matthäus Pöppelmann* kombinierte Barockstile aus Frankreich und Italien und erbaute prächtige Pavillons und Galerien, die den Zwingerhof umgeben. An den Zwingerfassaden *fallen* den Besuchern die Schmuckelemente – *Blumengehänge, Weinranken*, Vasen und Statuen beispielsweise – von Bildhauer *Balthasar Permoser ins Auge*» [40].

1.3. Фахова мова в контексті перекладу

Дослідження фахової мови певної галузі є важливим етапом мовної підготовки майбутнього перекладача. Фахова лексика будь-якої галузі постійно поповнюється новотворами, створюючи для перекладача перешкоди у вигляді безквівалентної лексики, яку треба відтворити у ТП. Крім того, серед термінів і термінологічних одиниць можуть спостерігатися явища полісемії, омонімії та синонімії. Саме тому пошук адекватного перекладацького рішення потребує детального аналізу фахової лексики.

Фахова мова є засобом для здійснення фахової комунікації. За визначенням Лотара Гоффманна, вона є сукупністю усіх мовних засобів, що використовую-

ються в обмеженому фахом комунікативному просторі для забезпечення порозуміння між спеціалістами цієї галузі [25, с. 42]. Важливо розуміти взаємозв'язки між фаховою та загальноживаною мовами. На думку Ганса-Рюдігера Флукка, поняття «фахові мови» та «загальноживана мова» досі не мають вичерпних дефініцій. Також можна сказати, що ядро загальноживаної мови оточене фаховими мовами, які складають периферію системи, перетинаючись між собою [25, с. 43]. Саме тому межі між загальноживаною та фаховою мовою є нечіткими. Внаслідок постійного поповнення та динамічних процесів усередині фахової лексики галузей науки, техніки, політики, економіки, праці, освіти, дозвілля тощо окремі лексичні одиниці потрапляють до загальноживаної мови (напр., *starten* – стартувати, починати, запускати; *röntgen* – робити рентгенівський знімок; *Computer m* – комп'ютер, ЕОМ; *Know-how n* – ноу-хау, секрет технології виробництва тощо). Часто фахові вирази мають метафоричне забарвлення та переносяться до інших сфер вжитку (напр., *in Form sein* – бути у формі, *eine Hürde nehmen* – подолати труднощі тощо). Тенденція до номіналізації також перейшла з фахових мов до загальноживаної мови, що пов'язано з економією тексту (напр., *Vorziehen der Steuerreform* – просування податкової реформи). Типовим є використання сталих дієслівно-іменникових словосполучень (напр., *zum Ausdruck bringen* – висловлювати, виражати), композитів (напр., *gesellschaftsrelevant* – актуальний для суспільства), дериватів (напр., *abkassieren* – збирати (гроші), *belüften* – провітрювати, *verformen* – видозмінювати), новотворів (напр., *Frische f* – прохолода, *Leuchte f* – світоч, *Spüle f* – мийка).

Фахові мови можуть класифікуватися за горизонтальним і вертикальним поділами. Основним критерієм горизонтального поділу є фахова галузь. Натомість вертикальний поділ відбувається за декількома критеріями: ступенем науковості, сферою використання та учасниками комунікації. Останні можуть бути як фахівцями, так і нефахівцями, що неодмінно треба врахувати під час перекладу.

Результатом фахової комунікації постає фаховий текст, який, за визначенням Розмарі Глезер, є взаємопов'язаним, логічно структурованим і завершеним мовним висловом, який відображає професійну сферу діяльності, використовує адекватні для комунікативної ситуації мовні засоби і може супроводжуватися візуальними засобами (напр., спеціальними символами, формулами, рівняннями, графіками, рисунками тощо) [25, с. 44]. Рамковими умовами фахових мов, на думку Гартвіга Кальферкемпера, є функціональні рівні системи окремої мови у

своїй ієрархії: морфеми, лексеми, синтагми, речення, тексти, види текстів і культури [25, с. 45]. Саме на цих рівнях проводиться передперекладацький аналіз фахових текстів і визначається одиниця перекладу.

Спеціальними ознаками, релевантними для перекладу, є спеціальна фахова лексика, оформлення (англ. *layout*) та мовно-стилістичні особливості (синтагми, речення, жанри текстів у відповідній мовній культурі). Економічні науки можна віднести до предметної галузі соціальних наук. Основними категоріями соціальних наук є: історичність, діалогічність / інтерсуб'єктивність, специфікація, перспективність, вербалізація, рефлексивність та універсальність.

Під час перекладу фахових текстів труднощі виникають під час відтворення лексики, яка, окрім термінів і термінологічних одиниць, може включати безеквівалентну лексику. Основними прийомами перекладу безеквівалентної лексики є прийом лексичного запозичення (транскрипція, калькування), модуляція (наближений переклад, парафраз), експлікація (описовий переклад), мутація (нейтралізація у перекладі, під час якої відбувається елімінація національно-культурної специфіки, напр. *Christstollen m* – різдвяний кекс).

Для досягнення адекватності перекладу фахових текстів можуть застосовуватись прийоми експлікації, імплікації, модуляції та різноманітних синтаксичних трансформацій. Технологія перекладу фахових текстів націлена на передперекладацький аналіз ТО (аналіз лексико-граматичних особливостей), створення робочого варіанта перекладу (застосування прийомів і технік перекладу) та постперекладацького редагування (корегування ТП).

Отже, фахова мова слугує реалізації комунікації у межах певної галузі. Характерними рисами фахової лексики є метафоризація, номіналізація, використання сталих дієслівно-іменникових словосполучень, композитів, дериватів і новотворів. Існують горизонтальна та вертикальна класифікації фахових мов. Перша ґрунтується на галузевому розподілі, а друга містить критерії «ступінь науковості», «сфера використання» та «учасники комунікації». У перекладацькому аспекті релевантними для фахових текстів є такі ознаки, як: спеціальна фахова лексика, оформлення тексту та його мовно-стилістичні особливості. Економічні науки можна віднести до предметної галузі соціальних наук, основними категоріями яких є історичність, діалогічність / інтерсуб'єктивність, специфікація, перспективність, вербалізація, рефлексивність та універсальність. Лексичні труднощі перекладу фахової лексики можуть бути пов'язані з адекватним відтворенням термінів і термінологічних одиниць, які є полісемантизмами, омонімами чи

синонімами. Також певні труднощі спостерігаються під час відтворення безеквівалентної лексики, яка передається шляхом запозичення, наближеного чи описового перекладу, а також за допомогою зміни плану вираження (мутації).

Запитання для самоконтролю

1. Що таке фахова мова та які взаємозв'язки виникають між загальною та фаховою мовами?
2. Як класифікують фахові мови?
3. Що таке фаховий текст та які його особливості?
4. Які є спеціальні ознаки фахового тексту, релевантні для перекладу?
5. Які труднощі виникають під час перекладу фахових текстів?
6. Як відтворюється безеквівалентна лексика?
7. Які перекладацькі рішення застосовуються для досягнення адекватності перекладу?
8. У чому полягає технологія перекладу фахових текстів?

Практичні завдання

1. Проаналізуйте та вивчіть лексику тематичного поля «Дохід і споживання».

1. *Anbieter, m* – постачальник, провайдер / пропонувальник
2. *Arbeitseinkommen, n* – трудовий дохід, заробіток
3. *Ausgaben, Pl.* – витрати, видатки
4. *Branche, f* – галузь, сфера
5. *Bruttoeinkommen, n* – валовий дохід, дохід бруто
6. *Einnahmen, Pl.* – надходження
7. *Einnahmequelle, f* – джерело надходження
8. *Erbschaft, f* – успадкування
9. *Genussmittel, Pl.* – продукти смакової промисловості
10. *gesamte Volkswirtschaft* – загальне народне господарство
11. *Gesamtverdienst, m* – сукупний заробіток
12. *Kapital, n* – капітал
13. *Kaufkraftentwicklung, f* – динаміка купівельної спроможності
14. *Lotteriegewinn, m* – лотерейний виграш
15. *Nahrungsmittel, Pl.* – продукти харчування

16. *Nettoeinkommen, n* – чистий дохід, дохід нетто
17. *Nominaleinkommen, n* – номінальний дохід
18. *Preisentwicklung, f* – динаміка цін
19. *privater Haushalt* – приватне домогосподарство
20. *privater Konsum* – приватне споживання
21. *privater Verbrauch* – приватне використання
22. *Produktionsfaktoren, Pl.* – чинники виробництва
23. *Realeinkommen, n* – реальний дохід
24. *Schenkung, f* – дарування
25. *Sozialabgaben, Pl.* – соціальні відрахування
26. *Sozialleistungen, Pl.* – соціальні виплати
27. *Unterhaltung, f* – утримання
28. *Unternehmereinkommen, n* – дохід підприємців, дохід від підприємницької діяльності
29. *unternehmerische Tätigkeit* – підприємницька діяльність
30. *Vermögenseinkommen, n* – дохід від майна
31. *Vier-Personen-Arbeitnehmer-Haushalt, m* – домогосподарство, в якому проживають чотири працевлаштовані особи
32. *Wettbewerb, m* – конкуренція
33. *Wohlstand, m* – добробут
34. *Wohnungsmiete, f* – орендна плата
35. *Zahlungen für Steuern* – сплата податків

2. Прочитайте текст¹⁾ і знайдіть українські відповідники до понять «Unternehmen», «Betrieb» і «Firma».

Der Begriff „**Unternehmen**“ _____ charakterisiert die rechtlich-finanzielle Form von Wirtschaftseinheiten. Bei Unternehmen handelt es sich um rechtlich selbstständige Wirtschaftseinheiten. Die am häufigsten vertretene Unternehmensform in Deutschland sind Einzelunternehmen (ca. 90 % aller deutschen Unternehmen). Große Wirtschaftseinheiten wählen in der Regel die Form einer Aktiengesellschaft (AG).

---

¹⁾ Freyhoff D., Beketova O. V., Yzermann N. Wirtschaftssprache Deutsch : Lehr- und Arbeitsbuch. Winnyzja : Nowa Knyha Verlag, 2001. 172 S.

Der Begriff „**Betrieb**“ _____ bringt die technisch-organisatorische Seite von Wirtschaftseinheiten zum Ausdruck. Betriebsformen kann man nach verschiedenen Aspekten differenzieren, und zwar:

– nach der Größe einer Wirtschaftseinheit spricht man beispielsweise von Klein-, Mittel- oder Großbetrieben,

– nach dem Gegenstand ihrer wirtschaftlichen Tätigkeit lassen sich u.a. Industrie-, Handwerks-, Landwirtschafts-, Handels-, Verkehrs-, Bank- oder Versicherungsbetriebe unterscheiden.

Große Unternehmen verfügen in der Regel über eine Vielzahl von Betrieben (Filialen, Niederlassungen, Betriebsteile), die als Teile des Gesamtunternehmens rechtlich nicht selbstständig sind.

Eine „**Firma**“ (Fa.) _____ ist genau genommen lediglich der Name, das heißt, die Bezeichnung für ein Unternehmen. In der Umgangssprache wird der Begriff „Firma“ aber auch häufig als Synonym für „Unternehmen“ oder „Betrieb“ verwendet [45, S. 48].

Лексика до тексту

1. *Einzelunternehmen*, *n* – одноосібне підприємство
2. *Aktiengesellschaft*, *f* (*AG*) – акціонерне товариство (АТ)
3. *Filiale*, *f* – філія
4. *Niederlassung*, *f* – філіал

3. Перекладіть словосполучення українською мовою.

1. eine steigende Tendenz aufweisen –
2. eine große Bedeutung haben –
3. Maßstab für Akk. sein –
4. eine Ursache hierfür sein –

4. Перекладіть речення українською мовою, використовуючи запропоновані відповідники дієслів.

1. *ausgeben* (gab aus, hat ausgegeben) für Akk. – витратити на щось
Vom restlichen Einkommen **wurden** 4.293 Euro **für** den privaten Verbrauch **ausgegeben**.

2. *ausgehen* (ging aus, ist ausgegangen) von Dat. – виходити з чогось; *beruhen* (beruhte, hat beruht) auf Dat. – ґрунтуватися на чомусь, спиратися на щось

Die klassische Volkswirtschaftslehre **geht davon aus**, dass Einkommen auf den Produktionsfaktoren Arbeit, Boden und Kapital sowie **auf** unternehmerischer Tätigkeit **beruhen**.

3. *berücksichtigen* (berücksichtigte, hat berücksichtigt) – враховувати

Im Unterschied zum Nominaleinkommen **berücksichtigt** man beim Realeinkommen die Preis- bzw. Kaufkraftentwicklung.

4. *betragen* (betrug, hat betragen) – складати

Diese Ausgaben **betragen** heute fast 12 % des Gesamteinkommens.

5. *sich zusammensetzen* (setzte sich zusammen, hat sich zusammengesetzt) aus Dat. – складатися з чогось

Das monatliche Gesamteinkommen **setzt sich aus** Arbeits- und Vermögenseinkommen, **aus** Sozialleistungen und **aus** anderen Quellen **zusammen**.

6. *unterscheiden* (unterschied, hat unterschieden) zwischen Dat. – розрізняти, виокремлювати щось

Sie **unterscheidet** insofern **zwischen** Arbeits-, Vermögens- und Unternehmereinkommen.

5. *Знайдіть відповідники до прикметників і прислівників.*

1. insbesondere –	a) решта
2. mittler –	b) особливо
3. monatlich –	c) другий за величиною
4. restlich –	d) середній
5. zweitgrößt –	e) щомісяця

6. *Перекладіть текст¹⁾ українською мовою. Зверніть увагу на фахову лексику та усталені конструкції.*

Einkommen und Verbrauch in deutschen Haushalten

Grundsätzlich sind Einkommen die wichtigsten Einnahmen privater Haushalte. In der Statistik wird darüber hinaus zwischen Brutto- und Nettoeinkommen einerseits sowie Nominal- und Realeinkommen andererseits unterschieden. Neben den Einkommen gibt es aber auch noch andere Einnahmequellen für private Haushalte, z. B. eine Erbschaft, eine Schenkung oder auch ein Lotteriegewinn. Die wichtigste Art von Aus-

---

¹⁾Freyhoff D., Beketova O. V., Yzermann N. Wirtschaftssprache Deutsch : Lehr- und Arbeitsbuch. Winnyzja : Nowa Knyha Verlag, 2001. 172 S.

gaben privater Haushalte sind die Ausgaben für den privaten Verbrauch. Weitere wichtige Ausgaben sind u. a. Zahlungen für Steuern und Sozialabgaben. Der private Konsum hat eine große Bedeutung für die Entwicklung der gesamten Volkswirtschaft und für die Entwicklung einzelner Branchen. Zugleich sind die Größe und die Struktur des privaten Verbrauchs Maßstab für den Wohlstand einer Gesellschaft [45, c. 39].

In der Bundesrepublik Deutschland analysiert das Statistische Bundesamt die Konsumtion in den privaten Haushalten. Regelmäßig werden die Einnahmen und Ausgaben in etwa 1.000 verschiedenen repräsentativen Haushalten registriert. In den alten Bundesländern hatte im Jahr 2018 ein Vier-Personen-Arbeitnehmer-Haushalt mit einem mittleren Einkommen ein durchschnittliches monatliches Gesamteinkommen von 7.052 Euro. Vom Gesamtverdienst wurden monatlich 1.753 Euro für Steuern und Sozialabgaben bezahlt. Der größte Betrag waren Ausgaben für Wohnungsmiete und Energie (500 Euro). Der zweitgrößte Betrag waren Ausgaben für Nahrungs- und Genussmittel (400 Euro). In den letzten Jahren stiegen insbesondere die Ausgaben für Wohnungsmiete. Andere Konsumausgaben, zum Beispiel die Ausgaben für Strom und Telefon, sanken dagegen. Eine Ursache hierfür war ein wachsender Wettbewerb zwischen den Anbietern. Auch die Ausgaben für Bildung, Unterhaltung und Freizeit wiesen eine steigende Tendenz auf [45, c. 40].

7. *Перекладіть українською мовою вирази з метафоричним забарвленням. Визначте, з яких фахових мов та в якому значенні вони перейшли до загальноживаної мови.*

1. die gleiche Wellenlänge haben –
2. einen Kurzschluss auslösen –
3. entgleisen –
4. etwas torpedieren –
5. Schützenhilfe leisten –

8. *Перекладіть вислови українською мовою.*

1. ein Prozess des Auslotens –
2. Beibehaltung oder Deckelung der Ausgaben –
3. Wir haben die Erwartung, dass ... –
4. Unsere Ausgabenreserve umfasst ... –
5. einen Beschluss fassen –

9. Проаналізуйте та вивчіть лексику тематичного поля «Товари».

1. *dauerhaft nutzbare Güter, Gebrauchsgüter, Pl.* – товари з тривалим терміном споживання / використання
2. *Investitionsgüter, Pl.* – інвестиційний товар, засіб виробництва
3. *Konsumgüter, Pl.* – споживчі товари
4. *materielle und immaterielle Mittel* – матеріальні й нематеріальні засоби
5. *nicht-dauerhaft nutzbare Güter, Verbrauchsgüter* – швидкопсувні товари
6. *Nutzungsdauer, f* – тривалість використання
7. *Produktionsgüter, Pl.* – виробничі товари
8. *Verwendungszweck, m* – призначення
9. *Vorleistungsgüter, Pl.* – проміжні товари, напівфабрикати

10. Перекладіть текст¹⁾ українською мовою.

Güter

Als Gut im Allgemeinen bezeichnet man in der Wirtschaftswissenschaft alle materiellen und immateriellen Mittel, die der Bedürfnisbefriedigung dienen. Nach Verwendungszweck und Nutzungsdauer sind folgende Güterarten zu nennen:

1. *Güterarten nach ihrem Verwendungszweck*

Es werden hier unterschieden Konsumgüter (z. B. Nahrungsmittel, Bücher, Privatautos, Wohnungseinrichtung usw.) von Produktionsgütern (z. B. eine kommerzielle Eismaschine, Firmengebäude, Firmenauto, Benzin, Strom, Wasser usw.). Produktionsgüter werden von den Unternehmen gekauft und dienen der Herstellung von Konsumgütern, während Konsumgüter durch die privaten Haushalte gekauft werden.

2. *Güterarten nach ihrer Nutzungsdauer*

Diese Güter können noch weiter nach ihrer erwarteten Nutzungsdauer unterschieden werden. Man unterscheidet hierbei dauerhaft nutzbare Güter (d. h., Güter, deren erwartete Nutzungsdauer mehr als ein Jahr beträgt) und nicht-dauerhaft nutzbare Güter (also Güter mit einer erwarteten Nutzungsdauer von weniger als einem Jahr).

Konsumgüter, die sich bei einmaliger Nutzung verbrauchen, bezeichnet man als Verbrauchsgüter. Konsumgüter, die über einen längeren Zeitraum genutzt werden können, bezeichnet man als Gebrauchsgüter. Eine Kaffeemaschine im privaten Haushalt

---

¹⁾ Wirtschaftsgüter klassifizieren. *Lager Logistik*. 2016. URL: <https://lager-logistik.blogspot.com/2015/01/wirtschaftsguter-klassifizieren.html> (дата звернення: 15.12.2021).

ist ein Gebrauchsgut, da sie über einen längeren Zeitraum verwendet wird, das zugehörige Kaffeepulver ist aufgrund seiner einmaligen Nutzbarkeit jedoch ein Verbrauchsgut.

Produktionsgüter, die über einen längeren Zeitraum im Unternehmen genutzt werden, bezeichnet man als Investitionsgüter. Produktionsgüter mit einer geringeren erwarteten Nutzungsdauer nennt man Vorleistungsgüter. Eine in einem Unternehmen genutzte Lackiermaschine ist demnach aufgrund ihrer Langlebigkeit ein Investitionsgut, der von ihr verwendete Hilfsstoff Lack ist hingegen ein Vorleistungsgut [59].

11. Проведіть зіставний аналіз ТО¹⁾ й ТП²⁾ та виконайте корегування виділених напівжирним курсивом фрагментів у тексті перекладу.

№ з/П	ТО	ТП
1.	Als <i>Triebfeder</i> der wirtschaftlichen Stärke Deutschlands gilt die Innovationsfähigkeit der Wirtschaft [54, с. 67].	<i>Пружиною</i> економічної потужності Німеччини вважається інноваційна здатність економіки [34, с. 67].
2.	<i>Sowohl die Wirtschaft als auch der öffentliche Sektor trugen dazu bei;</i> die Hightech-Strategie der Bundesregierung setzte hier entscheidende Impulse [54, с. 67].	<i>Як економіка, так і державний сектор сприяють цьому;</i> стратегія Федерального уряду, спрямована на високі технології, надала цьому вирішального імпульсу [34, с. 67].

¹⁾ Tatsachen über Deutschland / Matthias Bischoff, Dr. Eric Chauvistré, Constanze Kleis, Joachim Wille. Aktualisierte Ausgabe. Frankfurt am Main : FAZIT Communication GmbH, 2018. 176 S. URL: https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/files/2020-11/tatsachen_2018_deu.pdf (дата звернення: 20.03.2022).

²⁾ Факти про Німеччину / Маттіас Бішоф, д-р Ерік Шовістре, Констанце Кляйс, Йоахим Вілле ; пер. з нім. Володимир Шелест. Актуалізоване видання. Франкфурт-на-Майні : FAZIT Communication GmbH, 2018. 176 с. URL: https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/files/2020-11/tatsachen_2018_ukr-compressed.pdf (дата звернення: 20.03.2022).

№ з/п	ТО	ТП
3.	Insgesamt wurden 2016 in Deutschland 92 Milliarden Euro für FuE aufgewendet, das entspricht einem Anteil von 2,93 Prozent am Bruttoinlandsprodukt (BIP) [54, с. 67–68].	Всього в 2016 році в Німеччині було використано для ДКР 92 мільярди євро, що відповідає 2,93 відсотка внутрішнього валового продукту (ВВП) [34, с. 67–68].
4.	Beim Deutschen Patent-und Markenamt (DPMA) wurden in demselben Jahr 67.898 Erfindungen angemeldet – ein neuer Rekordwert [54, с. 68].	При Німецькому відомстві патентів і товарних знаків (DPMA) у тому ж році було зареєстровано 65 958 винаходів – новий рекорд [34, с. 68].
5.	Einschließlich der vom Europäischen Patentamt erteilten Patente waren 2016 insgesamt 615.404 Patente in Deutschland gültig [54, с. 68].	Разом з виданми Європейським патентним відомством 2016 року в Німеччині були чинні 615 404 патенти [34, с. 68].
6.	Als mittelständisch gelten Firmen mit einem Jahresumsatz von unter 50 Millionen Euro und mit weniger als 500 Beschäftigten [54, с. 68].	До середнього класу відносяться фірми з річним обігом менше 50 мільйонів євро і менше ніж з 500 працівниками [34, с. 68].
7.	Laut Studien der KfW Bankengruppe ist der Anteil innovativer Unternehmen insgesamt rückläufig – nur 22 Prozent der kleinen und mittleren Firmen investieren in innovative Produkte und Prozesse [54, с. 69].	За дослідженнями групи банків KfW частка інновативних підприємств загалом зменшується – лише 22 відсотки малих і середніх фірм інвестують в інноваційні продукти й процеси [34, с. 69].
8.	Ein internationaler Hotspot der „Creative Industries“ und Start-ups ist Berlin-Brandenburg mit mehr als 30.000 Unternehmen [54, с. 69].	Міжнародною гарячою точкою «креативної індустрії» та стартапів є Берлін-Бранденбург зі своїми понад 300 000 підприємств [34, с. 69].

12. Знайдіть українські відповідники до фахової лексики.

1. *Abgaben, Pl. (Steuern, Pl.)* – відрахування (податки)
2. *abzüglich (Antonym: zuzüglich)* –
3. *Arbeitgeberzuschüsse, Pl.* –

4. *ausgabefähig* –
5. *Ausgaben, Pl.* –
6. *Einkommensteuer, f* –
7. *Einnahmen, Pl.* –
8. *Ersparnis, f* –
9. *Erwerbstätigkeit, f* –
10. *Haushaltsbruttoeinkommen, n* –
11. *Haushaltsnettoeinkommen, n* –
12. *Kirchensteuer, f* –
13. *Konsumausgaben, Pl.* –
14. *Krankenversicherung, f* –
15. *Lohnsteuer, f* –
16. *nachrichtlich* –
17. *nichtöffentliche Transferzahlungen* –
18. *nichtselbständige Arbeit* –
19. *öffentliche Transferzahlungen* –
20. *Pflichtbeiträge zur Sozialversicherung* –
21. *Rentnerversicherungsträger, m* –
22. *selbstständige Arbeit* –
23. *Solidaritätszuschlag, m* –
24. *Untervermietung, f* –
25. *Vermögensumwandlung, f* –

Розділ 2. Термінологічні аспекти перекладу фахових текстів

2.1. Термінологічна організація фахової мови

У своїй професійній діяльності перекладач повсякчас працює з терміносистемою певної галузі. Для адекватного перекладу фахових текстів треба вміти працювати з лексикографічними джерелами, знати відмінності між терміном і термінологічною одиницею, мати уявлення про поняття, значення та дефініцію. У разі відсутності словникового відповідника (еквівалента) перекладач має вміти вдало застосовувати існуючі способи відтворення фахової лексики.

Поняття (нім. *Begriff*) – це ментальне представлення матеріальних і нематеріальних предметів. Значення (нім. *Bedeutung*) являє собою семантичну одиницю, яка представляє змістову частину слова. Дефініція (нім. *Definition*) – це опис змісту поняття. Термін – це поняття, що має визначення (дефініцію). Крім того, термін має відповідати встановленим у відповідній мові нормам, бути систематичним, незалежним від контексту, точним, лаконічним, однозначним, нейтральним і милозвучним [9, с. 57]. Основними способами термінотворення є лексико-семантичний (переосмислення значення), морфологічний (похідні терміни, словоскладання) та лексико-синтетичний (дво- чи багаточисленні термінологічні сполучення) [10, с. 204]. На основі аналізу терміносистеми галузі фінансів за критерієм приналежності до частин мов можна виокремити терміни:

1) іменники (похідні та складні слова)

а) деривати (похідні, утворені за допомогою суфіксів і / або префіксів): *Abgrenzung f* – розмежування (напр., доходів і витрат між суміжними звітними періодами) [26, с. 8], *Abschätzung f* – оцінка, визначення вартості [26, с. 9], *Abschreibungen Pl.* – амортизаційні відрахування [26, с. 11], *Absicherung f* – хеджування [26, с. 12], *Abstimmung f* – звірка, узгодження, приведення у відповідність, *Abwertung f* – девальвація, зменшення вартості, знецінення, *Abzug m* – вирахування, утримання [26, с. 13], *Aktivierung f* – капіталізація, відображення на активній стороні балансу [26, с. 15], *Anlage f* – інвестиція, участь в компанії [26, с. 17], *Anleihe f* – облігація, кредит, позика, *Anpassung f* – звірка, узгодження, приведення у відповідність [26, с. 18], *Anteil m* – частка, *Anzahlung f* – попередня оплата, авансовий платіж [26, с. 20], *Aufnahme f* – відображення в обліку, запис, *Aufrechnung f* – зарахування зустрічних вимог, компенсація [26, с. 22],

Aufstockung f – збільшення, приріст, *Aufwendungen Pl.* – витрати, затрати, видатки, *Aufwertung f* – переоцінка, збільшення (балансової) вартості, *Aufzählung f* – перелік, список, перерахування, *Aufzeichnung f* – відображення в обліку, запис, *Ausbuchung f* – списання з балансу [26, с. 23], *Ausgaben Pl.* – витрати, затрати, видатки [26, с. 24], *Berechnung f* – підрахунок, вирахування, *Berichtigung f* – корегування, виправлення [26, с. 30], *Beteiligung f* – участь в капіталі, частка в капіталі компанії [26, с. 33] та ін.

б) композити (складні дво- і трикомпонентні іменники): *Abgrenzungskonten Pl.* – рахунки, які розмежують облік між суміжними звітними періодами, *Abgrenzungsposten Pl.* – статті балансу, які розмежують облік між суміжними звітними періодами [26, с. 8], *Abrechnungsperiode f*, *Abrechnungszeitraum m* – звітний період [26, с. 9], *Berichtsjahr n* – звітний рік, *Berichtsperiode f* – звітний період [26, с. 31], *Aktienkapital n* – акціонерний капітал [26, с. 14], *Buchungsbeleg m* – бухгалтерський документ [26, с. 42], *Aktienemissionskurs m* – емісійна вартість акції, ціна акції при первинному розміщенні [26, с. 13], *Anlagenbuchführung f* – бухгалтерський облік основних засобів [26, с. 17], *Anschaffungskostenmethode f* – облік за собівартістю, *Anschaffungspreisminderung f* – зниження ціни придбання [26, с. 19], *Bewertungswahlrecht n* – право вибору методу оцінки [26, с. 36], *Buchungsgeschäftsvorfall m* – економічна операція, що відображається в бухгалтерському обліку [26, с. 42], *Cash-Flow-Rechnung f* – звіт про рух грошових коштів [26, с. 44] та ін.

2) дієслова: *abschreiben* – амортизувати, списувати (вартість) [26, с. 10], *aktivieren* – капіталізувати витрати (відобразити в активі балансу) [26, с. 15], *aufwerten* – дооцінювати, збільшувати балансову вартість, *ausbuchen* – списати, «зняти» з балансу [26, с. 23], *belasten* – обтяжувати [26, с. 30], *bewerten* – оцінювати [26, с. 36], *bilanzieren* – відобразити в балансі [26, с. 37], *buchen* – робити бухгалтерську проводку, проводити за рахунками бухгалтерського обліку, відобразити на бухгалтерських рахунках [26, с. 41].

3) дієприкметники: *abgegrenzt* – розмежований [26, с. 7], *abschreibungs-fähig* – такий, що підлягає амортизації, *absetzbar* – такий, що враховується у зменшення оподаткованого доходу [26, с. 12], *anteilig* – пропорційно, відповідно до частки [26, с. 20] та ін.

За функціональним аспектом поділу фахової лексики можна виокремити терміни, термінологічні одиниці, професіоналізми (жаргонізми) та номенклату-

рні найменування. Остання група містить назви документів, установ та організацій у межах певної галузі, які належать до безеквівалентної лексики. Під час їх перекладу застосовується прийом синтаксичного уподібнення (дослівний переклад) з метою досягнення максимальної точності під час перекладу у зворотньому напрямку (нім. *Rückübersetzung*). Хоча аналіз фахового словника показує, що в перекладі можуть відбуватися заміни: мутація (напр., *Amerikanische Wirtschaftsprüferkammer* – Американський інститут аудиторів [26, с. 16]), модуляція (напр., *Auslandsinvestmentgesetz (AuslInvG)* – Закон про інвестиції в іноземні фонди (Німеччина) [26, с. 24]), експлікація (напр., *Bewertungsgesetz (BewG)* – Закон, що регулює порядок проведення оцінки (Німеччина) [26, с. 36], *Bilanzrichtlinien-Gesetz* – Закон про принципи складання балансу (Німеччина) [26, с. 39], *Buchführungsgesetz* – Закон про бухгалтерський облік та фінансову звітність [26, с. 41], *Bundesamt für Finanzen* – Федеральне фінансове відомство (Німеччина), *Bundesbankgesetz* – Закон про федеральний банк (Німеччина) [26, с. 43]). Подекуди відтворення номенклатурних найменувань потребує описового перекладу з метою роз'яснення лексеми (напр., *Bilanzrichtlinie* – Четверта Директива Ради ЄС 1978 р., яка встановлює правила складання річної фінансової звітності для компаній з обмеженою відповідальністю, заснованих у країнах-членах ЄС [26, с. 39]).

Усі терміни зафіксовані у відповідних лексикографічних джерелах і мають міжмовні відповідники, які часто виявляють ознаки полісемії, синонімії, внутрішньогалузевої та міжгалузевої омонімії. Для пошуку влучного відповідника потрібно залучати екстралінгвальні знання або експертів відповідної галузі чи замовника перекладу. Термінологічна одиниця має лише найменування певного предмета чи явища об'єктивної дійсності, але ще не пройшла процес кодифікації (внесення до термінологічного словника). У разі, якщо поняття не має опису, доречно застосовувати визначення «термінологічна одиниця». У семантичному полі постають гіперо-гіпонімічні зв'язки. Гіпонім (видове поняття) містить щонайменше на одну розрізнявальну ознаку більше, ніж гіперонім (родове поняття). Отже, гіперонім є «більш узагальненим» і менш диференційованим, також він завжди імплікує (має на увазі) видове поняття, яке є конкретнішим. На основі цих зв'язків реалізується семантичний прийом перекладу модуляція.

Слід зазначити, що фахові тексти мають певні відмінності на термінологічному рівні. Наприклад, в юридичних текстах частіше зустрічаються реалії-терміни порівняно з економічними текстами, в яких спостерігається певне міжнародне «вирівнювання» термінології [4, с. 48]. Основоположною категорією у перекладі термінів і термінологічних одиниць є відповідник, який може бути одиничним (еквівалент), множиним і контекстуальним. Контекстуальні відповідники використовуються для досягнення адекватності перекладу і не можуть вважатися еквівалентами.

У вітчизняному перекладознавстві основними способами відтворення термінів є добір лексичного відповідника, транскодування (транслітерація або транскрипція), калькування, трансформаційний та описовий переклад [3, с. 105]. Серед лексичних відповідників спостерігається явище синонімії, що може спричинити варіативність перекладу, яка є небажаним явищем у перекладі фахових текстів, оскільки порушує норму стандартизації. У такому разі перекладачу потрібно обрати один із запропонованих синонімів та використовувати його наскрізно в ТП. В українській мові в якості лексичних відповідників часто зустрічаються слова іншомовного походження (напр., *Disagio n* – дизажіо, *Saldo m* – сальдо) та асимільовані запозичення (напр., *Aktiva Pl.* – активи, *Audit n / m* – аудит, *Bankrotteur m* – банкрут, *Bilanz f* – баланс). Ця особливість є характерною також для відтворення німецьких термінів, які не є словами іншомовного походження (напр., *Absicherung f* – хеджування, *Abwertung, f* – девальвація, *Anlage f* – інвестиція, *Annahme f* – акцепт). Це свідчить про те, що в перекладі німецької фахової лексики українською мовою застосовується стратегія форенізації (очуження). Калькування є продуктивним під час запозичення фахової лексики. На відміну від описового перекладу, воно забезпечує економію тексту і компактне представлення одиниці в МП (напр., *Abschlussbuchung f* – заключна проводка, *Abschreibungsplan m* – амортизаційний план, *Anlagebank f* – інвестиційний банк). Трансформаційний переклад пов'язаний із міжмовними перетвореннями на лексико-граматичному рівні. Наприклад, під час калькування композитів застосовується зміна частини мови (транспозиція). Описовий переклад спостерігається під час відтворення термінів-дієприкметників та вузькоспеціалізованих термінів-дієслів, а також складних термінів і термінів-словосполучень.

Отже, термін – це поняття, що має визначення (дефініцію) та кодифіковане у відповідних лексикографічних джерелах. Лексичні одиниці, які означають певне поняття, але не пройшли етап кодифікації, називаються термінологічними

одинацями. Терміни можуть утворюватися за допомогою переосмислення значення (лексико-семантичний спосіб), афіксів та словоскладання (морфологічний спосіб), а також за допомогою складання слів у дво- чи багатоконпонентні сполуки. Основними способами відтворення термінів є вибір лексичного відповідника, запозичення (транскодування та калькування), трансформаційний переклад на лексико-граматичному рівні, а також описовий переклад.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке «поняття», «значення» та «дефініція»?
2. Що таке термін?
3. Які вимоги висуваються до терміна?
4. Які способи термінотворення розрізняють?
5. Яка існує класифікація фахової лексики за функціональним аспектом?
6. У чому полягає різниця між терміном і термінологічною одиницею?
7. У який спосіб використовуються гіперо-гіпонімічні зв'язки в перекладі?
8. У чому полягають термінологічні відмінності у фахових текстах різних галузей? Наведіть приклади.
9. Що таке перекладацький відповідник?
10. Що таке еквівалент?
11. Що таке множинний відповідник?
12. Що таке функціональний відповідник?
13. Які є основні способи відтворення термінів?

Практичні завдання

1. Проаналізуйте та вивчіть фахову лексику тематичного поля «Економічний профіль країни».

1. *Ausfuhr, f* – експорт
2. *Auslandsschuldendienst, m* – обслуговування зовнішнього боргу
3. *Auslandsverschuldung, f* – зовнішній борг
4. *BIP-Wachstum, n* – зростання ВВП
5. *Darlehenszins, m* – відсоток позики
6. *Dienstleistungsexport, m* – експорт послуг
7. *Dienstleistungsimport, m* – імпорт послуг
8. *Direktinvestition, f* – пряма інвестиція

9. *erneuerbare Energie* – відновлювані джерела енергії
10. *Erwerbspersonen, f* – економічно активне населення
11. *Forschungs- und Entwicklungszentren, Pl.* – центри досліджень і розвитку
12. *Inflationsrate, f* – рівень інфляції
13. *inländische Patentanmeldungen, Pl.* – заявки на отримання патентів усередині країни
14. *IWF (Internationaler Währungsfonds)* – МВФ (Міжнародний валютний фонд)
15. *Kaufkraftparität, f* – паритет купівельної спроможності
16. *Nachholbedarf, m* – потреба компенсувати
17. *Selbstständigigenquote, f* – квота самозайнятого населення
18. *Staatsverschuldung, f* – державний борг
19. *Stand 20...* – станом на 20... рік
20. *Stand-By-Arrangement, n* – кредит валютної підтримки
21. *Steuerquote, f* – податкова квота
22. *unterschätzter Markt mit großem Potenzial* – недооцінений ринок з великим потенціалом
23. *Wachstumsrate, f* – показник / коефіцієнт / темп зростання
24. *Warenexport, m* – експорт товарів
25. *Warenimport, m* – імпорт товарів
26. *Wechselkurs der Landeswährung Hrywnia / Hrywnja (UAH) zu Euro* – обмінний курс національної валюти гривні по відношенню до євро
27. *Weltwertung, f* – світова оцінка
28. *Wirtschaftsbericht, m* – економічний звіт
29. *Wirtschaftsbeziehungen, Pl.* – економічні відносини
30. *Wirtschaftskennzahl, f* – економічний показник / індекс
31. *Wirtschaftslage, f* – економічне становище

2. Зверніть увагу на особливості відтворення прийменників українською мовою.

um – на (означає збільшення чи зменшення показника на певне значення).
 Наприклад, Die ukrainische Wirtschaft wuchs **um** 5 %. – Економіка України зросла **на** 5 %.

auf – до (означає збільшення чи зменшення показника до певного значення). Наприклад, Man beobachtet einen Rückgang der Inflation **auf** 9 %. – Спостерігається спад інфляції **до** 9 %.

bei – під час (означає дію у процесі виконання). Наприклад, Dieses Geld unterstützt die Ukraine **bei** der Umsetzung von Strukturreformen. – Ці гроші надають Україні підтримку **під час** реалізації структурних реформ.

seit – з, за (означає проміжок часу, що має відлік у минулому та триває досі). Наприклад, **Seit** 2015 ist Hryvnia eine relativ stabile Währung. – **З** 2015 року гривня є відносно стабільною валютою.

für – на (стосується певного проміжку часу). Наприклад, **für** 2022 – **на** 2022 рік.

mit – з (стосується певного показника). Наприклад, **mit** 10 % – **із показником у** 10 %.

3. Перекладіть речення українською мовою.

1. Die Ukraine ist aufgrund ihrer geografischen Lage, enger historischen Verbindungen sowie dem großen Nachholbedarf ein interessanter Markt für österreichische Unternehmen.

2. Das höchste BIP-Wachstum wurde seit sieben Jahren erzielt.

3. Höhere Wachstumsraten und intensivere Reformanstrengungen sind nötig.

4. Die Prognose für 2022 ist mit 2,6 % etwas niedriger.

5. Positiv zu sehen ist der Rückgang der Inflation auf 9,8 % im Dezember 2020.

6. Dieses Jahr stiegen die Direktinvestitionen um 2,2 %.

7. Einen wichtigen Beitrag zur finanziellen Stabilität der Ukraine leistet der Internationale Währungsfonds (IWF).

8. Das so genannte „Stand-By-Arrangement“ ist an zahlreiche Bedingungen geknüpft.

9. Die Europäische Kommission hat eine weitere makroökonomische Finanzhilfe gewährt.

10. Die Auszahlung ist bei der weiteren Umsetzung der Reformen zu führen.

4. Розшифруйте аббревіатури світових фінансових інститутів та знайдіть їхні українські відповідники.

1. EBRD (_____)

2. EIB (_____)

3. IFC (_____) –

4. IMF (_____) –

5. Проаналізуйте та вивчіть фахову лексику тематичного поля «Валовий внутрішній продукт».

1. *Entstehungsrechnung, f* – метод розрахунку ВВП за доданою вартістю (виробничий метод)

2. *Kennziffer, f* – визначник, індекс

3. *Rezession, f* – економічний спад, рецесія

4. *Verwendungsrechnung, f* – метод розрахунку ВВП за витратами (метод кінцевого використання)

5. *Wert, m* – вартість

6. *Wirtschaftsleistung, f* – економічні показники

7. *Wirtschaftswachstum, n* – економічне зростання

6. Перекладіть текст¹⁾ українською мовою.

«Das Bruttoinlandsprodukt ist der Wert aller produzierten Waren und Dienstleistungen in einem Land. Es ist die wichtigste Kennziffer, um die Wirtschaftsleistung eines Staates zu bewerten. Im Regelfall wird das BIP pro Land für jeweils ein Jahr berechnet. Wenn das BIP steigt, spricht man gemeinhin von Wirtschaftswachstum. Wenn das BIP sinkt, spricht man von einer Rezession. Die Corona-Pandemie hat zu einem deutlichen BIP-Rückgang im Vergleich zum Vorjahr gesorgt, weil Fabriken und Dienstleistungsunternehmen über Wochen hinweg geschlossen blieben. Das BIP für Deutschland berechnet am gründlichsten das statistische Bundesamt. Dabei werden zwei Methoden (Entstehungsrechnung und Verwendungsrechnung) genutzt» [48].

7. Перекладіть речення німецькою мовою.

1. Відновлювані джерела енергії полягають в основі концепції сталого розвитку.

2. Для відновлення економіки треба знизити податкові квоти і відсотки позик.

3. Квота самозайнятого населення в Україні постійно збільшується.

---

¹⁾ Das BIP als Kennzahl der Krise: Was ist eigentlich das Bruttoinlandsprodukt? / Christoph Höland. *Redaktionsnetzwerk Deutschlands*. 2020. URL: <https://www.rnd.de/wirtschaft/bip-was-ist-das-bruttoinlandsprodukt-und-was-sagt-die-kennzahl-aus-PMDVB6QM5NA7TPZTB2IHD7NTEQ.html> (дата звернення: 15.12.2021).

4. Треба проаналізувати взаємодію експорту та імпорту послуг.
5. Економічне становище України можна представити у вигляді недооціненого ринку з великим потенціалом, який має потребу компенсувати відставання виробництва.
6. Станом на 2020 рік експорт товарів дещо знизився, натомість імпорт товарів зріс удвічі.
7. Економічний звіт враховує експорт.
8. Центри досліджень і розвитку визначають економічні показники.
9. Міжнародний валютний фонд ставить вимоги до обслуговування зовнішнього боргу України.
10. Економічне зростання пов'язане з кількістю економічно активного населення.
11. За світовою оцінкою рівень інфляції у багатьох країнах зросте через кризу, спричинену пандемію коронавірусної інфекції.
12. Прямі інвестиції покращують економічні показники країни.
13. Прийнято розрізняти державний і зовнішній борги.
14. Обмінний курс національної валюти гривні по відношенню до євро склав 29 гривень.
15. Треба налагодити економічні відносини.
16. Ми визначаємо паритет купівельної спроможності.
17. Кількість заявок на отримання патентів усередині країни значно зросла минулого року.

2.2. Зіставний аналіз термінології у перекладацькому аспекті

Фахова мова є спеціальною мовою для обслуговування певної галузі. На відміну від загальноживаної мови, вона має власну систему термінів. Для фахової мови є характерною вузькоспеціалізована лексика. Фахова термінологія через постійний розвиток науки, техніки, бізнесу, а також з огляду на глобалізаційні процеси є рухливим шаром лексики, що безперервно збагачується та змінюється. Внаслідок цього виникає нагальна потреба у стандартизації та гармонізації термінології. Перекладач має бути обізнаним у цих особливостях для успішного ведення професійної діяльності у сфері надання перекладацьких послуг. Для адекватної передачі фахової лексики засобами мови перекладу не завжди доречно за-

стосовувати лексичну заміну за допомогою словникових відповідників, адже існує ймовірність внутрішньогалузевої омонімії, що полягає у збігу міжмовних відповідників для окремих термінів, зокрема у галузі соціальних наук (напр., *Handeln n* і *Handlung f* – дія як процес і як результат).

Будь-яка фахова мова має свою терміносистему, що визначається у межах певної галузі (напр., наука, техніка, економіка, політика тощо). Цей так званий горизонтальний розподіл фахових мов утворює масиви даних, що складаються з окремих одиниць (термінів). Головним завданням термінологічної роботи в перекладацькому аспекті є встановлення міжмовних відповідників для цих одиниць. Процес укладання терміносистеми пов'язаний зі стандартизацією та гармонізацією. Спочатку відбувається гармонізація понять, тобто встановлення відповідності між двома і більше тісно пов'язаними чи перехресними поняттями, які мають певні відмінності, з метою їхнього подальшого зменшення чи усунення, після чого слідує етап гармонізації термінів – добору познач для згармонізованого поняття різними мовами [2, с. 61]. Як приклад для побудови української терміносистеми Михайло Гінзбург наводить необхідність визначення українською мовою назви процесу як у формі дієслова, так і у формі віддієслівного іменника на *-ння*, *-ття*, назви виконавця, утвореної від назви процесу, а також назви ознак, пов'язаних із перебуванням об'єктами цих процесів, що їх українською мовою подають за допомогою дієприкметників недоконаного та доконаного виду [2, с. 62]. Докладніше див. табл. 2.1 – Особливості гармонізації української терміносистеми.

Таблиця 2.1

Особливості гармонізації української терміносистеми

№ з/п	Назва процесу		Виконавець процесу	Ознака перебування об'єктом процесу
	Дієслово	Віддієслівний іменник		
1.	übersetzen – перекладати / перекласти	das Übersetzen – перекладання / перекладення	der Übersetzer / die Übersetzerin – перекладач / перекладачка	übersetzend – перекладаючий übersetzt – перекладений übersetzbar – перекладний

№ з/п	Назва процесу		Виконавець процесу	Ознака перебування об'єктом процесу
	Дієслово	Віддієслівний іменник		
2.	dolmetschen – перетлумачувати / перетлумачити	das Dolmetschen – перетлумачування / перетлумачення	der Dolmetscher / die Dolmetscherin – перетлумач / перетлумачка	dolmetschend – перетлумачачий gedolmetscht – перетлумачений dolmetschbar – перетлумачний
3.	prüfen – перевіряти / перевірити	das Prüfen – перевіряння	der Prüfer / die Prüferin – перевіряльник / перевіряльниця	prüfend – перевіряючий geprüft – перевірений prüfbar – перевірний / перевіряний

Терміни в різних мовах не завжди мають однакові семантичні ознаки. Загалом розрізняють три випадки, коли понятійний зміст термінів:

- 1) цілком збігається (еквіваленти);
- 2) частково збігається (відповідники);
- 3) не збігається (безеквівалентна лексика).

За відсутності еквівалентності Р. Арнтц, Г. Піхт та Ф. Майєр (*Einführung in die Terminologearbeit*, 2002) пропонують такі перекладацькі рішення:

- 1) запозичення терміна з МО;
- 2) створення нового виразу;
- 3) застосування описового перекладу.

Джерелами для термінологічної роботи можуть бути первинні й вторинні тексти. До первинних джерел належать онлайн-тексти, наприклад, статті про дослідження термінології, онлайн-глосарії та словники спеціальної предметної галузі. До вторинних джерел належать термінологічна література та вокабуляр, термінологічні бази даних (напр., проєкт LOGOS, відкрита база даних у вигляді багатомовного словника, створена на основі добровільної співпраці професійних перекладачів).

Понятійний зміст фахових виразів соціально-гуманітарних наук є відкритим із точки зору інтерпретації. Розуміння покладається спочатку на очевидність, за якої домислюване поєднується з висловленим. Формування тексту в галузі соціальних наук спирається на такі особливості, як: опис, мова як засіб пізнання, людиноцентризм, беззаперечна очевидність понять, наявність понятійних слів, конвенційно закріплене значення, уточнення всередині дискурсу, відкрите для інтерпретації значення, перетлумачення найменувань, ідеї, процеси і тенденції розвитку.

Під час перекладу термінів здебільшого використовують їхні словникові відповідники або еквіваленти. У разі, якщо вони в перекладі не чинять відповідний вплив на адресата, з метою досягнення функціональної еквівалентності може бути використаний контекстуальний відповідник. Функціональна еквівалентність, на відміну від понятійної еквівалентності, у межах теорії *skopos* розглядалася як тотожність впливу на читача ТО й ТП [15, с. 94]. Варто зауважити, що під час роботи з певними термінами треба розрізняти їх компонент або складник (родове поняття) і терміноелемент (видове поняття) [11, с. 32]. Саме терміноелемент бере участь у категоризації термінів, наповнюючи їх конкретним значенням. Як приклад можна навести компонент *авто*, який має чотири терміноелементи зі значеннями «власний», «само», «автомобільний» і «автоматичний». Знання терміноелементів допомагає перекладачу приймати правильне перекладацьке рішення. Звичайно, крім фахових знань у галузі термінології потрібно мати певний запас екстралінгвальних знань, зокрема предметних у межах спеціалізації перекладача. Проаналізуємо декілька прикладів зі словника податкових, фінансових та юридичних термінів [26, с. 16–17]:

- *Amtshilfe, f* – адміністративна допомога,
- *Amtsperson, f* – посадова особа, офіційна особа,
- *Amtssprache, f* – офіційна мова,
- *Amtsträger, m* – посадова особа, службовець,
- *Amtsweg, m* – службовий порядок.

Складник «Amt» може мати такі терміноелементи, як: 1) офіційний, 2) адміністративний, 3) службовий, посадовий. Вибір того чи того терміноелемента для пошуку відповідника у перекладі звичайно треба врахувати контекст.

Отже, у процесі укладання терміносистеми відбувається пошук стандартизованих і гармонізованих міжмовних відповідників. Під час зіставного аналізу

термінів прийнято розрізняти еквіваленти, часткові відповідники та безеквівалентну лексику. Остання може становити певні труднощі для перекладача. Пропоновані рішення для їх подолання є запозичення, новостворення та описовий переклад. Термінологічна робота супроводжується використанням первинних і вторинних текстів. Фахова лексика соціально-гуманітарних наук містить вирази із відкритою інтерпретацією, а текстотворення у цій галузі відбувається з огляду на визначені особливості. У перекладі термінів можуть використовуватися словникові та контекстуальні відповідники з метою досягнення понятійної та функціональної еквівалентності. У категоризації термінів бере участь терміноелемент, за допомогою якого закріплюється конкретне значення.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке гармонізація понять і термінів?
2. Які понятійні зв'язки існують між термінами в різних мовах?
3. Які шляхи вирішення проблеми термінологічної безеквівалентності можна назвати?
4. Які джерела існують для проведення термінологічної роботи?
5. Які є особливості терміносистеми соціально-гуманітарних наук?
6. За якими принципами відбувається текстотворення у галузі соціальних наук?
7. Що таке функціональна еквівалентність?
8. У чому полягає різниця між еквівалентом і контекстуальним відповідником?
9. Що таке терміноелемент та яку роль він відіграє у перекладацькому процесі?

Практичні завдання

1. Гармонізуйте терміни за зразком.

№ з/п	Назва процесу		Виконавець процесу	Ознака перебування об'єктом процесу
	Дієслово	Віддієслівний іменник		
1.	fördern – сприяти	das Fördern – сприяння	der Förderer / die Förderin – сприяльник / сприяльниця	fördernd – сприяючий gefördert – сприявший förderbar – сприяний
2.	gründen – засновувати / заснувати			
3.	entwickeln – розвивати / розвинути			
4.	gestalten – оформлювати / оформляти / оформити			
5.	austauschen – обмінювати / обмінити			

2. *Виконайте зіставний аналіз ТО й ТП жанру «Інформаційна брошура»¹⁾. Зверніть увагу на особливості перекладу виділених фрагментів. Які прийоми перекладу було застосовано? Узагальнену класифікацію прийомів і технік перекладу див. табл. А.1 (Додаток А).*

№ з/п	ТО	ТП
1.	<i>АНК Ukraine</i> Ihr Netzwerk für erfolgreiche Geschäfte [37]	<i>АНК Ukraine</i> Ваша мережа для успішного бізнесу [37]
2.	<i>Gefördert durch</i> Bundesministerium für Wirtschaft und Energie [37]	<i>За підтримки</i> Федерального міністерства економіки та енергетики Німеччини [37]
3.	Aufgrund eines Beschlusses <i>des Deutschen Bundestages</i> [37]	На підставі рішення <i>Німецького Бундестагу</i> [37]
4.	25 Jahre Entwicklung deutsch-ukrainischer Wirtschaftsbeziehungen, davon inzwischen fast zwei Jahre als Deutsch-Ukrainische Industrie- und Handelskammer (АНК Ukraine) [37].	<i>цьогоріч ми святкуємо</i> 25 років становленню німецько-українських економічних відносин і з них вже майже два роки <i>ми працюємо</i> як Німецько-Українська промислово-торговельна палата (АНК Ukraine) [37]!
5.	Mit der Gründung der АНК <i>hat</i> die deutsch-ukrainische Wirtschaft ihr Schicksal ein Stück weit selbst <i>in die Hand genommen</i> [37].	Зі створенням Німецько-Української палати бізнес обох країн <i>отримав змогу</i> ще повніше <i>взяти</i> своє майбутнє <i>у власні руки</i> [37].

¹⁾ АНК Ukraine: Ihr Netzwerk für erfolgreiche Geschäfte = АНК Ukraine: Ваша мережа для успішного бізнесу : інформаційний буклет. *Deutsch-Ukrainische Industrie- und Handelskammer* = Німецько-Українська промислово-торговельна палата.

№ з/П	ТО	ТП
6.	Sie hat sich mit dieser bilateralen Auslandshandelskammer ein eigenes Selbstverwaltungsorgan gegeben. <u>Ihre Interessen als Mitglieder zu vertreten</u> – das ist unser vorrangiges Ziel [37].	Завдяки створенню двосторонньої Палати підприємці започаткували власний орган самоврядування, першочергове завдання якого полягає саме у <u>представництві їхніх інтересів</u> [37].
7.	Wir sind ein starker Partner deutscher und ukrainischer Unternehmen auf deren Weg zu mehr wirtschaftlichem Erfolg in der Ukraine [37].	Ми є потужним партнером для німецьких та українських підприємств на їхньому шляху до більшого економічного успіху [37].
8.	Dabei wird die Kammerarbeit in den ukrainischen Regionen immer wichtiger, denn dort wird produziert und gefertigt [37].	При цьому для нас все більшого значення набуває розвиток роботи нашої Палати у регіонах, адже саме там створюються нові виробництва та підприємства [37].
9.	Gern würden wir Sie oder Ihre Mitarbeiter in einem unserer Ausschüsse oder in einer der Arbeitsgruppen begrüßen, denn dort werden die Inhalte der Kammerarbeit festgelegt und Themen gestaltet und umgesetzt [37].	Ми були б також дуже раді, якби Ви чи Ваші співробітники могли активніше брати участь у роботі комітетів чи робочих груп, створених при нашій Палаті , адже саме у комітетах і робочих групах відбувається наповнення роботи Палати конкретним змістом і <u>визначаються важливі для підприємництва теми, які згодом вирішуються на практиці</u> [37].
10.	130 Standorte in 90 Ländern [37]	130 офісів у 90 країнах світу [37]
11.	69,9 % Mitglieder mit Deutschem Kapital [37]	69,9 % Компаній-членів з німецьким капіталом [37]

№ з/п	ТО	ТП
12.	Dachorganisation <i>der IHKs</i> ist der Deutsche Industrie- und Handelskammertag (DIHK) in Berlin, <i>der gleichzeitig das AHK-Netzwerk koordiniert und betreut</i> [37].	Головною організацією <i>німецьких палат</i> є Німецька Асоціація торгово-промислових палат (DIHK) в Берліні [37].
13.	Die <i>AHK</i> ist die zentrale Business-Plattform für die Entwicklung der deutsch-ukrainischen Wirtschaftsbeziehungen [37].	<i>Палата</i> – це центральна бізнес-платформа для розвитку німецько-українських економічних відносин [37].
14.	Kontakte und Vertretung auf höchster Ebene [37]	Контакти та представництво <i>Ваших інтересів</i> на найвищому рівні [37]
15.	<i>Netzwerk</i> und <u>Austausch</u> [37]	<u>Обмін контактами та інформацією</u> [37]
16.	Marktinformationen <i>aus erster Hand</i> [37]	Інформація про ринки <i>з перших рук</i> [37]
17.	<i>Beratung</i> und Dienstleistungen [37]	<i>Консультації</i> та послуги [37]
18.	<i>Höhere Sichtbarkeit</i> [37]	<i>Підвищення пізнаваності Вашої компанії</i> [37]
19.	Konferenzen, Seminare, <i>Workshops</i> , <i>Runde Tische</i> [37]	Конференції, семінари, <i>воркшопи, круглі столи</i> [37]
20.	<i>Bisher existieren fünf Ausschüsse:</i> [37]	<i>Зараз при Палаті працюють п'ять комітетів з питань:</i> [37]

3. *Перекладіть українською мовою фрагменти інформаційної брошури¹⁾.*

Текст 1

«DEinternational – der Dienstleistungsbereich der Deutsch-Ukrainischen Industrie- und Handelskammer

DEinternational ist Ihr Partner für den Eintritt in den ukrainischen Markt. Wir stellen Ihnen umfangreiche Marktinformationen zur Verfügung und stehen Ihnen als neutraler Partner beratend zur Seite. So können Sie sich selber ein gutes Bild über Ihre Marktchancen in der Ukraine machen.

Vermittlung von Geschäftspartnern

- Identifikation von potenziellen Geschäfts-, Beschaffungs- oder Vertriebspartnern nach Ihren Vorgaben und Anforderungen
- Vorauswahl und Austausch von Informationen zu Kooperationsansätzen
- Organisation von Kooperationsgesprächen
- Organisation von Assessment Centers zur Beschaffung / Beschaffungsbörsen
- Übersetzung / Dolmetschen

Marktinformationen

- Marktüberblick zum Einstieg
- vollständige Marktstudien
- Adressrecherchen

Personalsuche

- Geschäftsführer,
- Repräsentanzleiter oder
- Hauptbuchhalter für Ihr Vorhaben in der Ukraine» [37].

---

¹⁾ АНК Ukraine: Ihr Netzwerk für erfolgreiche Geschäfte = АНК Ukraine: Ваша мережа для успішного бізнесу : інформаційний буклет. *Deutsch-Ukrainische Industrie- und Handelskammer* = Німецько-Українська промислово-торговельна палата.

Tekst 2

«Messe Aktiv

Messebesuche oder Präsenz mit einem Messestand alleine bringen noch keine Verträge; Vor- und Nachbereitung sind das A und O des Messegeschäftes.

- Identifikation von potentiellen Geschäftspartnern und Organisation von Treffen auf der Messe,
- Vorabansprache interessanter Unternehmen vor Ort, die Sie kennenlernen möchten,
- Follow-up der Messekontakte in Ihrem Auftrag

Office in Office – Geschäftspräsenz

Sie denken an einen Markteinstieg, aber möchten Aufwand und Risiko geringhalten? Wählen Sie eine **Office-in-Office** Lösung mit uns: Wir finden Ihren Vertreter in der Ukraine, der über DEinternational angestellt wird und in Ihrem Auftrag bei uns im Büro arbeitet. Sie zahlen nur ein fest fixiertes Pauschal-Fee pro Monat» [37].

Tekst 3

«Messevertretung

Messen sind und bleiben eines der besten Mittel, um neue Kunden kennenzulernen und sich in der Geschäftswelt zu präsentieren. Trotz vieler digitaler Lösungen wird der persönliche Kontakt auch weiterhin im Mittelpunkt von erfolgreichen Geschäftsbeziehungen stehen.

Seit 2004 vertritt DEinternational die Messe München GmbH und bietet für die Umsetzung eines erfolgreichen Messevorhabens begleitende Dienstleistungen wie Visa- und Beratungsservice an.

Für Fachbesuchergruppen organisieren wir bei der Messe München während der Messeevents Fachpräsentationen sowie Treffen mit der Messeleitung. Dadurch bekommen Fachbesucher einen besseren Überblick über die Möglichkeiten auf den Münchener Messen und können ihre mögliche Teilnahme als künftige Aussteller direkt mit den zuständigen Ansprechpartnern diskutieren.

Wir begleiten unsere ukrainischen Aussteller bei der Flächenauswahl sowie beim Vertragsabschluss, unterstützen bei der Reiseorganisation nach Deutschland und bieten zusätzlich noch einen Hotline-Service bei der Lösung von möglichen Problemen während des Aufenthalts in Deutschland an» [37].

4. Проаналізуйте семантичні ознаки німецьких термінів та визначте вид еквівалентності їхніх українських відповідників (повна – еквівалент, часткова – аналог чи нульова – безеквівалентна лексика).

№ з/п	Німецький термін	Український відповідник
1.	Beitragsordnung, f	уложення про сплату внесків
2.	Gründungsversammlung, f	установчі збори
3.	Satzung, f	статут
4.	Jahresbeitrag, m	річний членський внесок
5.	Premiummitgliedschaft, f	прайм-членство
6.	Webbanner, n	розміщення банерів
7.	Mitgliedsantrag, m	заявка на членство
8.	Mitarbeiterzahl, f	кількість співробітників
9.	Verband, m	спілка
10.	Sponsoring, n	спонсорський внесок

5. Визначте терміноелементи таких складників.

1. *Finanz* – 1) _____ ; 2) _____ ; 3) _____ .

Finanzamt, n – податкова адміністрація

Finanzanlagen, Pl. – інвестиційні активи

Finanzbehörde, f – податковий орган, фіскальна установа

Finanzbehörden, Pl. – фінансові органи

Finanzberichte, Pl. – фінансова звітність

Finanzbuchhaltung, f – фінансовий облік

Finanzergebnis, n – фінансовий результат

Finanzgericht, n – податковий суд, фінансовий суд

2. *fremd* – 1) _____ ; 2) _____ ; 3) _____ .

Fremdfinanzierung, f – боргове фінансування, фінансування за рахунок позикових коштів

Fremdkapital, n – залучений капітал, позиковий капітал

Fremdwährung, f – іноземна валюта

3. **Geschäft** – 1) _____ ; 2) _____ ; 3) _____ .

Geschäftsausstattung, f – офісне обладнання

Geschäftsbedingungen, Pl. – комерційні умови договору

Geschäftsbericht, m – річний звіт керівництва перед акціонерами про стан справ у компанії

Geschäftsentwicklung, f – розвиток бізнесу

Geschäftserweiterung, f – розширення бізнесу

Geschäftsführer, m – керівник, директор

Geschäftsführung, f – керівництво, менеджмент

Geschäftsgeheimnis, n – комерційна таємниця

Geschäftsjahr, n – фінансовий рік, звітний рік

Geschäftsleiter, m – керівник, менеджер, директор

Geschäftstätigkeit, f; Geschäftsverkehr, m – господарська діяльність

4. **Grund** – 1) _____ ; 2) _____ .

Grundsschuld, f – поземельний борг

Grundsteuer, f – земельний податок

Grundstoffe, Pl. – основні матеріали

Grundstück, n – земельна ділянка

5. **Sach-** – 1) _____ ; 2) _____ ; 3) _____ .

Sachanlagen, Pl. – матеріальні активи

Sachbezüge, Pl. – натуральна оплата праці

Sacheinlage, f – майновий внесок

Sachenrecht, n – речове право

Sachherrschaft, f – володіння річчю

Sachverhalt, m – фактичні обставини справи

2.3. Когнітивні аспекти перекладу фахової термінології

Для вдалого перекладу фахової термінології потрібне правильне розуміння вихідної одиниці в мові оригіналу (далі – МО). При цьому до комплексного ментального процесу декодування інформації долучаються різні види знань (фоніві та фахові), а також набутий досвід перекладацької діяльності. До фонових знань належать усі знання про навколишній світ. Фахові знання включають відомості про процес перекладу та перекладацькі труднощі, зокрема знання у галузі когнітивної лінгвістики.

Переклад текстів (англ. *translation*) як передача значення тексту з однієї мови іншою відрізняється від перекладу окремих слів, синтагм чи речень (англ. *transcoding*), тому метою професійного перекладу є передача смислу на основі транскодованих значень слів, синтагм та окремих речень у межах контексту та комунікативної ситуації шляхом інтерпретативного аналізу [23, с. 86]. За класифікацією Р. Якобсона прийнято розрізняти три типи письмового перекладу: інтралінгвальний (парафразування в середині однієї мови), інтерлінгвальний (власне переклад з однієї мови іншою) та інтерсеміотичний (передача вербального знаку за допомогою невербального) [17, с. 5].

Основні труднощі перекладу фахової термінології спричиняють:

- 1) полісемія (багатозначність);
- 2) імплікація смислів (наявність терміноодиниць із прихованим смислом);
- 3) наявність вузькогалузевих понятійних слів (напр., *soziale Systeme* – соціальні системи, *Frustration f* – фрустрація, *Individuum n* – індивід, *Verhalten n* – поведінка тощо);

- 4) метафоризація термінів (напр., у теорії грошей щодо процентної ставки: *Zinselastizität f* – еластичність за відсотком позики, *Liquiditätsfalle f* – пастка ліквідності, *Europa wächst* – Європа зростає, *Europa wird erwachsen* – Європа дорослішає, *Europa kapselt sich* – Європа ізолюється);

- 5) наявність лексем із конотативним навантаженням (напр., *Frieden m* – мир, *Freiheit f* – свобода, *Gerechtigkeit f* – справедливість, *Krieg m* – війна, *Gewalt f* – влада, сила, могутність, *Selbstbestimmung f* – самовизначення, *Mündigkeit f* – повноліття, *Vaterland n* – Батьківщина, *Leistung f* – продуктивність, успіх, досягнення, *Kontrolle f* – контроль, *links* – лівий, *rechts* – правий, *Konfession f* – конфесія, віросповідання, *Intellektueller m* – інтелектуал, лідер громадської думки,

Künstler m – митець, *Dichter m* – поет, *Extremist m / Ultra m* – екстреміст, *Radikaler m* – радикал, *Terrorist m* – терорист, *Sympathisant m* – прихильник радикальних політичних поглядів, *Loyal m* – поміркований);

б) пастки внутрішньої форми або «фальшиві друзі» перекладача (напр., *extremer Liberalismus* або *Neoliberalismus* у Німеччині тяжіє до правих сил, *extreme liberalism* в Америці – до лівих сил).

У межах когнітивної лінгвістики постають прототипи (нім. *Prototypen*) і схеми (нім. *Schemata*), за якими складається певне уявлення про репрезентоване слово (поняття), що залежить від емоційного фону та практичного вжитку в певній мовній культурі, а також схеми дії та мислення. Фахові знання перекладача у галузі когнітивної лінгвістики полегшують процес декодування ТО та сприяють вибору адекватного перекладацького відповідника у ТП.

Фрейм, що апелює до будь-якого аспекту перекладу, має такі складові: 1) одиниця тексту (від розділового знаку до цілого тексту), фігура мовлення, жанр і тип тексту; 2) усі можливі контекстуальні фактори щодо випадку перекладу (з лінгвістичними та референційними контекстами); 3) усі можливі процедури перекладу (якщо вони націлені на весь текст, то назвемо їх методами перекладу) [20, с. 44]. Залежно від контекстуального фактору перекладач обирає відповідну процедуру чи відповідний метод.

Отже, переклад термінів відбувається на рівні передачі окремих лексем і синтагм, тому часто його називають транскодуванням. У межах перекладу фахової термінології маємо справу з інтерлінгвальним типом письмового перекладу. Основні перешкоди під час перекладу фахової термінології створюють полісемія, імплікація смислів, вузькогалузеві понятійні слова, мовна метафоризація, слова з конотативним навантаженням, а також «фальшиві друзі» перекладача. Уявлення про репрезентоване слово складається на основі прототипів і схем, що допомагає перекладачу декодувати значення окремої лексеми. За допомогою фреймової семантики визначаються одиниця перекладу, можливі контекстуальні фактори та процедури перекладу.

Запитання для самоконтролю

1. У чому полягає різниця між перекладом окремих слів, синтагм та речень та перекладом тексту?
2. Яку роль у перекладі відіграють контекст і комунікативна ситуація?

3. У чому полягає інтерпретативний аналіз тексту?
4. Які типи письмового перекладу розрізняють у класифікації Р. Якобсона?
5. У чому полягає інтралінгвальний переклад?
6. У чому полягає інтерлінгвальний переклад?
7. У чому полягає інтерсеміотичний переклад?
8. Із чим пов'язані основні труднощі перекладу фахової термінології?
9. Чому слугують прототипи і схеми у межах когнітивної лінгвістики?
10. Для чого перекладачу потрібні фахові знання у галузі когнітивної лінгвістики?
11. Яку структуру має фрейм та як у ньому взаємопов'язані три складові?

Практичні завдання

1. Ознайомтеся з лексикою іношомовного походження.

1. *Delivery Hero* (доставка Hero SE) – загальнодоступна онлайн-служба доставки їжі, розташована в Берліні (Німеччина).
2. *SE* (англ. *shareholders' equity*) – власний капітал, акціонерний капітал.
3. *Einhorn* (англ. *unicorn*) – «Єдиноріг» означає стартап-підприємство з оцінкою ринку понад 1 мільярд американських доларів.
4. *Wall Street Journal* («Уолл-стріт джорнел») – щоденна американська ділова газета, що видається з 1889 року в Нью-Йорку компанією Dow Jones & Company (Доу Джонс енд Компані), яка належить холдингу News Corp (Ньюс Корп).
5. *Partie Ultimate Frisbee* (алтімат фрізбі) – популярна командна гра з літаючим диском.
6. *e-commerce* – інтернет-бізнес, торгівля в Інтернеті.
7. *eHealth* – електронна система охорони здоров'я (використання електронних засобів і приладів в охороні здоров'я).
8. *Venture Kapital, Risikokapital n* (венчурний капітал) – гроші інвестиційних фондів чи фірм, що спеціалізуються на фінансуванні росту молодих компаній, звичайно за винагороду у вигляді доходу на акціонерний капітал.
9. *fintech* (англ. *financial technology*) – фінтек, фінансова технологія.
10. *green economy* («зелена економіка») – екологічне господарство.

11. *Startup Barometer n* (стартап-барометр) – статистичний проєкт щодо стартапів.

12. *PricewaterhouseCoopers* – міжнародна мережа компаній, які пропонують професійні послуги в галузі консалтингу та аудиту.

13. *Zalando SE* – німецька компанія електронної комерції, яка розташовується в Берліні. Компанія підтримує крос-платформений Інтернет-магазин, в якому продаються товари моди і краси.

2. Проведіть зіставний аналіз ТО¹⁾ й ТП²⁾ та визначте вид перекладацьких прийомів, застосованих у виділених фрагментах (лексичні, граматичні чи семантичні прийоми). Узагальнену класифікацію прийомів і технік перекладу див. табл. А.1 (Додаток А).

№ з/п	ТО	ТП
1.	<i>START-UPS</i> [62]	<i>СТАРТАПИ</i> [35]
2.	Zehn Jahre nach der weltweiten Finanzkrise von 2008 sind <i>Start-ups</i> ein <u>fester Bestandteil</u> der <i>deutschen</i> <u>Unternehmenslandschaft</u> [62].	Через десять років після світової фінансової кризи 2008 року <i>стартап</i> став <u>невід’ємною частиною</u> <u>бізнес-середовища</u> <i>Німеччини</i> [35].
3.	Innovative Neugründungen schaffen neue Perspektiven, und <i>dies</i> nicht nur für den Arbeitsmarkt [62].	Інноваційні стартапи створюють нові перспективи, і не тільки на ринку праці [35].
4.	<i>Gewinne zu erzielen steht bei den meisten Start-ups jedoch nicht im Vordergrund, zumindest nicht in den ersten Jahren. Viel wichtiger ist es, Investoren vom innovativen Charakter und Wachstumspotenzial des Unternehmens zu überzeugen</i> [62].	<i>Але для багатьох отримання прибутку не стоїть на першому місці, принаймні в перші роки, важливіше переконати інвесторів в інноваційному характері і потенціалі зростання підприємства</i> [35].

¹⁾ Deutschland, deine Gründer / Johannes Zeller. *Kultur Magazin Goethe-Institut*. 2017. URL: <https://www.goethe.de/de/kul/ges/21133464.html> (дата звернення: 15.12.2021).

²⁾ Стартапи: Німеччина, твої засновники / Йоганнес Целлер. *Журнал «Культура» Гете-Інституту*. 2017. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21133464.html> (дата звернення: 15.12.2021).

№ з/П	ТО	ТП
5.	Trotz <i>kontinuierlich roter Zahlen</i> sicherte sich Delivery Hero zuletzt die rekordverdächtige Investitionssumme von 387 Millionen Euro [62].	Попри <i>постійні збитки</i> Delivery Hero змогли отримати рекордну суму інвестицій – 387 млн євро [35].
6.	Damit <i>wächst</i> der Unternehmenswert <u>des Start-ups</u> auf insgesamt mehr als vier Milliarden Euro [62].	Таким чином загальна вартість <i>зросла</i> на більш ніж чотири мільярди євро [35].
7.	Delivery Hero ist somit Teil des exklusiven Klubs der „Unicorns“: <u>Das sind Start-ups, die auf mehr als eine Milliarde Dollar Marktwert geschätzt werden</u> [62].	Delivery Hero стали членом ексклюзивного клубу «Unicorns», <u>що об'єднує стартапи з ринковою вартістю понад мільярд євро</u> [35].
8.	149 Unicorns zählt die Tageszeitung Wall Street Journal weltweit, fünf davon <i>in Deutschland</i> [62].	Газета Wall Street Journal налічує 149 таких «єдинорогів» в усьому світі, п'ятеро з яких <i>знаходяться в Німеччині</i> [35].
9.	Ein <i>Silicon Valley</i> – ein eigenes Stadtviertel, in dem Gründergeist , technisches <i>Know-how</i> und Risikokapital nach amerikanischem Vorbild bei einem Café Latte oder einer Partie Ultimate Frisbee aufeinandertreffen, um das nächste Milliarden-Dollar-Einhorn aus der Wiege zu heben – <u>sucht man in Deutschland vergebens</u> [62].	<u>У Німеччині марно шукати свою Силіконову долину</u> , тобто такий відокремлений район міста за американським зразком, де зустрічаються дух інновацій , технічне <i>ноу-хау</i> і венчурний капітал, щоб у Café Latte або на Partie Ultimate Frisbee допомогти народитися наступному «єдинорогу» вартістю в мільярд євро [35].

№ з/П	ТО	ТП
10.	<i>Hier</i> befinden sich mehr als die Hälfte der insgesamt 2.407 <i>Start-ups</i> , die in der Datenbank des <i>Onlinemagazins</i> Gründerszene verzeichnet sind, 729 davon allein in Berlin [62].	У <i>цих містах</i> знаходиться понад половина усіх 2 407 <i>підприємств</i> , які містяться в базі даних <i>інтернет-видання</i> Gründerszene, з них у Берліні 729 [35].
11.	Fast eine Milliarde Euro wurde hier in <i>E-Commerce</i> Start-ups investiert [62].	У стартапи <i>інтернет-торгівлі</i> було проінвестовано майже мільярд євро [35].
12.	In Bayern hingegen <i>boomt</i> vor allem <i>der Bereich eHealth</i> , in den im selben Zeitraum 75 Millionen Euro Risikokapital flossen [62].	Натомість у Баварії <i>спостерігається бум</i> насамперед <i>в охороні здоров'я – в eHealth</i> за той самий час було залучено 75 мільйонів євро венчурного капіталу [35].
13.	In Hamburg ist der <i>FinTech-Bereich</i> stark vertreten, dennoch liegt die Hansestadt <u>mit einem Zufluss von 135 Millionen Euro</u> Risikokapital hinter Berlin (141 Millionen Euro) [62].	У Гамбурзі широко представлений <i>напрямок fintech</i> , хоча це ганзейське місто <u>зі 135 мільйонами євро</u> венчурного капіталу відстає від Берліна, в якого 141 мільйон євро [35].
14.	<u>Branchenübergreifend</u> punktet in Deutschland vor allem <i>der Sektor Green Economy</i> : Fast jede fünfte Neugründung dreht sich um Energieeffizienz und erneuerbare Energie [62].	У загальному плані в Німеччині виходить наперед <i>green economy</i> : майже кожне п'яте новостворене підприємство належить до сфери енергоефективності та відновлюваної енергетики [35].
15.	Dank der Rekordinvestitionen im ersten Halbjahr 2017 <i>schlägt</i> das aktuelle <u>Start-up-Barometer</u> geradezu <i>aus</i> [62].	Завдяки рекордним інвестиціям у першому півріччі 2017 року актуальний <u>стартап-барометр</u> <i>почав практично зашкалювати</i> [35].

№ з/П	ТО	ТП
16.	Immerhin: Mit München auf Platz Sieben schafft es eine weitere deutsche Stadt in die Top-10 der europäischen Start-up-Metropolen [62].	Тим не менше з Мюнхеном, який займає сьому сходинку , у топ 10 європейських стартап-метрополій два німецьких міста [35].
17.	Laut einer von PricewaterhouseCoopers (PwC) durchgeführten Studie verfolgt jeder fünfte Neugründer das Ziel, möglichst lukrativ an einen Konzern zu verkaufen [62].	Дослідження, проведене компанією PricewaterhouseCoopers (PwC) , свідчить про те, що кожен п'ятий засновник має за мету якомога вигідніше продати стартап великому концерну [35].
18.	Fragt man Gründer, wie sie den Standort Deutschland bewerten , schneidet die Infrastruktur besonders gut ab [62].	Якщо запитати засновників про оцінку Німеччини як бізнес-середовища , то найкращі відгуки отримує інфраструктура [35].
19.	Man denke beispielsweise an das Versandhaus Zalando, das 2008, im Jahr der Finanzkrise , gegründet wurde und mittlerweile verlässlich Milliardenumsätze einfährt [62].	Можна згадати, наприклад, сервіс доставок Zalando, створений у кризовому 2008 році , який вже надійно оперує мільярдними оборотами [35].

3. Перекладіть вирази українською мовою.

1. *an den Start gehen* (ging, ist gegangen) –
2. *große Risiken absichern* (sicherte ab, hat abgesichert) –
3. *den Anforderungen unterliegen* (unterlag, ist unterlegen) –
4. *in Frage kommen* (kam, ist gekommen) –
5. *auf dem Weg haben* (hatte, hat gehabt) –
6. *in die Selb(st)ständigkeit begleiten* (begleitete, hat begleitet) –
7. *zur Seite stehen* (stand, hat gestanden) –

4. Вивчіть фахову лексику. Зверніть увагу на основні когнітивні аспекти перекладу фахової лексики (полісемія, вузькогалузеві понятійні слова, мовна метафоризація, слова із конотативним навантаженням, «фальшиві друзі» перекладача).

1. *Ein-Personen-GmbH*, *f* – одноосібне товариство з обмеженою відповідальністю

2. *Einzelunternehmen*, *n* – одноосібне підприємство

3. *Existenzgründer*, *m* – засновник-початківець

4. *Firmenvermögen*, *n* – майно фірми

5. *Freiberufler*, *m* – фрилансер

6. *GbR (Gesellschaft bürgerlichen Rechts)* – товариство публічного права

7. *Gewerbeanmeldung*, *f* – подання заявок

8. *Gründeragentur*, *f* – консалтингове агенство з питань заснування бізнесу

9. *Haftung*, *f* – відповідальність

10. *Heilpraktiker*, *m* – цілитель

11. *in Eigenregie* – на власний розсуд

12. *Kapitalgesellschaft*, *f* – товариство на основі капіталів

13. *Kaufmann*, *m* – комерсант

14. *kleine AG (Ein-Personen-AG)* – одноосібне акціонерне товариство

15. *Kleingewerbetreibende*, *m / f* – засновник(-ця) малого бізнесу

16. *Neugründung*, *f* – нове підприємство, стартап

17. *Personengesellschaft*, *f* – товариство на основі об'єднання осіб

18. *Privatvermögen*, *n* – приватне майно

19. *Rechtsform*, *f* – адміністративно-правова форма

20. *Selb(st)ständigkeit*, *f* – самостійне ведення бізнесу

21. *Solo-Gründer*, *m* – одноосібний засновник

22. *Startkapital*, *n* – стартовий капітал

23. *Steuerberater*, *m* – податковий консультант

24. *Unternehmergesellschaft, f (UG)* – об'єднання підприємців з обмеженою відповідальністю

25. *vollkaufmännisches Einzelunternehmen* – одноосібне підприємство «повний комерсант»

5. Перекладіть речення українською мовою.

1. Wenn Sie alleine gründen, gehen Sie automatisch als Einzelunternehmen an den Start. Auch der Freiberufler fällt unter die Rechtsform Einzelunternehmen.

2. Das Einzelunternehmen ist mit der privaten Haftung verbunden.

3. Sie können die Haftung als Einzelunternehmer durch die Gründung einer Kapitalgesellschaft begrenzen.

4. Wenn Sie als Existenzgründer oder Solo-Gründer Ihr Produkt oder Ihre Dienstleistung in Eigenregie anbieten, ist bereits die Voraussetzung für die Gründung eines Einzelunternehmens erfüllt.

5. Bei einem Einzelunternehmen wird in Abhängigkeit von verschiedenen Faktoren in Kleingewerbetreibende oder vollkaufmännische Einzelunternehmen – den Kaufmann – unterschieden.

6. Gründen Sie das Einzelunternehmen als Freiberufler (bspw. Notar, Rechtsanwalt, Steuerberater, Apotheker, Heilpraktiker, Designer, Journalist), unterliegen Sie in keinem Falle bei Ihrer Selbstständigkeit den Anforderungen an einen Kaufmann.

7. Die Haftung ist beim Einzelunternehmen für den Gründer auch mit dem Privatvermögen verbunden.

8. Zu den Rechtsformen von Einzelunternehmen gehören die Unternehmergesellschaft (UG), die Ein-Personen-GmbH sowie die kleine AG (Ein-Personen-AG).

9. Mit einer Gründeragentur erspart man sich viele Formalitäten und viel Zeit.

10. Die Gründeragentur hat mehr als 40.000 Gründer auf dem Weg in die Selbstständigkeit, begleitet und betreut sie später in der Verwaltung.

11. Die Gründeragentur steht Ihnen bei der Gründung der Mini GmbH oder Unternehmergesellschaft zur Seite.

12. Bezogen auf die Gesamtzahl der Neugründungen laut Gewerbeanmeldung, lag die Gründung eines Einzelunternehmens mit 79 % deutlich vor anderen Rechtsformen.

13. Neben der Gründung eines Einzelunternehmens lagen die Gründung einer GmbH mit 12 % und die Gründung einer GbR mit 5 % auf Platz 2 und 3.

14. Für Ihre Existenzgründung kommt eine Personengesellschaft oder eine Kapitalgesellschaft in Frage.

15. Zur Gründung einer Gesellschaft braucht man ein Startkapital.

6. Ознайомтеся із тлумаченням економічних термінів.

Außenhandel, m – internationale Warenbewegungen, d. h. Import und Export [56, с. 392].

Außenwirtschaft, f – alle denkbaren Beziehungen mit dem Ausland auf wirtschaftlichem Gebiet, z. B. Geldbewegungen, Dienstleistungen, Warenbewegungen [56, с. 392].

Bedarf, m – auf bestimmte Produkte und Dienstleistungen bezogener Wunsch; finanziell gesicherte Möglichkeit, Güter zu kaufen [56, с. 392].

Bedürfnisse, Pl. – Antriebskräfte, die den Menschen bewegen, wirtschaftlich zu handeln und einen empfundenen Mangel zu beseitigen [56, с. 392].

BIP – Bruttoinlandsprodukt; misst im Unterschied zum BNE nur die im Inland entstandenen wirtschaftlichen Leistungen [56, с. 392].

BNE – Bruttonationaleinkommen; Maß für die wirtschaftliche Leistung einer Volkswirtschaft in einer Periode. Das BNE entspricht dem Wert aller in einer Periode produzierten Güter und Dienstleistungen, einschließlich der Verrechnungsströme mit dem Ausland BIP [56, с. 392].

Devisen, Pl. – alle ausländischen Zahlungsmittel [56, с. 393].

7. Перекладіть німецькою мовою.

1. Зовнішня торгівля – це міжнародні переміщення товарів, які включають експорт та імпорт.

2. Зовнішня економіка регулює відносини з іноземними країнами в економічній галузі (рух грошей, послуг, товарів тощо).

3. Між потребою і нуждою різниця полягає в тому, що потреба передбачає фінансово гарантовану можливість придбання товарів.

4. Валовий внутрішній продукт враховує всю вироблену всередині країни продукцію та надані послуги.

5. Валовий національний продукт є мірою економічної спроможності народного господарства за певний період, яка відповідає вартості всієї виробленої продукції та наданих послуг з урахуванням розрахункових потоків з іноземними країнами.

Розділ 3. Словотвірні аспекти перекладу фахових текстів

3.1. Елементи категоризації та прийоми словотвору в перекладацькому аспекті

Для вибору правильного варіанта перекладу термінів потрібно знати їх структуру та особливості словотвору. Визначення категорії, до якої належить термін, допомагає зрозуміти значення довільних утворень, встановивши семантичні зв'язки між складниками. Це стосується, зокрема, перекладу термінів-комполітів, у яких означальне слово допомагає встановити характер зв'язку з основним словом, що може бути вираженим у дії чи ознаці.

Під час роботи з перекладом одиниць ТО, які не мають еквівалентів у МП, варто вміти не лише відтворювати безеквівалентну лексику шляхом запозичення, але й створювати фахове слово за допомогою засобів МП. У пригоді стануть існуючі правила словотвору в німецькій та українській мовах. Сполучення з категоризованими словами постійно утворюються в довільному порядку (лат. *ad hoc*) і не завжди мають відношення 1:1 зі словами в МП [25, с. 115]. Деякі лексеми не мають однозначної категоризації, наприклад: *Heizkörper m* → ein Körper zum Heizen, *Formkörper m* → ein geformter Körper, *Drehteil n* → ein sich drehendes Teil або ein auf der Drehmaschine bearbeitetes Teil. Отже, переклад залежатиме від функції словотвірних компонентів зазначених одиниць (*Heizkörper m* – нагрівальний елемент, *Formkörper m* – формований виріб, *Drehteil n* – поворотна деталь або обточена деталь). Для полегшення процесу категоризації окремих лексем доречно виокремити такі категорії: засоби (З), процеси (П), об'єкти (О) та фаховість (Ф) [25, с. 115]. Узагальнено сигнали категоризації у фахових мовах можна представити у вигляді табл. 3.1 – Сигнали категоризації у фахових мовах [25, с. 116–117].

Таблиця 3.1

Сигнали категоризації у фахових мовах

Категорія	Сигнал категоризації
Засоби (З)	-anlage, -anordnung, -apparat, -baugruppe, -einheit, -einrichtung, -element, -gerät, -glied, -körper, -maschine, -material, -mechanismus, -medium, -mittel, -organ, -stoff, -stück, -system, -teil, -vorrichtung, -werkzeug

Категорія	Сигнал категоризації
Процеси (П)	-ablauf, -aktion, -behandlung, -betrieb, -bewegung, -funktion, -methode, -operation, -prozess, -tätigkeit, -technik, -technologie, -verfahren, -vorgang Суфікси: -(er)ei, -ung, -ion
Об'єкти (О)	-artikel, -teil, -erzeugnis, -gut, -material, -menge, -objekt, -ware, -produkt, -substanz, -stoff, -stück
Фаховість (Ф)	-bau, -fach, -forschung, -gewerbe, -handwerk, -herstellung, -industrie, -kunde, -theorie, -kunst, -lehre, -technik, -verarbeitung, -wesen, -wirtschaft, -wissenschaft Суфікси: -(er)ei, -graphie, -ik, -ismus, -ur, -logie, -nomie Прикметникові композити: -fachlich, sonder-, spezial-, kunst-, lehr-

Фахові вирази як спеціальні форми, що відрізняються від загальноживаної мови, чітко виявляються у вищезазначених формах категоризації. У фахових мовах використовуються синтагматичні прийоми словотвору на основі граматичних засобів, а також семантичні прийоми словотвору на основі видозміни змісту поняття [25, с. 118].

Синтагматичні прийоми словотвору:

1. Конверсія й деривація

Слова використовуються у різних класах (виступають різними частинами мови), наприклад, *bearbeiten* → das Bearbeiten, die Bearbeitung; *schmelzen* → das Schmelzen, *hämmern* → der Hammer. У зазначених прикладах відбувається перехід від неозначеної форми дієслова до іменника. Конверсія як засіб словотвору на основі перетворення частини мови може відбуватися не лише з дієсловами, але і з прикметниками (напр., *weiß* → das Weiß).

Деривати утворюються в результаті найменування предметів на честь їхніх винахідників (напр., *Ohm n* – Ом, *Langerhanssche Inseln* – острівці Лангерганса, *Morbus Koch m* – хвороба Коха (туберкульоз), *Sapir-Whorf-Hypothese f* – гіпотеза Сепіра-Ворфа, *Vernersches Gesetz* – закон Вернера, *Curium n* – кюрій, *Germanium n* – германій, *Bäumlerit m* – баумлерит, *Goethit m* – гетит, *Braunsche Röhre* – трубка Брауна, *Hookesches Gesetz* – закон Гука, *Hall-Effekt m* – ефект Холла, *Schrödinger-Gleichung f* – рівняння Шредингера, *Zeppelin m* – цеппелін, *Einsteinium n* – ейнштейній, *Darmstadtium n* – дармштадтій, *Bach-Blütentherapie f* – квіткова терапія Баха.

Деривати, що утворені від власних назв, також можуть зазнавати конверсії (напр., *Wilhelm Conrad Röntgen: Röntgenstrahlen* → *röntgen*, *Rudolf Diesel: Dieselmotor* → *dieseln*, *Alessandro Volta: Volt* → *voltaisch*). Онімічні складові у фахових виразах часто створюють пастки внутрішньої форми – так звані «фальшиві друзі» перекладача.

2. Афіксація (префіксація та суфіксація)

Дієслівні префікси: *ab-*, *an-*, *auf-*, *aus-*, *be-*, *ein-*, *ent-*, *er-*, *fehl-*, *ge-*, *in-*, *miss-*, *nicht-*, *ver-*, *vor-*, *un-* тощо.

Прикметникові суфікси: *-bar*, *-los*, *-frei*, *-sicher*, *-lich*, *-ig*, *-haft*.

Іменникові суфікси: *-e*, *-er*, *-(er)ei*, *-heit*, *-keit*, *-ung*, *-isch*, *-werk*, *-zeug*, у тому числі суфікси іншомовного походження *-tion*, *-iv*, *-al*, *-ell*, *-er*, *-on*, *-nt* тощо.

Суфікси забезпечують конверсію, а також слугують економії виразу (напр., *mit drei Spindeln* – *dreispindlig*, *Sendegerät m* – *Sender m*, *Verstärkungsapparat m* – *Verstärker m*) [25, с. 122].

У межах окремої предметної галузі склалася власна система афіксів, яка слугує категоризації лексем (докладніше див. табл. 3.2 – Система афіксів у предметних галузях).

Таблиця 3.2

Система афіксів у предметних галузях

Хімія	<p>-id для безкисневих солей (напр., Sulfid n – сульфід),</p> <p>-it для солей із низьким вмістом кисню (напр., Sulfit n – сульфит),</p> <p>-at для солей із високим вмістом кисню (напр., Sulfat n – сульфат),</p> <p>-ium для металів (напр., Aluminium n – алюміній, Natrium n – натрій, Caesium n – цезій, Lithium n – літій, Germanium n – германій),</p> <p>-or для неметалів (напр., Bor n – бор, Chlor n – хлор, Fluor n – фтор, Phosphor m – фосфор),</p> <p>-on для інертних газів (напр., Radon n – радон, Neon n – неон, Argon n – аргон),</p> <p>-an, -en, -in для органічних сполук (напр., Kreatinin n – креатинін),</p> <p>-lon для синтетичних матеріалів (напр., Nylon n – нейлон, Dralon n – дралон, Perlon n – перлон)</p>
Фізика	<p>-on: Elektron n – електрон, Neutron n – нейтрон, Proton n – протон, Photon n – фотон, Positron n – позитрон</p>

Біологія	-a, -een (родини рослин), -ineen (види), -iden (родини тварин). Особливо продуктивними тут постають деривати на -er для назв рослин і тварин (напр., Tiefwurzler – глибококореневі породи дерев, Glasflügler – склівки, скляниці (родина метеликів), Nacktsamer – голонасінні)
Медицина	-pathie у назвах захворювань (напр., Apathie f – апатія), -itis для хвороб, пов'язаних із гострим запаленням (напр., Rachitis f – рахіт, Arthritis f – артрит, Kolitis f – коліт, Gastritis f – гастрит), -ose для хвороб, пов'язаних із дегенеративними змінами (напр., Arthrose f – артроз, Thrombose f – тромбоз, Sklerose f – склероз), -om у назвах пухлин (напр., Melanom n – меланома, Karzinom n – карцинома, Granulom n – гранульома, Glaukom n – глаукома, Hämatom n – гематома)
Лінгвістика	-em (напр., Phonem n – фонема, Monem n – монема, Morphem n – морфема, Lexem n – лексема, Semem n – семема, Semantem n – семантема, Syntagmem n – синтагмема, Textem n – текстема, Kulturem n – культурема)
Філософія	-ismus для напрямку, течії, віяння (напр., Existentialismus m – екзистенціалізм, Gaullismus m – голлізм, Thatcherismus m – тетчеризм, Genscherismus m – Геншеризм, Strukturalismus m – структуралізм, Kapitalismus m – капіталізм)
Загальне	-ik для назв інженерних наук (напр., Elektrik f – електрика, Elektronik f – електроніка, Technik f – техніка, Hydraulik f – гідравліка, Pneumatik f – пневматика, Physik f – фізика, Informatik f – інформатика)

Словотвірні елементи греко-латинського походження трапляються здебільшого в інтернаціоналізмах (напр., *a-, anti-, bi-, co-, de-, dis-, ex-, in-, auto-, bio-, micro-, mono-, inter-, tele-, post-, super-, pre-, post-* тощо). У перекладі вони зазвичай не викликають труднощів і запозичуються у МП шляхом транскрипції.

3. Композиція

Субстантивовані композити утворюються за допомогою схем «іменник + іменник» (напр., *Befestigungsvorrichtung f*), «прикметник + іменник» (напр., *Großhirn n, Kleinhirn n, Hochbau m, Tiefbau m*), «прислівник + іменник» (напр., *Frühgemüse n, Spätgemüse n*). Атрибутивні композити побудовані на основі сполучень

«іменник+прикметник» (напр., *schadstoffreich, schadstoffarm*), «іменник + дієприкметник I» (напр., *schalldämmend*) та «іменник + дієприкметник II» (напр., *bruchgesichert*).

Переклад композитів слід починати з визначення зв'язків між основним словом (нім. *Grundwort*) та означальним словом (нім. *Bestimmungswort*), адже від цього залежить правильність перекладу. Розглянемо такі приклади:

- *Blumentopfsammler m* – колекціонер квіткових горщиків,
- *Topfblumensammler m* – колекціонер квітів у горщиках,
- *Sammlerblumentopf m* – колекційний квітковий горщик,
- *Sammlertopfblume f* – колекційна квітка у горщику,
- *Blumensammeltopf m* – горщик для збирання квітів.

4. Скорочення

Скорочення різних видів є невід'ємною частиною фахових текстів [25, с. 138]. Вони можуть бути утворені шляхом відсікання слова (напр., *Lokomotive f* – *Lok f*, *Autobus m* – *Bus m*, словостягнення (напр., *Kraftfahrrad n* – *Krad n*, *Kur mit Urlaub* – *Kurlaub m*). Графічні скорочення, на відміну від скорочень слів шляхом відсікання, скорочуються лише на письмі, під час прочитання вони не скорочуються (напр., *v. Chr.* – *vor Christus*, *Jh.* – *Jahrhundert*, *bzw.* – *beziehungsweise*, *d. h.* – *das heißt*, *vgl.* – *vergleiche* тощо). Ініціальні скорочення складаються із початкових літер та можуть читатися побуквенно (абревіатури: *EU* – *Europäische Union*, *VN* – *Vereinte Nationen*, *FCKW* – *Fluorchlorkohlenwasserstoff(e)*, *Pkw* – *Personenkraftwagen*) чи поскладово (акроніми: *NATO* – *North Atlantic Treaty Organization*, *UNO* – *United Nations Organisation*, *HAPAG* – *Hamburg-Amerikanische Paketfahrt-Aktiengesellschaft*). Основні труднощі перекладу скорочень пов'язані з явищем омонімії, коли відбувається збіг літер, які можуть по-різному розшифровуватися. Для правильного визначення змісту абревіатури перекладачу потрібно застосувати енциклопедичні знання на основі лексикографічних джерел (спеціальних словників скорочень) та предметні знання відповідної галузі, до якої належить перекладаний текст. Серед основних прийомів перекладу скорочень постають лексична заміна (шляхом підстановки міжновного відповідника зі словника), лексичне запозичення (транскрипція, транслітерація й калькування), створення нового скорочення на основі перекладу компонентів скорочення з МО, а також описовий переклад скорочення (експлікація).

Семантичні прийоми словотвору:

1. Метафоричний вираз

Найменування винаходу спочатку використовується як довільне утворення (нім. *ad-hoc-Bezeichnung*), термінологічна лакуна супроводжується словом іншомовного походження перед тим, як стане калькою) [25, с. 140]. Термінологізація відбувається аналогічно за допомогою метафори із посиланням на форму, положення, функцію тощо (напр., *Fuß* (eines Maschinengestells) – ніжка (підставки машини), *Mantel* (der Erde) – мантия (Землі)) [25, с. 141]. Для перекладачів-початківців труднощі можуть виникати під час розрізнення термінів і лексем загальноживаної мови, які є омонімами. Для подолання цих труднощів необхідне залучення предметних знань у відповідній галузі.

2. Мультифункціональні лексеми

Окрім загальновідомого явища полісемії (багатозначності) в сучасному медійному просторі наявна фахова лексика спричиняє функціональну полісемію [25, с. 143]. Такі лексеми, як *Information f*, *Kommunikation f*, *Funktion f*, *Modell n*, *Substanz f* тощо вирізняються широким контекстом і можуть на синтагматичному рівні утворювати сталі словосполучення (напр., *Information übertragen, speichern, verarbeiten; nonverbale, sprachliche Kommunikation; eine Funktion aufrufen, auswählen; ein Modell entwerfen, bauen; als Modell arbeiten; die geistige Substanz einer Nation*). Саме наявність сталих словосполучень стають у пригоді під час пошуку перекладацьких відповідників.

Проблеми семантичної нечіткості спричиняють:

1. *Полівалентні мовні форми* (омонімія, полісемія, синонімія за вибором ознаки) [25, с. 146–151]. Найбільш поширеним явищем омонімії у фахових текстах є міжгалузева омонімія (напр., у нім. мові лексема *Spannung f* може означати різні поняття в електротехніці, матеріалознавстві та психології: напруга, натяг, напруження). Під час визначення перекладацького відповідника потрібно врахувати контекст і застосувати екстралінгвальні знання.

Дещо складнішим постає вибір серед синонімів за вибором ознак, коли автори фахових текстів, що є експертами окремої галузі, надають перевагу певному стандарту і використовують відповідну термінологію. Це є типовим для фахових технічних текстів. Перед виконанням перекладу, якщо перекладачу не надано спеціальний глосарій, необхідна додаткова консультація із замовником щодо використання стандартів у відповідній галузі. Наприклад, у галузі автомобілебуду-

вання різні виробники для терміна *athermische Scheiben* (атермічні диски) надають перевагу таким варіантам: *Wermätschutzverglasung f* (VW / Audi), *wärmedämmendes Glas* (Mercedes-Benz), *grünes Wärmeschutzglas* (BMW), *wärmedämmende, getönte Rundumverglasung* (Opel), *Colorglas n* (Lancia) [25, с. 150]. За наявності декількох варіантів написання (напр., *16-Ventiler m*, *Sechszehnventiler m*, *16-Ventil-Motor m* – 16-клапанний двигун) потрібно зважати на компактність і зручність представлення ТП.

2. *Помилки* (правопис і «фальшиві друзі»). Перекладач має врахувати те, що ТО може містити помилки, про що треба повідомити замовника перекладу. Це належить до так званих непрофесійних навичок перекладача (англ. *soft skills*), які формуються у процесі набуття перекладацького досвіду. Звісно, для перекладача-початківця, який апелює виключно до своїх професійних навичок (англ. *hard skills*), можливим є розпізнавання у ТО друкарських огріхів чи орфографічних помилок. Визначення термінологічних помилок чи пасток внутрішньої форми («фальшиві друзі») у ТО без необхідного перекладацького досвіду є надзвичайно складною справою. Також слід зауважити, що розуміння термінів не обмежується лексикографічними джерелами чи базами даних. Без знання контексту переклад може призводити до девіацій (напр., *Kaffee einer bestimmten Marke* – кава певної *марки* → кава певного *сорту*, *Geschenkartikel* – подарунковий *товар* / *артикул* → сувенірна *продукція*). Використання слів іншомовного походження у фахових текстах може провокувати перекладацькі помилки через те, що серед інтернаціональної лексики найбільша кількість «фальшивих друзів» (напр., *Administration f*, *Konkurs m*, *Diäten Pl.*, *Amortisation f*, *Arbitrage f* тощо).

3. *Нестача часу для пошукової роботи*. Зважаючи на великі обсяги перекладацьких замовлень та швидкість їх виконання, перекладач повсякчас буквально «затиснутий» в обмежені часові рамки. Іноді він не має змоги належним чином провести пошукову роботу із використанням лексикографічних джерел і термінологічних баз, а також виконати аналіз паралельних текстів. Наявні перекладацькі бази значною мірою прискорюють процес перекладу за допомогою САТ-програм.

Отже, категоризація термінів у німецькій та українській мовах відбувається неоднорідно, тому їх переклад залежить від функції словотвірних компонентів. Для зручності представлення процесу категоризації термінів прийнято виокремлювати такі категорії, як: засоби, процеси, об'єкти та фаховість. Приналежність

терміна до тієї чи тієї категорії визначається за допомогою сигналів категоризації. Основними прийомами словотворення у фахових мовах є синтагматичні, що використовують граматичні засоби, та семантичні, що полягають у видозміні змісту понять. До синтагматичних прийомів словотвору належать конверсія й деривація, афіксація (префіксація та суфіксація), композиція та скорочення. Семантичними прийомами словотвору є метафоризація та функціональна полісемія. Проблеми семантичної нечіткості пов'язані з полівалентними мовними формами, утвореними через омонімію, полісемію та синонімію за вибором ознак. Для подолання цих проблем під час перекладу потрібно враховувати контекст, застосовувати екстралінгвальні знання або звертатися за консультацією до фахівців галузі. Також у перекладі потрібно уникати орфографічних помилок та «фальшивих друзів», пов'язаних із семантичними девіаціями. Звичайно, перекладацька діяльність постійно супроводжується пошуковою роботою та аналізом паралельних текстів, а також використанням різних застосунків для напівавтоматизованого машинного перекладу, які значною мірою полегшують і пришвидшують процес перекладу.

Запитання для самоконтролю

1. У чому полягають труднощі категоризації безеквівалентної лексики?
2. За допомогою чого можуть бути виражені сигнали категоризації?
3. Що належить до семантичних прийомів словотвору?
4. Як відбувається скорочення слів?
5. Як відтворюються скорочення у перекладі?
6. У який спосіб відбувається термінологізація за допомогою метафори?
7. З якими труднощами стикається перекладач-початківець під час збігу зовнішньої форми термінів і загальноживаної лексики та як їх подолати?
8. Що таке мультифункціональні лексеми?
9. У який спосіб проблеми семантичної нечіткості впливають на перекладацьку діяльність?
10. Які проблеми семантичної нечіткості спричинені полівалентними мовними формами та як їх подолати в перекладі?
11. Що має враховувати перекладач для уникнення помилок?
12. На що націлена пошукова робота перекладача?

Практичні завдання

1. Вивчіть фахову лексику до тексту 1 «Кіоск – усе під одним дахом».

1. *Angestellte, Pl.* – співробітники
2. *Artikel, m* – товар, артикул
3. *auf dem Weg zur Arbeit sein* – йти на роботу
4. *bar* – готівкою
5. *Bargeld, n* – готівка
6. *beschäftigen* (*beschäftigte, hat beschäftigt*) – працевлаштовувати
7. *betreiben* (*betrieb, hat betrieben*) – керувати, управляти
8. *einen Umsatz erwirtschaften* (*erwirtschaftete, hat erwirtschaftet*) – створювати оборот
9. *Familienbetrieb, m* – сімейний бізнес
10. *Finanzamt, n* – податкова інспекція
11. *frische Brötchen und Kuchen* – свіжа випічка
12. *Geschenkartikel, Pl.* – сувенірна продукція
13. *in den Geschäften ist noch nichts los* – магазини ще зачинені
14. *Kioskbesitzer, m* – володілець кіоску
15. *Kioskbetrieb, m* – кіоск, МАФ
16. *Kundschaft, f* – клієнти
17. *Lieferant, m* – постачальник
18. *örtliche Lage, Standort m* – місце розташування
19. *Stammkunden, Pl.* – постійні клієнти
20. *Überleben, n* – існування
21. *verderblich* – швидкопсувний
22. *Vermieter, m* – орендодавець
23. *vermitteln* (*vermittelte, hat vermittelt*) – продавати, пропонувати
24. *vielf befahrene Durchgangsstraße* – вулиця з поживавленим рухом

2. Знайдіть українські відповідники до таких полісемантизмів.

1. *Geschäft, n* –
2. *Standort, m* –
3. *Verhältnis, n* –

3. Перекладіть українською мовою композити.

1. Eisenbahn, f –
2. Fachgeschäft, n –
3. Haltestelle, f –
4. Lebensmittel, Pl. –
5. Tabakwaren, Pl. –
6. Tageszeitung, f –
7. U-Bahn, f –
8. Verwaltungsgebäude, n –
9. Wohngebiet, n –

4. Прочитайте та перекладіть українською мовою текст 1 «Kiosk – все під одним дахом»¹⁾.

Text 1. Der Kiosk – Alles unter einem Dach

«In Deutschland gibt es etwa 25.000 *Kioskbetriebe*. Diese kleinen Geschäfte *erwirtschaften einen Umsatz* von rund 10 Milliarden Euro pro Jahr. Fast jeder Kiosk ist ein *Familienbetrieb*, d. h. die *Kioskbesitzer betreiben* ihren Kiosk selbst. Sie *beschäftigen* nur sehr selten *Angestellte*, denn ihr Verdienst ist nicht groß genug, um Personal bezahlen zu können. Wenn andere *auf dem Weg zur Arbeit sind* und *in den Geschäften noch nichts los ist*, hat der Tag für einen Kioskbesitzer schon längst begonnen. Ein Kiosk lebt hauptsächlich von seinen *Stammkunden*, also den Leuten, die regelmäßig mindestens einmal am Tag kommen.

Wichtig für *Überleben* und Erfolg eines Kiosks ist seine *örtliche Lage, der Standort*. Liegt der Kiosk an einer *vielfahrenen Durchgangsstraße*, an einer Haltestelle von U-Bahn, Autobus oder Eisenbahn, vielleicht noch dazu in der Nähe eines Wohngebietes, einer Fabrik, eines großen Verwaltungsgebäudes oder einer Schule, dann ist der Standort gut.

Neben dem richtigen Standort ist die Persönlichkeit des Kioskbetreibers ein weiterer wesentlicher Faktor für den Erfolg. Ein gutes Verhältnis zwischen dem Kioskbetreiber und seiner *Kundschaft* ist daher sehr wichtig.

---

¹⁾ Der Kiosk: alles unter einem Dach : Lektion 1. *Marktplatz – Deutsche Sprache in der Wirtschaft*. 9 S. URL: <https://www.dw.com/de/lektion-01-der-kiosk-alles-unter-einem-dach/a-215582> (дата звернення: 15.12.2021).

Ein Kiosk darf in Deutschland praktisch alles verkaufen – außer frischen und *verderblichen Lebensmitteln*. Doch auch hierfür gibt es Möglichkeiten und Ausnahmen. *Artikel* wie z. B. Tageszeitungen, Zeitschriften, Tabakwaren, Süßigkeiten, Getränke – alkoholfreie wie Cola, Fanta, Mineralwasser, aber auch Wein, Schnaps, Bier in verschiedenen Sorten – findet man in jedem Kiosk.

Kiosk-Geschäften, die jedoch allein auf diese Artikel setzen, gehört nicht mehr die Zukunft. Deshalb nehmen immer mehr Kioskbetreiber auch andere Waren und Angebote in ihr Sortiment, für das es in Deutschland auch spezialisierte Fachgeschäfte gibt, z. B. Kaffee einer bestimmten Marke oder *Geschenkartikel*. Oder sie *vermitteln* manchmal sogar Reisen. Andere wiederum bieten ihrer Kundschaft sonntags *frische Brötchen und Kuchen* an, wenn es in der näheren Umgebung keinen Bäcker gibt, der zu ähnlichen Zeiten geöffnet hat.

Ein Kiosk ist völlig abhängig von seinem täglichen Umsatz. Der Verkauf im Kiosk geht nur über *Bargeld*. Die Einnahmen müssen regelmäßig zur Bank gebracht werden. Die meisten *Lieferanten*, der *Vermieter* und das *Finanzamt* wollen ihr Geld nicht *bar*, sondern über eine Zahlung von einem Konto. Das Geld, das im Kiosk täglich eingenommen wird, gehört also noch lange nicht dem Kioskbesitzer» [42, с. 1].

5. Перекладіть німецькою мовою.

1. Сімейний бізнес у вигляді кіосків створює для економіки Німеччини щорічно оборот у розмірі 10 мільярдів євро.

2. Працевлаштування робітників є витратним, тому володільці МАФів ведуть бізнес самостійно.

3. Ми маємо постійних клієнтів, які часто до нас приходять.

4. Місце розташування МАФу є вирішальним для успішного бізнесу.

5. Кіоски, які розташовані поблизу вулиць з поживавленим рухом, біля станцій метро чи зупинок громадського транспорту, мають багато клієнтів.

6. Кіоск має право продавати практично все, крім швидкопсувних продуктів харчування.

7. Асортимент товарів у кіосках досить великий: від щоденних газет, журналів, тютюнових виробів, солодошів, алкогольних і безалкогольних напоїв до кави певних сортів і сувенірної продукції.

8. Щонеділі, коли пекарні зачинені, в кіоску можна купити свіжу випічку.

9. Кіоск цілком залежить від щоденного обороту.

10. Продаж у кіоску відбувається лише за готівковим розрахунком.

6. Вивчіть фахову лексику до тексту 2 «Оптовий торговець».

1. *Abrechnung, f* – виставлення рахунків
2. *Anbieter, m* – надавач, пропонувальник
3. *Endverkäufer, m* – кінцевий продавець
4. *Erstattung, f* – відшкодування, компенсація
5. *Großhandel, m* – оптова торгівля
6. *Grossist, m / Großhändler, m* – оптовик, оптовий торговець
7. *Gutschrift, f* – квитанція на кредитовану суму
8. *im Voraus* – авансом
9. *Verkaufsstelle, f* – точка продажу

7. Визначте всі словникові відповідники до іменника *Leistung* в українській мові.

Leistung, f – 1. виконана робота; успіх; досягнення; результат роботи

- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

В якому контексті вживаються такі словосполучення? Наведіть їхні українські відповідники.

1. *Leistung eines Eides* – складання присяги
2. *Leistung einer Bürgschaft* –
3. *Leistung der Geburt* –
4. *Leistung an Erfüllungsstatt* –
5. *Leistung Zug um Zug* –
6. *soziale Leistungen* –
7. *Leistung durch Dritte* –
8. *gesamtwirtschaftliche Leistung* –
9. *verfügbare Leistung* –
10. *Leistung einer Zahlung* –

8. Прочитайте та перекладіть українською мовою Текст 2 «Оптовий торговець».

Text 2. Der Grossist¹⁾

«In einer Marktwirtschaft gibt es üblicherweise mindestens zwei *Anbieter* für die gleiche Leistung in einer Stadt. Nicht so im *Großhandel* von Zeitungen und Zeitschriften, also in der Vermittlung zwischen dem Hersteller und dem *Endverkäufer*. Diesen *Großhändler* nennt man Grossist. In vielen deutschen Städten gibt es jeweils nur einen Zeitungs-Grossisten. Dieser hat ein Monopol und beliefert alle Kioske und alle Geschäfte. Die Grossisten bestimmen gegenüber den Verkäufern die Bedingungen. Dazu gehört auch die *Abrechnung*. Der Großhändler lässt sich stets alle Zeitungen bezahlen, die er liefert. Er bestimmt auch, wie viele Zeitungen er an jede *Verkaufsstelle* gibt. Die Zeitungen, die ein Kiosk nicht verkauft, muss der Großhändler wieder zurücknehmen. Hierfür gibt er dem Kiosk eine *Erstattung*, eine *Gutschrift*. Das bedeutet, dass der Kiosk immer *im Voraus* zahlt, bevor er selbst verkauft» [42, с. 3].

9. Перекладіть німецькою мовою речення до тексту 2 «Оптовий торговець».

1. У ринковій економіці існують оптові торговці, які постачають товар від виробника до кінцевого продавця.

2. Оптовий торговець має монополію та постачає кіоскам та усім магазинам газети.

3. Оптовики визначають умови для продавців (наприклад, виставлення рахунків, кількість газет тощо).

4. Усі газети, які кіоск не встигає продати, оптовик повинен забрати, надавши при цьому квитанцію на кредитовану суму.

5. Володілець МАФу завжди платить авансом перед тим, як він сам реалізує товар.

10. Вивчіть фахову лексику до тексту 3 «Ремесло – шлях до власного бізнесу».

1. *Absatzmarkt, m, Pl. -märkte* – ринок збуту

2. *Arbeitsverhältnisse, Pl.* – трудові відносини

---

¹⁾Der Kiosk: alles unter einem Dach : Lektion 1. *Marktplatz – Deutsche Sprache in der Wirtschaft*. 9 S. URL: <https://www.dw.com/de/lektion-01-der-kiosk-alles-unter-einem-dach/a-215582> (дата звернення: 15.12.2021).

3. *ausgewiesen* – документально визначений
4. *Auszubildende, Pl.* – учні, стажери
5. *Bau- und Ausbaugewerbe, n* – будівельна та проєктна галузь
6. *beziehen sich (bezog sich, hat sich bezogen) auf Akk.* – стосуватися
7. *Dienstleister, m* – надавач послуг
8. *Entwicklung, f* – розвиток
9. *Erhalt des Bestehenden* – збереження існуючого
10. *externe Weiterbildungsmaßnahmen* – додаткові заходи з підвищення кваліфікації
11. *Facharbeiter, m* – спеціаліст, професійний робітник, фахівець
12. *Fachkräftemangel, m* – дефіцит робочої сили
13. *fehlende Erfahrungen* – нестача досвіду
14. *Geselle, m* – підмайстер
15. *handwerksähnliche Gewerbe, Pl.* – подібні до ремісничих підприємства
16. *Handwerkskammer, f* – ремісничча палата
17. *Handwerksordnung, f* – уложення про ремесла
18. *Innovationsfähigkeit, f* – здатність до інновацій
19. *Instandhaltung, f* – обслуговування
20. *Lebenserwartung, f* – тривалість існування
21. *Lösung, f, Pl. -en* – рішення
22. *mangelnde Teilhabe an Dat.* – недостатнє залучення до
23. *Nahrungsmittelgewerbe, n* – підприємство харчової промисловості
24. *schwächer ausgeprägt* – слабше виражений
25. *strukturschwache Regionen* – регіони зі слабо розвиненою інфраструктурою
26. *Teilzeitbeschäftigung, f* – часткова зайнятість
27. *umfangreiche Gründungsberatung* – докладна консультація
28. *ungenügende Finanzierungsmöglichkeiten* – недостатнє фінансування
29. *unternehmens- und anwendungsbezogen* – пов'язаний із роботою підприємства та сферою застосування
30. *Verfahren, n* – метод
31. *vermitteln (vermittelte, hat vermittelt)* – забезпечувати, сприяти
32. *Wertschöpfung, f* – створення вартості
33. *Wettbewerbsfähigkeit, f* – конкурентоспроможність
34. *zulassungsfrei* – той, що не потребує дозволу

35. *zulassungspflichtig* – той, що потребує дозволу

36. *Zulieferer, m* – постачальник

11. Прочитайте і перекладіть українською мовою текст 3 «Ремесло – шлях до власного бізнесу».

Handwerk als Wirtschaftsbereich¹⁾

Nach der Handwerksordnung gibt es zulassungspflichtige, zulassungsfreie und handwerksähnliche Gewerbe. Das Handwerk wird durch die ausgewiesenen Bereiche definiert. Zu solchen gehören beispielsweise Bau-, Ausbau- und Nahrungsmittelgewerbe.

Im Handwerk werden Auszubildende (gekürzt Azubis) ausgebildet. Das Handwerk ist an der Wertschöpfung beteiligt. Die Handwerksbetriebe fördern Wachstum und Beschäftigung in strukturschwachen Regionen. Für kleine Unternehmen sind Zulieferer, Dienstleister und Instandhaltung von großer Bedeutung. Der günstige Standortfaktor vermittelt Lebensqualität und Attraktivität der Region. Für die Innovations- und Wettbewerbsfähigkeit braucht man hohe Qualifikation der Mitarbeiter. Ungelernte Arbeiter sind eher seltener in der Personalstruktur der Handwerksbetriebe. Die Frauen sind auch im diesem Wirtschaftssektor beschäftigt. Die Teilzeitbeschäftigung gehört zu nicht-standardisierten Arbeitsverhältnissen. Die Kleinbetriebe organisieren für ihre Mitarbeiter externe Weiterbildungsmaßnahmen. Die Löhne im Handwerk sind vielmehr geringer als die in der Industrie. Die Facharbeiter bekommen mehr Geld für ihre Leistungen als die Gesellen.

Die deutschen Handwerksunternehmen haben eine überdurchschnittliche Lebenserwartung. Die Jungunternehmer sind gut vorbereitet und können mit der umfangreichen Gründungsberatung der Handwerkskammern rechnen. Viele Absatzmärkte sind wichtig für erfolgreiche Entwicklung von Handwerksunternehmen. Hier bestehen die Risiken des Verlustes von Kunden. Es gibt auch neue Perspektiven des Angebots besonderer Leistungen für ältere Kunden. Die Innovationsfähigkeit des Handwerks ist schwächer ausgeprägt. Die Innovationen beziehen sich auf unternehmens- und anwendungsbezogene neue Entwicklungen, Lösungen und Verfahren.

Viele Handwerksunternehmen agieren als KMU (Abkürzung für *Kleine und mittlere Unternehmen*). Zu den meisten Schwierigkeiten von diesen Unternehmen ge-

---

¹⁾Складено за: Handwerk als Wirtschaftsbereich. URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Handwerk#Handwerk_als_Wirtschaftsbereich (дата звернення: 15.12.2021).

hören ungenügende Finanzierungsmöglichkeiten, Fachkräftemangel, fehlende Erfahrungen sowie mangelnde Teilhabe an Forschung und Entwicklung. Laut einer Studie der Prognos AG haben die deutschen Handwerksunternehmen auch bestimmte Innovationsbeiträge in Richtung der ökologischen und ökonomischen Notwendigkeit sowie des Erhalts des Bestehenden.

12. Ознайомтеся з основними поняттями до тексту 4 «Фінансування у зовнішній торгівлі».

Ausfuhrgarantie, f – «eine Garantie sichert die Geschäfte mit ausländischen Privatfirmen ab» [44, c. 6].

Ausfuhrbürgschaft, f – «von einer Bürgschaft wird dann gesprochen, wenn der ausländische Besteller keinen privatrechtlichen Status hat, sondern wenn es sich um einen Staat, eine Behörde oder eine andere Körperschaft des öffentlichen Rechts handelt» [44, c. 6].

Ausfuhrgewährleistung, f – «der Begriff Gewährleistung ist ein Sammelbegriff für alle Formen der Deckungszusagen, schließt also Bürgschaften und Garantien ein» [44, c. 6].

Art und Umfang der Förderung – «Expoteure können die Gewährleistungen als Fabrikationsrisikodeckung, die das Risiko vor dem Versand der Ware absichert, oder als Ausfuhrdeckung zur Absicherung nach dem Versand erhalten. Der Deckungnehmer muss aber einen Teil des eventuellen Schadens selbst tragen. Diese Selbstbeteiligung liegt im Regelfall bei 10 %, wenn ein politisches Risiko oder ein Fabrikationsrisiko versichert wird, bei 10–15 %, wenn ein wirtschaftliches Risiko versichert wird» [44, c. 6].

Überbrückungskredite der Ausfuhrkreditanstalt (AKA) – «die Ausfuhrkreditanstalt wird von einem Konsortium deutscher Banken getragen. AKA-Kredite können solche Unternehmer nutzen, die einen Lieferantenkredit gewähren müssen. Mit dem geliehenen Geld finanziert der deutsche Expoteur die Waren. Wenn er geliefert und der ausländische Kunde gezahlt hat, tilgt er mit der Rechnungssumme den AKA-Kredit. Dieser Überbrückungskredit wird in der Regel gewährt, wenn das Risiko durch HERMES oder auch einen privaten Kreditversicherer abgedeckt ist» [44, c. 6].

13. Прочитайте та перекладіть текст 4 «Фінансування у зовнішній торгівлі».

Text 4. Finanzierung im Außenhandel¹⁾

«Neben vielen spezialisierten Formen ist die Kreditsicherung für Waren wohl die wichtigste. Sie existiert bereits seit 70 Jahren für Unternehmen mit einem Mindestumsatzvolumen ab etwa 4 Millionen Euro. Seit 1987 haben aber auch kleine und mittelständische Unternehmen die Möglichkeit, ihre Außenstände zu versichern» [44, c. 2].

«Nach Eingang des Kreditantrags prüft der Kreditversicherer zunächst die Kreditwürdigkeit des Abnehmers. Ist sie gewährleistet, wird dem Lieferanten der gewünschte Lieferkredit, den man auch Versicherungssumme nennt, erteilt. Während der Zeit der Zusammenarbeit wird die Bonität laufend überwacht, um bei drohenden Problemen frühzeitig eingreifen zu können. Als Informationsquelle dienen unter anderem Banken, Auskunfteien², Bilanzen und Geschäftsberichte» [44, c. 2].

«Sollte der Abnehmer insolvent, also zahlungsunfähig werden, hilft der Kreditversicherer mit seinem Know-how bei der Abwicklung der Schäden. Normalerweise werden den Lieferanten 70 % des Warenwertes ersetzt, denn eine Versicherung zu 100 % ohne Selbstbeteiligung wäre einfach zu teuer für die Unternehmen. Das Finanzamt erstattet zusätzlich die 15 %ige Mehrwertsteuer, die Restsumme muss das versicherte Unternehmen selbst tragen» [44, c. 2].

Die Hauptrisiken des Auslandsgeschäfts sehen so aus:

«Zunächst muss man wissen, ob der potentielle Kunde überhaupt zahlungsfähig ist. Ein junger Geschäftsmann in Deutschland muss sich also gründlich über die Bonität seines Abnehmers informieren. Wäre oder würde dieser potentielle Käufer nämlich zahlungsunfähig, könnten deutsche Gerichte oder Gerichtsvollzieher nicht weiterhelfen. Dieses Risiko nennt man Lieferrisiko» [44, c. 4–5].

«Ein weiteres Risiko liegt natürlich darin, dass in den meisten Fällen ein Lieferantenkredit gewährt werden muss. Der Kunde kann nicht sofort zahlen und will bei längeren Lieferzeiten ja oft auch nicht vor Eintreffen des Produktes zahlen. Dadurch entsteht, je nach Währung, ein mehr oder weniger großes Kursrisiko» [44, c. 5].

---

¹⁾ Finanzierung im Außenhandel : Lektion 7. *Marktplatz – Deutsche Sprache in der Wirtschaft*. 10 S. URL: <https://www.dw.com/de/lektion-07-finanzierung-im-außenhandel/a-268278> (дата звернення: 15.12.2021).

²⁾ Unternehmen, die gegen Bezahlung Auskünfte insbesondere über die finanziellen Verhältnisse von anderen Unternehmen erteilen.

«Letztlich gibt es natürlich auch noch Unterschiede, die im Zielland des Exports liegen. Es gibt Länder, die für Exporteure als politisch riskant gelten. Vielleicht möchte der Kunde zahlen, aber sein Heimatland ist knapp an Devisen. Dann kann er die Rechnung nicht mehr wie vereinbart in Euro bezahlen. Hier spricht man vom politischen Exportrisiko. Daneben gibt es natürlich noch viele andere Risiken, angefangen bei dem Risiko eines Transportschadens, bis zu den Risiken beim Geldtransfer» [44, с. 5].

«Die deutsche Wirtschaft ist auf Exporte angewiesen. Deshalb schützt die Bundesregierung die Exporteure einerseits gegen die Exportrisiken und hilft zusätzlich über die Ausfuhrkreditanstalt (AKA) bei der Beschaffung von Exportkrediten. Deutsche Exporteure haben die Möglichkeit, ihre Forderungen gegen ausländische Kunden aus Warenlieferungen oder aus Dienstleistungen über die HERMES Kreditversicherung abzusichern. Grundvoraussetzung ist natürlich, dass es sich in der Mehrzahl um deutsche Produkte und Leistungen handelt; außerdem können Exporte in als politisch riskant geltende Regionen nicht versichert werden. Dabei wird in der Regel zwischen Bürgschaft, Garantie, und Gewährleistung unterschieden» [44, с. 6].

14. Вивчіть фахову лексику до тексту 5 «Комбіноване перевезення товарів».

1. *arbeitsteilige Volkswirtschaft* – народне господарство, що ґрунтується на поділі праці

2. *Binnenverkehr, m* – внутрішні перевезення

3. *Drehscheibe, f* – вузловий пункт

4. *Durchgangsland, n* – транзитна країна

5. *Güterverkehr, m* – вантажоперевезення

6. *Güterverkehrszentren, Pl.* – центри вантажоперевезень

7. *im Schrittempo vorwärtsgehen* (ging vorwärts, ist vorwärtsgegangen) – повільно просуватися

8. *Nachrichtenverkehr, m* – обмін інформацією

9. *Personenverkehr, m* – пасажирські перевезення

10. *Sachgüter, Pl.* – споживчі товари

11. *Transitverkehr, m* – транзитні перевезення

12. *umladen* (lud um, hat umgeladen) – перевантажувати

13. *umschlagen* (schlug um, hat umgeschlagen) – здійснювати перевалку

14. *Verkehrsbetrieb, m* – транспортне підприємство

15. *Verkehrsträger, m* – вид транспорту

16. *Verkehrswege, Pl.* – транспортні шляхи

17. *Verkehrswissenschaft, f* – наука про транспорт

15. Прочитайте та перекладіть текст 5 «Комбіноване перевезення товарів».

Text 5. Kombiniertes Güterverkehr¹⁾

«Deutschland liegt in der Mitte Europas mit neun unmittelbar angrenzenden Nachbarländern: Dänemark im Norden, den Niederlanden, Belgien, Luxemburg und Frankreich im Westen, der Schweiz und Österreich im Süden und der Tschechischen Republik sowie Polen im Osten. Seine Mittellage in Europa macht Deutschland zum *Durchgangsland* für den Verkehr, der zwischen Skandinavien und dem Mittelmeerraum einerseits, zwischen West- und Osteuropa andererseits fließt» [49, c. 1].

«Als Verkehr werden alle Vorgänge und Einrichtungen bezeichnet, die zur Überwindung einer räumlichen Entfernung dienen, sei es für Personen und *Sachgüter*, sei es für Nachrichten, die entweder zu Lande, zu Wasser oder in der Luft befördert werden. Somit hat sich in der *Verkehrswissenschaft* die Unterscheidung zwischen *Personen-, Güter- und Nachrichtenverkehr* durchgesetzt» [49, c. 1].

«*Verkehrswege* sind sichtbarer Ausdruck des Menschen für seinen Wunsch nach Zusammenleben und gegenseitiger Verbindung. An den Verkehrswegen entwickeln sich Wirtschaft und Kultur, Räume werden miteinander verbunden: Auf Verkehrswegen werden Personen befördert und Güter transportiert, d. h. Verkehrswege sind Bindeglieder für *arbeitsteilige Volkswirtschaften* und schaffen für sie zugleich wichtige Voraussetzungen in sozialer, technischer und ökonomischer Hinsicht» [49, c. 1].

«Das Verkehrswesen spielt für die deutsche Wirtschaft eine große Rolle: Zum einen bietet es Arbeitsplätze für 1,5 Millionen Menschen, das bedeutet knapp 4 % aller Arbeitsplätze. Zum anderen erleichtert es den Wandel von Besiedlungs- und Produktionsstrukturen sowie die praktische Anwendung wichtiger Produktions- und Produktinnovationen. So begünstigt es das Wachstum des individuellen und sozialen Wohlstands. Und es rechtfertigt die erheblichen finanziellen Mittel, die zum Bau und zur Erhaltung der Verkehrswege ausgegeben werden» [49, c. 1].

«So erfreulich die offenen Grenzen nach Osten sind, so belastend können sie für die Autobahnen quer durch Deutschland und für die Städte an den Grenzen sein. Auf

---

¹⁾ Kombiniertes Güterverkehr : Lektion 10. *Marktplatz – Deutsche Sprache in der Wirtschaft*. 12 S. URL: <https://www.dw.com/de/lektion-10-kombinierter-güterverkehr/a-268302> (дата звернення: 15.12.2021).

der Autobahn wird der Verkehr so dicht, dass es oft nur *im Schrittempo vorwärtsgeht*. Bei den grenznahen Städten staut sich dann der Verkehr über viele Kilometer lang, weil LKWs ein oder zwei Tage lang Schlange stehen, bevor sie die Grenze zwischen Deutschland und Polen passieren können. Besonders stark ist der Verkehr in Frankfurt an der Oder, wo allein im Jahr 1996 rund 780 Tausend LKWs durch die Stadt fuhren und sie in Richtung Polen verließen» [49, c. 6].

«Alle Prognosen für die Zukunft Deutschlands bestätigen, dass der gesamte Verkehr, bezogen auf den Zeitraum 1992–2010, weiter dynamisch wächst. Bei diesem Wachstum müssen jedoch zwei Aspekte Beachtung finden: Betrachtet man allein den *Binnenverkehr*, also den Verkehr innerhalb eines Landes, so sagen die Prognosen voraus, dass der *Güterverkehr* (GV) um 78 % und der *Personenverkehr* (PV) um 32 % zunehmen. Berücksichtigt man auch den *Transitverkehr* der europäischen Nachbarn durch Deutschland, so überraschen die Prognosen eigentlich nicht, dass der Güterverkehr um das Doppelte und der Personenverkehr sogar um 185 % steigen wird» [49, c. 7].

«Die deutsche Verkehrspolitik verfolgt schwerpunktmäßig zwei Zielsetzungen: Zum einen will sie die Straßeninfrastruktur entlasten, wo die höchsten Zuwachsraten in Zukunft erwartet werden. Die Rolle als europäische *Drehscheibe* des Güterverkehrs erfordert integrierte Verkehrssysteme, die alle *Verkehrsträger*, also nicht nur Straße und Luft, sondern auch Schiene und Wasser, in das gesamte Verkehrsnetz einbinden. Zum andern will sie Emissionen aus dem Straßenverkehr verringern, jene giftigen Motorenabgase wie Kohlenmonoxid (CO) und Stickoxid (NO₂), die aus Benzin- oder Dieserverbrauch stammen. Je weniger Staus und Leerfahrten bei LKWs entstehen, je weniger die Fahrer nach Zielen und Parkplätzen suchen, desto besser werden die Chancen, das Verkehrswachstum umweltgerecht zu bewältigen» [49, c. 7].

«Hier spielt der Kombinierte Verkehr eine zentrale Rolle. Eisenbahnen bzw. Schiffe übernehmen den Ferntransport, nachdem alle Güter in Bahnhöfen bzw. Häfen *umgeladen*, also *umgeschlagen* worden sind. Die LKWs wiederum leisten die Zustellung oder Abholung, d. h. das Sammeln und Verteilen der Güter in den Regionen. Die deutsche Regierung fördert den Kombinierten Verkehr, indem sie Investitionshilfen für den Bau von Terminals und günstige Bedingungen für den Betrieb der LKWs anbietet. Die Bedeutung des Kombinierten Verkehrs steigt noch erheblich, wenn der Ausbau von *Güterverkehrszentren* (GVZ) beginnt, ein Zusammenschluss mehrerer *Verkehrsbetriebe*, die ergänzende Dienstleistungen im Nahverkehr erbringen. Auch sie

können mit staatlichen Hilfen rechnen, die zur Einrichtung spezieller Anlagen und zum Einsatz informationstechnischer Systeme dienen» [49, с. 7].

15. Перекладіть речення німецькою мовою.

1. Вантажоперевезення є важливою складовою німецької економіки.
2. Німеччина є транзитною країною, через яку здійснюється перевезення споживчих товарів та обмін інформацією.
3. Ми повільно просуваємось у заторі.
4. Транспортне підприємство має високі темпи приросту.
5. Представництва фірми розташовані в центрах вантажоперевезень і вузлових пунктах.

3.2. Семантичні труднощі перекладу фахової термінології

Під час перекладу фахових текстів слід звернути увагу на те, що чимало труднощів виникають через семантичні аспекти. Вони пов'язані з явищами внутрішньогалузевої та міжгалузевої омонімії, полісемії термінів та синонімії через вибір ознаки. Семантичні труднощі перекладу можуть бути спричинені пастками внутрішньої форми, так званими «фальшивими друзями» перекладача. Для подолання існуючих перешкод семантичного характеру та уникнення відповідних девіацій смислу в перекладі потрібно залучити лінгвальні та екстралінгвальні знання, а також мати відповідну фахову підготовку та досвід практичної діяльності в галузі фахового перекладу.

Загалом семантичні труднощі перекладу фахових текстів можна класифікувати у три групи, пов'язані з такими явищами, як:

1. Омонімія

Омоніми – лексеми, що формально однаково звучать, але мають різне походження та значення (напр., *das Tor* → ворота і *der Tor* → дурень). Під час перекладу текстів зустрічаються терміни, значення яких визначається фаховою приналежністю та ситуативністю. Через застосування буквального перекладу перекладач-початківець може натрапити на так званих «фальшивих друзів», а саме терміни вихідної мови, що за формою подібні до існуючих у МП відповідників, але мають різні семантичні ознаки. Нижче розглянемо приклади пасток внутрішньої форми у терміносистемі галузі «Економіка» (див. приклади 1–4).

Приклад 1

Standgebühr, f (хибний переклад – витрати за дні простоя)

Фахове пояснення лексичного поля: *Standzeit f* (час простою), *Parkgebühr f* (плата за стоянку), *Standgebühr f* (плата за простій транспортного засобу), *Stillstandskosten Pl.* (витрати за простій), *Fehlzeit f* (простій машини, час відсутності працівника на робочому місці).

Приклад 2

Einlagen, Pl. (хибний переклад – часткові внески)

Фахове пояснення лексичного поля: *Gesellschaftsanteil m* (частка в компанії), *Stammeinlage f* (частка участі в основному капіталі), *Anteil m* (частка), *Einlagen Pl.* (внески).

Приклад 3

Konsumgüter, Pl. (хибний переклад – товари народного споживання)

Фахове пояснення лексичного поля: *Gebrauchsgüter Pl.* (споживчі товари тривалого терміну використання), *Verbrauchsgüter Pl.* (споживчі товари нетривалого терміну використання), *Massengüter Pl.* (товари масового споживання), *Konsumgüter Pl.* (споживчі товари).

Приклад 4

Laufzeit, f (хибний переклад – тривалість перебігу)

Фахове пояснення лексичного поля: *Geltungsdauer f* (термін дії), *Gültigkeitsdauer eines Ausweises* – термін дії посвідчення, *Laufzeit eines Kredits* (строк дії кредиту), *Geltungszeitraum eines Abkommens* (термін дії угоди), *Fälligkeit f* (строк виконання зобов'язання), *Laufzeit f* (строк дії).

Для правильного перекладу термінів, що можуть провокувати семантичні девіації, потрібно провести аналіз значень складників терміна в межах лексичного поля. Потім потрібно прийняти виважене перекладацьке рішення, обравши найбільш вдалий відповідник з урахуванням контексту.

2. Полісемія

Багатозначність термінів подекуди є непереборною перешкодою для перекладача фахових текстів, який не є фахівцем у певній галузі. Існують термінологізовані лексеми із загальноживаної мови та композити, які окрім загального значення мають ще одне чи декілька спеціальних фахових значень. Наприклад, лексема «положення» у німецькій розмовній мові має відповідник *Sachverhalt m*. Натомість, у німецькій юридичній мові для найменування документів використовують декілька відповідників терміна «положення»: *Vorschrift f*, *Bestimmung f*, *Ordnung f*, *Regelung f*. Для вибору влучного відповідника до терміна МО, який

має декілька значень, потрібно брати до уваги контекст висловлювання та залучати екстралінгвальні знання з певної галузі знань.

3. Синонімія за вибором ознаки

Явище синонімії ґрунтується на семантичній подібності лексем, морфем або фразеологічних одиниць за їх розбіжності у звуковій формі. Через наявність синонімів у певній терміносистемі відбувається неузгодженість під час використання у перекладі декількох подібних за значенням відповідників. При цьому відбувається порушення вимоги щодо стандартизації термінології під час перекладу фахових текстів. Значні труднощі виникають через велику кількість паралельно існуючих найменувань для одного і того самого терміна, так звані когнітивні синоніми (напр., *Explikation f* – експлікація, *Konkretisierung f* – конкретизація, *Expansion f* – експансія, *Umschreibung f* – описовий переклад). Під час відтворення фахової термінології засобами МП доречно обрати один із наявних синонімів і використовувати його наскрізно в ТП з метою забезпечення принципу стандартизації.

Отже, під час перекладу фахової термінології слід звернути увагу на наявність внутрішньогалузевих і міжгалузевих омонімів, полісемантизмів і синонімів, які можуть провокувати семантичні девіації через пастки внутрішньої форми, хибний вибір відповідника та когнітивні перешкоди. Для подолання семантичних труднощів під час перекладу фахової термінології потрібно провести аналіз значень компонентів терміна у межах лексичного поля, врахувати контекст і залучити екстралінгвальні знання з певної предметної галузі, а також дотримуватися принципу стандартизації перекладу.

Запитання для самоконтролю

1. Які семантичні труднощі виникають під час перекладу?
2. Що таке омоніми? Наведіть приклади.
3. Що таке «фальшиві друзі» перекладача? Наведіть приклади.
4. Як можна уникнути семантичних девіацій у перекладі?
5. У чому полягає полісемія термінів?
6. Що потрібно врахувати у виборі влучного відповідника під час перекладу полісемантизмів?
7. У чому полягає синонімія термінів через вибір ознаки?
8. Як можна подолати семантичні труднощі під час перекладу фахової термінології, яка представлена когнітивними синонімами?

Практичні завдання

1. Проведіть зіставний аналіз ТО¹⁾ й ТП²⁾ інформаційного листка фонду Ганса Зайделя. Зверніть увагу на виділені у тексті напівжирним курсивом фрагменти. Виконайте корегування підкреслених фрагментів тексту.

№ з/п	ТО	ТП
1.	Громадянське суспільство як рушійна сила демократичних реформ в Україні [33, с. 1]	Zivilgesellschaft als treibende Kraft der demokratischen Reformen in der Ukraine [52, с. 1]
2.	За два роки після «Революції Гідності» громадянське суспільство все ще залишається тою рушійною силою , що примушує владні еліти до проведення реформ [33, с. 1].	Zwei Jahre nach der „Revolution der Würde“ ist es immer noch die Zivilgesellschaft, die die Machtelite zu Reformen zwingt [52, с. 1].

¹⁾ Громадянське суспільство як рушійна сила демократичних реформ в Україні : інформаційний листок / Юрій Прохасько. Фонд Ганса Зайделя. Представництво в Україні. 2 с.

²⁾ Zivilgesellschaft als treibende Kraft der demokratischen Reformen in der Ukraine : Factsheet / Jurko Prochasko. Hans Seidel Stiftung. Vertretung Ukraine. 2 S.

№ з/п	ТО	ТП
3.	Підтримка організацій громадянського суспільства є вкрай необхідною <i>для подальшої</i> демократичної консолідації в Україні [33, с. 1].	Die Unterstützung zivilgesellschaftlicher Organisationen ist daher unbedingt nötig, <i>um</i> die demokratische Konsolidierung der Ukraine weiter <i>voranzubringen</i> [52, с. 1].
4.	ВИКЛИКИ З моменту здобуття незалежності Україна <i>досягла значного рівня</i> демократичної консолідації [33, с. 1].	HERAUSFORDERUNGEN Die Ukraine <i>hat</i> seit der Erlangung ihrer Unabhängigkeit in ihrer demokratischen Konsolidierung <i>große Fortschritte erreicht</i> [52, с. 1];
5.	Працюючи в напрямку <i>демократичної трансформації законодавства, макроструктур та інституцій</i> , країна значно просунулась на шляху консолідації конституційної, <i>але</i> відчутних зрушень в напрямку представницької консолідації, яка стосується представлення територіальних та функціональних інтересів партіями та суспільними групами, а також консолідації в процесі формування соціокультурної структури демократії в суспільстві <i>досі бракує</i> [33, с. 1].	die konstitutionelle Konsolidierung <i>der demokratischen Institutionen</i> und der Verfassung sind weit fortgeschritten. <i>Was bislang aber ausbleibt</i> , ist die repräsentative Konsolidierung sowie eine demokratische Konsolidierung der politischen Kultur im Land [52, с. 1].

№ з/п	ТО	ТП
6.	<i>На тлі</i> економічної та геополітичної кризи постає <i>питання</i> відсутності самобутнього, інтегративного, національного самоусвідомлення. <i>Це стає</i> вирішальною перешкодою на шляху формування соціально-культурного підґрунтя для розвитку громадянської культури в державі [33, с. 1].	<i>Von</i> wirtschaftlichen Zwängen und geopolitischen Krisen abgesehen , erscheint das Fehlen eines originären, integrativen nationalen Bewusstseins als das entscheidende Entwicklungshemmnis, das die Bildung eines soziokulturellen Unterbaus einer Staatsbürgerkultur verhindert [52, с. 1].
7.	Україна все ще залишається політично, економічно та культурно неоднорідною [33, с. 1].	Die Ukraine ist nach wie vor ein politisch, kulturell und wirtschaftlich stark heterogenes Land [52, с. 1].
8.	З часів Майдану 2014 року громадянське суспільство чинить відчутний тиск на політичну еліту, <i>щоб покласти край гальмуванню процесу реформ</i> [33, с. 1].	<i>Spätestens</i> seit dem EuroMaidan 2014 übt die Zivilgesellschaft starken Druck auf die politische Elite aus, den Reformstau zu beenden [52, с. 1].
9.	Український <i>громадський сектор</i> досі <i>не має належної підтримки</i> зі сторони орієнтованих на реформи <i>представників</i> української політичної еліти [33, с. 1].	Die ukrainische Zivilgesellschaft findet bislang nur wenig Unterstützung in reformorientierten Mitgliedern der politischen Elite [52, с. 1].
10.	Незважаючи на <i>високу громадську активність</i> , в країні все ще не досягнуто « <i>критичної маси</i> », яка <i>б запустила в дію</i> сталий механізм суспільних та політичних змін [33, с. 1].	Trotz der zahlreichen zivilgesellschaftlichen Initiativen ist hier bislang keine „ kritische Masse “ erreicht, die eine nachhaltige gesellschaftliche und politische Bewegung in Gang setzt [52, с. 1].

2. Вивчіть фахову лексику галузі фондових ринків.

1. *Dax, m* – індекс Дакс
2. *die Zeichen stehen auf Erholung* – показники зростають
3. *dpa-AFX* (Deutsche Presse Agentur – Німецьке інформаційне агенство) – die dpa-AFX Wirtschaftsnachrichten GmbH ist eine deutschsprachige Nachrichtenagentur für Wirtschafts- und Finanznachrichten.
4. *einbüßen* (büßte ein, hat eingebüßt) – втрачати
5. *einen Erholungsversuch starten* (startete, hat gestartet) – розпочинати спробу підвищення
6. *einschlagen* (schlug ein, hat eingeschlagen) – мати успіх
7. *Leitindex, m* – провідний індекс
8. *MDax, m* (індекс ЕмДакс) – eine Bezeichnung für den Midcap Index der Deutschen Börse, der die Wertentwicklung der 60 größten auf die Dax-Werte folgenden Unternehmen der klassischen Branchen im Prime Standard abbildet.
9. *nach oben gehen* (ging, ist gegangen) – зростати
10. *Teil-Lockdown, m* – частковий локдаун
11. *zulegen* (legte zu, hat zugelegt) – зростати
12. *Zuwachs an den Börsen* – приріст на біржах

3. Прочитайте та перекладіть українською мовою повідомлення¹⁾ з фондового ринку.

Dax schlägt vor US-Wahl Erholungskurs ein

«FRANKFURT (dpa-AFX) – In die Woche der US-Präsidentschaftswahlen hat der Dax einen Erholungsversuch gestartet. Der deutsche Leitindex legte am Montag um 2,01 Prozent auf 11 788,28 Punkte zu. In der vergangenen Woche hatte er allerdings fast 9 Prozent eingebüßt. Auslöser waren Sorgen über die rapide steigenden Corona-Neuinfektionen gewesen und deren wirtschaftliche Folgen angesichts neuer Teil-Lockdowns in Europa. Für den MDax ging es am Montag um 1,39 Prozent auf 26 079,23 Punkte nach oben. Europaweit und in den USA standen die Zeichen ebenfalls auf Erholung» [51].

---

¹⁾ Dax schlägt vor US-Wahl Erholungskurs ein : DAX-Schlussbericht / Claudia Müller. *Börse online*. 2020. URL: <https://www.boerse-online.de/nachrichten/ressort/maerkte/dax-schlagt-vor-us-wahl-erholungskurs-ein-1029754722> (дата звернення: 15.12.2021).

«Die Märkte hätten in jüngster Zeit viele negative Entwicklungen inzwischen berücksichtigt, kommentierte Analyst Craig Erlam vom Broker Oanda. Daher sei trotz der Unsicherheiten durch die US-Wahl der aktuelle Zuwachs an den Börsen im Großen und Ganzen eher zu vernachlässigen. Und laut Portfolio-Manager Thomas Altman vom Vermögensverwalter QC Partners dürften sich die Börsen sowohl Donald Trump als auch Joe Biden als Präsidenten arrangieren können. „Wichtig wird jedoch sein, dass sie frühzeitig, also in der Wahlnacht wissen, wohin die Reise geht.“ Eine Hängepartie mit einem lange Zeit unklaren Ausgang wäre das schlimmste Szenario, befürchtet er und steht damit nicht allein da» [51].

4. Проведіть зіставний аналіз ТО¹⁾ й ТП²⁾ інформаційного листка. Зверніть увагу на виділені напівжирним курсивом фрагменти. Виконайте корегування підкреслених фрагментів.

№ з/п	ТО	ТП
1.	Трансформація централізованої держави на засадах децентралізації та субсидіарності [30, с. 1]	Abkehr vom <i>Zentralstaat</i> <u>durch</u> Dezentralisierung und Subsidiarität [57, с. 1]
2.	Децентралізація та реформа державного управління відкривають шлях довгоочікуваним реформам в процесі демократичної консолідації України [30, с. 1].	Dezentralisierung und die Reform des öffentlichen Dienstes <u>öffnen</u> den Weg für längst überfällige Reformen im demokratischen Konsolidierungsprozess der Ukraine [57, с. 1].
3.	Громади мають не достатньо повноважень і фінансових можливостей для вирішення проблем на місцевому рівні без бюрократичних зволікань [30, с. 1].	Kommunen haben nur wenige eigenverantwortliche Kompetenzen und kaum finanzielle Kapazitäten, um Probleme vor Ort unbürokratisch zu lösen [57, с. 1].

¹⁾ Трансформація централізованої держави на засадах децентралізації та субсидіарності : інформаційний листок / Костянтин Ващенко. *Фонд Ганса Зайделя. Представництво в Україні*. 2 с.

²⁾ Abkehr vom Zentralstaat durch Dezentralisierung und Subsidiarität : Factsheet / Kostjantyn Waschtschenko. *Hans Seidel Stiftung. Vertretung Ukraine*. 2 S.

№ з/п	ТО	ТП
4.	Це не лише знижує <i>ефективність роботи</i> органів місцевого самоврядування, але й ускладнює їх співпрацю з населенням [30, с. 1].	Das mindert nicht nur die <u>Handlungsfähigkeit</u> der lokalen Verwaltung, sondern erschwert auch ihre Kooperation mit der Bevölkerung [57, с. 1].
5.	<i>За таких умов</i> не можливо належним чином професійно обслуговувати комунальну інфраструктуру, що часто призводить до її занепаду [30, с. 1].	Die kommunale Infrastruktur kann nicht fachgerecht instand gehalten werden <i>und verfällt zunehmend</i> [57, с. 1].
6.	<i>Основними завданнями</i> на сьогодні є реорганізація державної служби та передача <i>відповідних</i> повноважень місцевим органам влади, в тому числі фіскальна децентралізація [30, с. 1].	<i>Kernanliegen</i> sind <u>hierbei</u> die Neugestaltung des Öffentlichen Dienstes und die Übertragung <i>kommunalpolitischer</i> Befugnisse an die <i>entsprechenden</i> lokalen Stellen, einschließlich der fiskalischen Dezentralisierung [57, с. 1].
7.	При цьому з боку держави проводиться недостатньо <i>якісної роз'яснювальної роботи</i> , особливо щодо складного процесу децентралізації [30, с. 1].	Hierbei findet aber von staatlicher Seite zu wenig <u>Aufklärungsarbeit</u> insbesondere zum komplexen Dezentralisierungsprozess statt [57, с. 1].
8.	Впровадження орієнтованої на громадян комунальної політики вимагає <i>не лише</i> правових гарантій та чітко розмежованих компетенцій, <i>але й</i> передусім конструктивного діалогу між <i>політиками</i> , управлінцями та громадянським суспільством [30, с. 1].	Die Umsetzung bürgerorientierter Kommunalpolitik verlangt <i>neben</i> Rechtssicherheit und eindeutig geklärten Zuständigkeiten <u>vor allem</u> den konstruktiven Dialog zwischen <i>Politik</i> , Verwaltung und Zivilgesellschaft [57, с. 1].

№ з/п	ТО	ТП
9.	Робота Фонду Ганса Зайделя в Україні спрямована на налагодження такої співпраці перш за все на рівні міст та громад [30, с. 1].	<u>Diese Bereitschaft zur Kooperation wird im Projektkontext vor allem auf der Ebene der Städte und Gemeinden gefördert</u> [57, с. 1].
10.	Проекти фонду націлені на посилення інституційної спроможності органів влади , а також стимулювання співробітництва між ними на національному, регіональному та місцевому рівнях з метою забезпечення ефективного, орієнтованого на потреби громадян сталого розвитку територій [30, с. 1].	<u>Das Projekt ist darauf ausgelegt, durch Kapazitätsentwicklung die institutionelle Leistungsfähigkeit zu steigern sowie die Kooperation öffentlicher nationaler, regionaler und lokaler Institution untereinander zu fördern, um eine effektive und bürgerorientierte Stadt- und Regionalentwicklung zu unterstützen</u> [57, с. 1].

5. Вивчіть фахову лексику галузі фондових ринків.

1. *abrutschen* (rutschte ab, ist abgerutscht) – спадати
2. *auf den höchsten Stand steigen* (stieg, ist gestiegen) – досягти найвищої позначки
3. *auf ein Plus von ... bringen* (brachte, hat gebracht) – збільшити на ...
4. *auf Rekordhöhen* – до рекордної позначки
5. *Ausschläge waren noch größer.* – Відхилення були ще більшими.
6. *Bund-Future, m* – ф'ючерс на Euro Bund
7. *Cac 40, m* (фр. Cotation Assistée en Continu) – індекс КЕК-40
8. *den größten Tagesgewinn verbuchen* (verbuchte, hat verbucht) – мати найбільший щоденний прибуток
9. *Der Euro kam zum US-Dollar unter Druck.* – Американський долар чинив тиск на євро.
10. *der optimistische Ausblick auf das erste Geschäftsquartal* – оптимістичні перспективи на перший квартал бізнес-року
11. *Die Aktien bildeten ein negatives Gegengewicht.* – Курс акцій сформував негативний контрбаланс.
12. *Die Aktien wurden beflügelt.* – Курс акцій зріс.

13. *Die Aktien wurden tief in die Krise gezogen.* – Курс акцій досяг кризових показників.

14. *die Erholung läuft* – відбувається покращення

15. *Ein Abschlag stand zu Buche.* – Спостерігалось зниження курсу акцій.

16. *Ein Kurssprung hievte.* – Стрибок курсу випереджав.

17. *Europäische Zentralbank* – Європейський Центробанк

18. *Eurozonen-Leitindex EuroStoxx 50* – провідний індекс єврозони
ЄвроСтокс 50

19. *fest in den Handel starten* (startete, hat gestartet) – закріпитися на торгах

20. *FTSE 100, m* – індекс ЕфТеЕсЄ 100

21. *Gemeinschaftswährung, f* – євровалюта

22. *Gewinnerliste, f* – список компаній-переможців

23. *in den Hintergrund rücken* (rückte, hat gerückt) – відійти на другий план

24. *in der Spitze* – на піку

25. *in der zweiten Börsenreihe* – у другому раунді торгів

26. *Indexwert, m* – значення індексу

27. *Kasse machen* (machte, hat gemacht) – підрахувати виторг

28. *katapultartig zulegen* (legte zu, hat zugelegt) – стрімко збільшуватися

29. *kräftig Federn lassen* (ließ, hat gelassen) – зазнати значних збитків

30. *Leitindex Dow Jones Industrial* – провідний індекс Доу Джонс Індастріал

31. *mit Anstiegen von* – із приростом у

32. *mit einigen prozentual zweistelligen Bewegungen* – з деякими двозначними
процентними коливаннями

33. *mit reduziertem Schwung* – із незначним коливанням

34. *nach oben katapultieren* (katapultierte, hat katapultiert) – стрімко зростати

35. *nach oben treiben* (trieb, hat getrieben) – підвищувати

36. *neuen Schub bekommen* (bekam, hat bekommen) – отримати новий

ПОШТОВХ

37. *Referenzkurs festsetzen* (setzte fest, hat festgesetzt) – встановлювати
базову ставку

38. *Rentenindex, m* – індекс ренти

39. *Rentenmarkt, m* – ринок облігацій

40. *SDax, m* – індекс ЕсДакс

41. *steil nach oben folgen* (folgte, ist gefolgt) – стрімко підвищуватися

42. *Umlaufrendite, f* – прибуток від обігу цінних паперів

43. *Verliererliste, f* – список компаній, що програли

44. *zusätzlich befeuert werden von Dat.* – отримати додатковий стимул від когось / чогось

6. Прочитайте та перекладіть українською мовою повідомлення з фондового ринку. Зверніть увагу на використання фахової лексики.

Impfstoff-Euphorie katapultiert Dax nach oben¹⁾

«FRANKFURT (dpa-AFX) – Die Aussicht auf einen Erfolg bei der Suche nach einem Coronavirus-Impfstoff hat am Montag am deutschen Aktienmarkt die Anleger euphorisiert. Zusätzlich befeuert vom US-Wahlergebnis wurde der Dax um 4,94 Prozent auf 13 095,97 Punkte nach oben getrieben. Er verbuchte seinen größten Tagesgewinn seit Mitte Mai, als die Erholung vom Corona-Crash gerade lief. In der Spitze war er sogar um mehr als sechs Prozent auf den höchsten Stand seit Mitte September gestiegen. Im Nachgang des Siegs von Joe Biden bei den US-Wahlen war der Dax am Morgen schon sehr fest in den Handel gestartet. Neuen Schub bekam der Leitindex dann vom Mainzer Pharmaunternehmen Biontech und seinem US-Partner Pfizer, die gemeinsam erfolgversprechende Daten zur Wirksamkeit eines Corona-Impfstoffs vorlegten. Beflügelt wurden davon vor allem jene Aktien, die in den vergangenen Monaten virusbedingt besonders tief in die Krise gezogen wurden. In der zweiten Börsenreihe konnten andere Indizes dem Dax aber nur mit reduziertem Schwung folgen, da im MDax oder SDax die Aktien vieler bisheriger Krisenprofiteure ein negatives Gegengewicht bildeten. Der MDax gewann letztlich 1,64 Prozent auf 27 793,97 Punkte» [47].

«Laut JPMorgan-Analyst Chris Schott ist es naheliegend, dass es sich um einen wichtigen Durchbruch im Kampf gegen die Pandemie handeln könnte. Während das Virus in Europa und den USA verheerenden Schaden anrichtet, sei nun die Nachricht gekommen, „die wir alle schon lange ersehnen“, kommentierte Analyst Craig Erlam vom Broker Oanda. Biontech und Pfizer wollen nun in Kürze die Zulassung bei der US-Arzneimittelbehörde FDA beantragen. Außerdem sorgte am Montag der Sieg von Joe Biden bei der US-Wahl für „politische Euphorie“, wie es die Bayern LB beschrieb. „Mit der potentiellen politischen Neuausrichtung in den USA dürfte das Handelskon-

---

¹⁾ Impfstoff-Euphorie katapultiert Dax nach oben / Timo Hausdorf. *yahoo!finanzen*. 2020. URL: <https://de.finance.yahoo.com/nachrichten/roundup-aktien-frankfurt-schluss-impfstoff-170807957.html> (дата звернення: 15.12.2021).

flikt-Thema zwischen den USA und Europa vorerst erledigt sein“, sagte der Comdirect-Marktbeobachter Andreas Lipkow. Möglichen rechtlichen Schritten des regierenden Präsidenten Donald Trump räumen Experten bislang keine Chancen ein» [47].

«Im Dax war die Verliererliste recht kurz. Beim Essenslieferdienst Delivery Hero, einem der zuvor erwähnten Corona-Profiteure, stand ein Abschlag von fast sechs Prozent zu Buche. Umso länger war aber die Gewinnerliste mit einigen prozentual zweistelligen Bewegungen. Allen voran galt dies für die 16,6 Prozent höheren Aktien des Triebwerksbauers MTU, der stark unter der Krise im Luftverkehr leidet» [47].

«Im MDax waren die Ausschläge noch größer, hier verbuchten elf Indexwerte ein prozentual zweistelliges Plus. Oben fest setzten sich die ebenfalls von der Luftfahrtkrise gezeichneten Papiere von Fraport, Airbus und Lufthansa mit Anstiegen von bis zu 34 Prozent. Auch der Ticketvermarkter und Eventveranstalter CTS Eventim legte katapultartig um 24 Prozent zu. Kräftig Kasse gemacht wurde derweil im MDax beim Kochboxenlieferanten Hellofresh und dem Medikamentenversender Shop Apotheke, deren Aktien um 15 respektive 19 Prozent abrutschten. Auch die Aktien von Laborausrüstern wie Sartorius oder Stratec, dem Medizintechnikkonzern Drägerwerk, dem Fernwartungsanbieter Teamviewer oder den Online-Händlern Zalando und Zooplus ließen kräftig Federn. Abseits der Corona-Gewinner und -Verlierer sorgte Infineon mit seinem Jahresbericht für Gesprächsstoff. Die Aktie des Chipherstellers stieg zwar um 3,6 Prozent, dies reichte aber nur für einen Platz im unteren Dax-Mittelfeld. Die Zahlen und der optimistische Ausblick auf das erste Geschäftsquartal rückten im Zuge der Markteuphorie in den Hintergrund» [47].

«Der Eurozonen-Leitindex EuroStoxx 50 folgte dem Dax um 6,4 Prozent steil nach oben, in Paris gewann der Cac 40 sogar 7,6 Prozent. Der Londoner FTSE 100 brachte es immerhin auf ein Plus von 4,7 Prozent. In den USA hievte ein Kurssprung um fast vier Prozent den Leitindex Dow Jones Industrial auf Rekordhöhen. Der Euro kam zum US-Dollar unter Druck, zuletzt kostete die Gemeinschaftswährung 1,1807 US-Dollar. Die Europäische Zentralbank hatte den Referenzkurs zuvor noch höher auf 1,1883 (Freitag: 1,1870) US-Dollar festgesetzt. Am Rentenmarkt betrug die Umlaufrendite unverändert minus 0,64 Prozent. Der Rentenindex Rex stand unverändert auf 146,61 Punkten. Der Bund-Future verlor knapp ein Prozent auf 174,38 Punkte» [47].

Розділ 4. Функціональний стиль у перекладі фахової термінології

4.1. Стилiстичні особливості фахових текстів

Зважаючи на жанрове розмаїття фахових текстів, постає потреба узагальнити характерні стилетвірні риси, притаманні цим текстам. Вони реалізуються на лексичному та граматичному рівнях. Для успішного виконання поставлених завдань перекладачу потрібно володіти знаннями про стилістичні ознаки фахових текстів, зокрема їхні лексичні особливості та синтаксичну організацію.

Головною функцією фахових текстів є передача інформації. Функціональний стиль – використання мови в текстах різних комунікативних сфер відповідно до функції та ситуації. За твердженням представників Празької лінгвістичної школи, фаховий стиль (нім. *Fachstil*) поділяється на практичний стиль (офіційно-діловий стиль, функціональний стиль) і теоретичний (науковий) стиль.

Стилiстичними ознаками фахового тексту є фахова лексика, більш-менш чітко визначений синтаксис і макроструктура тексту.

До лексико-граматичних особливостей фахових мов належать:

- домінування фахової лексики (фахові слова, терміни, композити, деривати, скорочення),
- надання переваги частині мови «іменник» і номінальному стилю для компресії інформації,
- використання інфінітивних зворотів і пасивного стану,
- відсутність афективних та оцінних слів і зворотів,
- відсутність елементів діалогізації (звертання до читача, пряма мова),
- використання описових форм дієслів (напр., *zur Diskussion stellen, in Betracht ziehen*),
- тенденція до лаконічності виразів.

Ключовими техніками синтаксичної організації фахових текстів є:

- експліцитна специфікація,
- конденсація та
- анонімізація (знеособлення).

Фаховий стиль є простим (включає стверджувальні речення, прості висловлювання), лінійним (має логічний виклад думок) та щільним (речення у фахових текстах містять комплексні лексичні елементи). З огляду на морфологію, для

фахових текстів характерним є використання дієслів, прикметників та іменників. **Дієслова**, передусім, динамічно унаочнюють текст, встановлюючи зв'язок із читачем. **Іменники** є найважливішими носіями найменувань у термінології та забезпечують термінологічну специфікацію. Номіналізація фахової лексики уможливорює компактне представлення інформації у простих реченнях. За частотністю вжитку іменників у текстах можна виокремити так званий «статичний стиль», натомість використання дієслів характерне для так званого «динамічного стилю». Дієслова та прикметники часто зазнають у фаховій мові номіналізації (напр., *Instandsetzung f* – введення в експлуатацію, *Unvergleichbarkeit f* – неспівмірність). Номіналізація сприяє економії тексту (напр., *Entwicklung f* – розвиток, *Erhöhung f* – підвищення, *Verringerung f* – скорочення, *Abschwächung f* – послаблення тощо). Протилежним до процесу номіналізації є процес вербалізації фахової лексики. Використання іменників у дієслівних зворотах (так званих описових формах дієслів) залежить від встановлених норм вжитку тих чи тих конструкцій відповідно до окремого жанру. Під час перекладу ці особливості треба врахувати з огляду на конвенціональні особливості фахової мови у відповідній мовній культурі. Наприклад, у німецькій діловій мові не використовуються описові форми дієслів, оскільки вона тяжіє до спрощення викладу тексту. Натомість українська ділова мова має високий ступінь консервативності та передбачає використання описових форм дієслів. Зважаючи на напрям перекладу, перекладачу потрібно врахувати такі особливості та застосувати відповідні перекладацькі техніки на граматичному (транспозиція – заміна частини мови) та семантичному (імплікація) рівнях (див. табл. 4.1 – Вербалізація vs. номіналізація).

Таблиця 4.1

Вербалізація vs. номіналізація

№ з/п	Вербалізація	Номіналізація
1.	<i>wohnen</i> – проживати, мешкати	<i>den Wohnsitz haben</i> – мати місце проживання
2.	<i>sich aufhalten</i> – перебувати	<i>den Aufenthalt haben, aufenthältlich sein</i> – мати місце перебування

№ з/п	Вербалізація	Номіналізація
3.	<i>vortragen</i> – доповідати	<i>etwas zum Vortrag bringen, einen Vortrag halten</i> – виступати з доповіддю
4.	<i>gelten</i> – діяти	<i>Geltung haben, gültig sein</i> – мати чинність, бути чинним
5.	<i>helfen</i> – допомагати	<i>Hilfe leisten, behilflich sein</i> – надавати допомогу

Прикметники виконують описову функцію, яка у фахових текстах тісно пов'язана з дескриптивним уточненням (конкретизацією). Вони входять до складу означень і є невід'ємною частиною фахового стилю (напр., в історично-мистецьких текстах: описах картин, скульптур, інсталяцій тощо). До прикладу розглянемо такий текст:

«Peter Behrens, der seine Laufbahn als Maler begonnen hatte, entwickelt zu Beginn eine kristallin-lineare Formensprache, mit der er einerseits einen sakral-esoterischen Ausdruck erzielen wollte, in der sich aber nicht zuletzt das philosophische Gedankengut das von ihm hochverehrten Friedrich Nietzsche widerspiegelt. Daneben gestaltete er auch Muster, die an die nordische Flechtbandornamentik erinnern.

Anhand der Eßzimmersausstattung, die Behrens 1901 für sein Haus im Alexandraweg schuf, zeigt sich bereits eine Tendenz zu einfachen, klaren Formen. Behrens fand später zu einer geometrisierenden, von klassischen Vorbildern angeregten Formgebung. Auch Christiansen, der als Maler in Paris gelebt hatte, bevor er nach Darmstadt berufen wurde, läßt eine stilistische Wandlung erkennen. Waren seine Arbeiten zunächst noch stark von dem floral geprägten „Art Nouveau“ beeinflusst, charakteristisch hierfür waren fließende Formen und eine wogende Ornamentik, so entwickelte er bald eine mehr graphische Formensprache. Die stilisierte Rose, die er u. a. auf Gläser und Geschirr abbildete, wurde zu seinem „Markenzeichen“. (Künstlerkolonie Mathildenhöhe. Das Buch zum Museum. Darmstadt 1999, 66)» [25, с. 165].

Синтаксична компресія як засіб економії тексту. Характерними рисами фахового тексту є точність, розгорнутість і компактність висловлювання. Синтаксична компресія полягає в тому, що виклад має бути точним і лаконічним. Це є можливим завдяки скороченим формам змінюваної частини присудка за

допомогою номіналізації, апозиції, партиципiальної конструкції та інфiнiтиву в ролі речення. Типовими формами компресії є означення та поширені означення, прийменникові конструкції, дієприкметникові групи, еліпси, додаток у родовому відмінку, асиндеза (поєднання елементів без сполучників), перерахунок тощо. Приклади форм компресії див. табл. 4.2 – Форми компресії.

Таблиця 4.2

Форми компресії

№ з/п	Приклад тексту	Форма компресії
1.	<i>Beim Abkühlen</i> des Werkstücks können Oberflächenspannungen entstehen [25, с. 170]. – <i>Під час охолодження</i> деталі можуть виникати напруження поверхні (переклад наш – І. Б.).	Прийменникова конструкція
2.	<i>Nach</i> der theoretischen <i>Vorklärung</i> des Gegenstandes erscheint es sinnvoll, ... [25, с. 170]. – <i>Після</i> теоретичного підготовчого етапу <i>з'ясування</i> предмету доцільним здається ... (переклад наш – І. Б.).	Прийменникова конструкція
3.	Die Welle wird durch das <i>auf der Achse feststehende</i> Stirnrad angetrieben [25, с. 170]. – <i>Закріплене за допомогою глухої посадки на осі</i> циліндричне коліщатко приводить у рух вал (переклад наш – І. Б.).	Поширене означення
4.	die <i>zu verbindenden</i> Flächen [25, с. 170]. – поверхні, <i>які треба з'єднати</i> (переклад наш – І. Б.).	Поширене означення
5.	ein Maschinenteil <i>aus Kunststoff</i> [25, с. 170]. – частина машини <i>зі штучного матеріалу</i> (переклад наш – І. Б.).	Прийменникова конструкція

У німецькій мові економію тексту забезпечують також прикметникові композити із суфіксами -bar, -lich, -ig, -haft, -mäßig, -los тощо. Для чіткого та компактного представлення дії у фаховій комунікації у пригоді можуть стати підрядні речення умови з інверсією, а також форми дієслів у теперішньому і простому минулому часі. Розглянемо такі приклади:

1. *Ist die Prüfung **erfolgt**, so ...* [25, с. 171] – Якщо перевірка *завершена*, то ... (переклад наш – І. Б.).

2. Immunmodulatorische Effekte *wurden* für eine Reihe von Hormonen wie ... *gesehen* [25, с. 171]. – Імуномодулюючий ефект *розглядався* для ряду таких гормонів, як: ... (переклад наш – І. Б.).

Характерною рисою фахової комунікації є анонімізація висловлювань у текстах, яка реалізується за допомогою пасивного стану та абстрактного агенса. Наведемо такі приклади:

1. Пасивний стан

Dabei *wird* dem posttraumatisch alterierten Immunsystem mit resultierender hyperinflammatorischer Situation eine große Bedeutung als eine der Ursachen für septiforme Komplikationen mit konsekutivem MOV *beigemessen* [25, с. 172]. – При цьому велике значення *надається* імунній системі з посттравматичними змінами у разі гіперзапального процесу, який відбувається внаслідок цього, як однієї із причин септичних ускладнень із подальшою поліорганною недостатністю (ПОН) (переклад наш – І. Б.).

Die Wohnung des Beschuldigten *wurde durchsucht* [25, с. 172]. – У квартирі обвинуваченого *проводили обшук* (переклад наш – І. Б.).

Widerrechtlich abgestellte Fahrzeuge *werden* kostenpflichtig *entfernt* [25, с. 172]. – Неправильно припарковані транспортні засоби *евакуують* за кошт власника (переклад наш – І. Б.).

2. Абстрактний агенс

Neuere Therapieansätze beschäftigen sich damit, Maßnahmen zur Immunmodulation aufzuzeigen [25, с. 172]. – *Сучасні терапевтичні підходи* націлені на те, щоб продемонструвати заходи щодо імуномодуляції (переклад наш – І. Б.).

Das Gericht weist darauf hin, dass ... [25, с. 173] – *Суд* вказує на те, що ... (переклад наш – І. Б.).

Die Durchführung des Experiments ermöglicht die allgemeine Nutzung der Auflösung des von einem Neutron getroffenen Atomkerns [25, с. 173]. – *Проведення*

експерименту уможливилює загальне використання розпаду ядра атому, в яке влучив нейтрон (переклад наш – І. Б.).

Eine Kostenerstattung kann nicht erfolgen; *eine Fristsetzung* ist erfolgt [25, с. 173]. – *Компенсація витрат* не може бути здійснена; *встановлення терміну* завершено (переклад наш – І. Б.).

Анонімізація висловлювань також можлива завдяки *elincy* (напр., *haltbar bis* – вжити до), особовому займеннику *wir*, який вказує на колективного відправника, а також неозначено-особовому займеннику *man* та безособовому займеннику *es* (напр., *es kam zu*). Крім того, можливе використання форми дієслів в умовному способі Konjunktiv II для вираження припущення, здогадки чи гіпотези.

Отже, фахові тексти націлені на передачу інформації та визначаються стилістичними ознаками на лексико-граматичному рівні. Синтаксична організація фахових текстів відбувається за допомогою технік експліцитної специфікації, конденсації та анонімізації. Морфологічними особливостями фахових текстів є використання іменників, дієслів і прикметників. Іменники беруть участь у номіналізації викладу фахових текстів, утворюючи так званій «статичний стиль». Натомість дієслова слугують вербалізації викладу, яка є характерною для так званого «динамічного стилю». Залежно від встановлених у МП конвенцій у перекладі потрібно застосувати відповідні перетворення. Функція прикметників полягає в описі та пов'язана з дескриптивним уточненням ознаки суб'єкта чи об'єкта у фаховому тексті. Засобом економії тексту у фаховій комунікації є синтаксична компресія, яка реалізується за допомогою номіналізації, апозиції, партиципціальних конструкцій та інфінітиву. Основними формами компресії є означення та поширені означення, прийменникові конструкції, дієприкметникові групи, еліпси, додаток у родовому відмінку, асиндеза, перерахунок, прикметникові композити із суфіксами *-bar*, *-lich*, *-ig*, *-haft*, *-mäßig*, *-los* тощо. Анонімізація висловлювань реалізується за допомогою форми дієслова в пасивному стані, абстрактного агенса, еліпсу, а також особового, неозначено-особового та безособового займенників *wir*, *man* та *es*. Для вираження припущення, здогадки чи гіпотези використовуються форми дієслів в умовному способі Konjunktiv II.

Запитання для самоконтролю

1. Яка головна функція фахових текстів?
2. Що таке функціональний стиль?
3. Що таке фаховий стиль і чим він представлений?
4. Які стилістичні ознаки є типовими для фахових текстів?
5. Що належить до лексико-граматичних особливостей фахових мов?
6. Що належить до ключових технік синтаксичної організації фахових текстів?
7. Які ознаки має фаховий стиль?
8. Які морфологічні особливості є характерними для фахових текстів?
9. Що таке номіналізація й вербалізація та як вони виражені у фахових текстах?
10. Яку функцію виконують прикметники у фахових текстах?
11. Що таке синтаксична компресія та які форми вона має у фахових текстах?
12. Що в німецькій мові сприяє економії фахового тексту?
13. Що таке анонімізація висловлювань у фаховій комунікації?
14. За допомогою чого реалізується анонімізація висловлювань у фахових текстах?

Практичні завдання

1. Перекладіть українською мовою словосполучення із прикметниками у ролі (поширених) означень.

1. die kristallin-lineare Formensprache –
2. der sakral-esoterischer Ausdruck –
3. das philosophische Gedankengut –
4. der von ihm hochverehrte Friedrich Nietzsche –
5. die nordische Flechtbandornamentik –
6. die einfachen, klaren Formen –
7. die geometrisierende, von klassischen Vorbildern angeregte Formgebung –
8. die stilistische Wandlung –
9. der floral geprägte „Art Nouveau“ –
10. charakteristisch hierfür sein –

11. die fließenden Formen –
12. die wogende Ornamentik –
13. die graphische Formensprache –
14. die stilisierte Rose –

2. Перекладіть українською мовою прикметникові композити із суфіксами -bar, -lich, -ig, -haft та -los.

1. verwendbar –
2. produktionstauglich –
3. haftbar –
4. fruchtbar –
5. greifbar –
6. gängig –
7. bilanzmäßig –
8. gebräuchlich –
9. brüchig –
10. glaubhaft –
11. käuflich –
12. bedeutungslos –

3. Виконайте корегування виділених фрагментів тексту перекладу біографії «Hanns Seidel»¹⁾.

№ з/П	ТО	ТП (переклад наш – І. Б.)
1.	Hanns Seidel wurde am 12. Oktober 1901 in Schweinheim bei Aschaffenburg geboren [46].	Ганнс Зайдель народився 12 жовтня 1901 року <i>в Швайнхаймі</i> поблизу <i>Ашаффенбурга</i> .
2.	Nach dem Abitur studierte er Rechtswissenschaften, Germanistik und Volkswirtschaft an den Universitäten Würzburg, Freiburg und Jena [46].	Після <i>закінчення середньої школи</i> вивчав право, <i>німецьку мову</i> та <i>еконومیку</i> в університетах <i>Вюрцбурга, Фрайбурга</i> та Єни.

---

¹ Hans Seidel. *Hans Seidel Stiftung*. URL: <https://www.hss.de/ueber-uns/hanns-seidel/> (дата звернення: 15.12.2021).

№ з/п	ТО	ТП (переклад наш – І. Б.)
3.	1929 wurde Seidel zum Dr. jur. promoviert und ließ sich in Aschaffenburg als Rechtsanwalt nieder [46].	У 1929 році Зайдель отримав звання доктора юридичних наук та оселився в Ашаффенбурзі як юрист.
4.	1932 trat er der Bayerischen Volkspartei (BVP) bei. Als deren Kandidat wollte er ein Jahr später bei den Stadtratswahlen in Aschaffenburg antreten, die aber dann nach der Machtübernahme der NSDAP nicht mehr stattfinden konnten [46].	У 1932 році він приєднався до Баварської народної партії (BVP), а через рік був кандидатом на виборах до міської ради в Ашаффенбурзі, які після приходу до влади НСДАП більше не могли проводитися.
5.	Obwohl er dem Regime nicht genehm war – Seidel vertrat als Wirtschaftsanwalt auch zahlreiche Juden – gelang es ihm, sich als erfolgreicher Rechtsanwalt zu etablieren [46].	Хоча режим не схвалював його (Зейдель як бізнес-адвокат представляв численних євреїв) , йому вдалося зарекомендувати себе успішним адвокатом.
6.	Die amerikanische Militärregierung ernannte den politisch unbescholtenen Hanns Seidel zum Landrat von Aschaffenburg, und für die CSU kandidierte er 1946 erfolgreich für die Verfassungsgebende Landesversammlung und den Bayerischen Landtag [46].	Американський військовий уряд призначив політично бездоганного Ганнса Зайделя окружним адміністратором Ашаффенбурга і він успішно балотувався від ХСС у 1946 році до установчих зборів штату та парламенту Баварії.
7.	Im September 1947 berief Ministerpräsident Hans Ehard Hanns Seidel zum Bayerischen Staatsminister für Wirtschaft [46].	У вересні 1947 року прем'єр-міністр Ганс Ехард призначив Ганнса Зайделя державним міністром з економічних питань Баварії.

№ з/п	ТО	ТП (переклад наш – І. Б.)
8.	Nach der Landtagswahl 1950 bestätigte Hans Ehard seine Ernennung [46].	Після <i>державних виборів</i> 1950 року Ганс <i>Ехард</i> <i>підтвердив своє призначення</i> .
9.	Das Amt musste er nach der Landtagswahl 1954 abgeben, als eine Viererkoalition aus SPD, FDP, BP und GB / BHE die Regierung bildete und die CSU auf den Oppositionsbänken Platz nehmen musste [46].	Він був змушений піти у відставку після виборів у <i>штаті</i> 1954 року, коли <i>чотирипартійна</i> коаліція СДПН, ВДП, <i>ВР</i> та <i>ГБ/БХЕ</i> сформувала уряд, а ХСС довелося <i>зайняти місце на опозиційних лавах</i> .
10.	Die CSU-Landtagsfraktion wählte Hanns Seidel zu ihrem Sprecher und Oppositionsführer [46].	<i>Депутатська група</i> ХСС обрала Ганнса Зайделя своїм речником і лідером опозиції.
11.	Im Januar 1955 wählte die CSU-Landesversammlung Hanns Seidel zum neuen Parteivorsitzenden [46].	У січні 1955 року <i>державні збори</i> ХСС обрала новим головою партії.
12.	Er leitete umgehend, ab 1956 tatkräftig von seinem neuen Generalsekretär Fritz Zimmermann unterstützt, die bis dahin vernachlässigte Modernisierung und Neuorganisation der CSU ein [46].	Маючи з 1956 року активну підтримку свого нового генерального секретаря Фрітца Ціммерманна, він терміново розпочав модернізацію та реорганізацію ХСС, <i>які до того часу занедбали</i> .
13.	Als die Viererkoalition im Oktober 1957 zerbrach, bildete die CSU wieder die Regierung und der Landtag wählte Hanns Seidel zum Ministerpräsidenten [46].	Коли в жовтні 1957 року коаліція чотирьох партій розпалася, ХСС знову сформував уряд, і <i>парламент штату</i> обрав Ганнса Зайделя прем'єр-міністром.

№ з/п	ТО	ТП (переклад наш – І. Б.)
14.	Die Bevölkerung honorierte Seidels Kompetenz und ausgleichende Art und bescherte der CSU bei der Landtagswahl 1958 mit knapp 50 % das beste Ergebnis seit 1946 [46].	Населення оцінило компетентність і збалансованість Зайделя та надало ХСС найкращий результат з 1946 року з майже 50 % на виборах у штаті 1958 року.
15.	Es wurde allgemein bedauert, als Hanns Seidel aufgrund einer langwierigen Erkrankung im Januar 1960 als Ministerpräsident und ein Jahr später auch als CSU-Vorsitzender zurücktrat [46].	Загалом було шкода , що Ганнс Зайдель через довготривале захворювання в січні 1960 року пішов у відставку з посади прем'єр-міністра і через рік потому з посади голови ХСС.
16.	Am 5. August 1961 verstarb Hanns Seidel an den Folgen dieser Krankheit [46].	Ганнс Зайдель помер 5 серпня 1961 року від наслідків цієї хвороби .
17.	Wenige Monate später begannen die Planungen für eine parteinahe politische Stiftung [46].	Через декілька місяців розпочалося планування партійного політичного фонду.
18.	Da Seidel die politische Bildung als entscheidend für den Aufbau und Erhalt eines demokratischen Staates ansah – bereits 1957 hatte er einen Sitz im Kuratorium der neugegründeten Akademie für politische Bildung in Tutzing eingenommen – wurde er, dem die Partei so viel zu verdanken hatte, zum Namensgeber ihrer neuen Stiftung [46].	Оскільки Зайдель вважав політичну освіту вирішальною для побудови та збереження демократичної держави (вже у 1957 році він мав посаду в раді опікунів нещодавно заснованої Академії політичної освіти в Тутціні), на його честь названо новий фонд партії, яка багато чим мала йому завдячувати.

4. Вивчіть фахову лексику до теми «Податок на додану вартість у податковій системі».

1. *Abweichung, f* – невідповідність

2. *aufschlagen* (schlug auf, hat aufgeschlagen) – додавати

3. *aus formalistischen und sogar falschen Gründen* – через формальності
або навіть помилково

4. *ausstellen* (stellte aus, hat ausgestellt) – оформлювати, видавати
5. *bedeckt sein* (war, ist gewesen) – покриватися
6. *berechtigen* (berechtigte, hat berechtigt) – надавати право
7. *der zu erstattende Betrag* – сума відшкодування
8. *einfache Steuer* – простий податок
9. *eintragen* (trug ein, hat eingetragen) – вносити (до реєстру), реєструвати
10. *Geldmittel, Pl.* – грошові засоби
11. *Geldzahlungen, Pl.* – грошові платежі
12. *gutschreiben* (schrieb gut, hat gutgeschrieben) – списувати гроші з рахунку
13. *Gutschrift, f* – сума нарахування
14. *in Rechnung gestellt* – нарахований
15. *Leistungsempfänger, m* – користонабувач
16. *Letztverbraucher, m* – кінцевий споживач
17. *Mehrwertsteuer (MwSt.), f* – податок на додану вартість (ПДВ)
18. *MwSt.-Verwaltung, f* – менеджмент ПДВ
19. *Sanktionszinsen, Pl.* – штрафна процентна ставка, пеня
20. *Sicherheiten, Pl.* – гарантії
21. *Sonderkonto, n* – спеціальний рахунок
22. *Steuerausfälle, Pl.* – податкові втрати, податкова недостача
23. *Steuererklärung, f* – податкова декларація
24. *streng sanktioniert* – суворо регламентовано
25. *treasury service* (англ. 'trəʒ(ə)ri 'sɜ:vɪs) – казначейська служба
26. *Verstöße, Pl.* – порушення
27. *vor Gericht geltend machen* (machte, hat gemacht) – оскаржувати в суді
28. *Vorsteuerguthaben, n* – баланс вхідного податку

5. Перекладіть текст¹⁾ українською мовою. Зверніть увагу на переклад поширених означень, які підкреслені у тексті.

«Im Allgemeinen sollte die MwSt. eine *einfache Steuer* sein: Die Verkäufer von Waren und Dienstleistungen *schlagen* auf ihre Umsätze die MwSt. *auf* und zahlen diese an das staatliche Budget, der Unternehmer als *Leistungsempfänger* bekommt die ihm in Rechnung gestellte MwSt. *gutgeschrieben* und der *Letztverbraucher* bezahlt die ihm in Rechnung gestellte MwSt. über den Einkaufspreis und trägt diese wirtschaftlich» [53, c. 11].

«Im Rahmen der Bekämpfung des Steuerbetrugs in der MwSt. wurde ab 1. Juli 2015 ein neues System der *MwSt.-Verwaltung* eingeführt. Der Sinn dieses Systems besteht darin, dass der Steuerzahler eine MwSt.-Rechnung, die den Leistungsempfänger zum Vorsteuerabzug *berechtigt*, in das elektronische Register nur dann *eintragen* darf, wenn die durch die MwSt.-Rechnung entstehende MwSt.-Schuld durch sein *Vorsteuerguthaben* bzw. durch die auf das Sonderkonto beim „treasury service“ der Ukraine von ihm überwiesenen *Geldmittel bedeckt sind*. Der Steuerkodex enthält eine einigermaßen komplizierte Formel für die Ermittlung der entsprechenden Beträge» [53, c. 11–12].

«Damit Geldmittel in das staatliche Budget fließen, wird die nicht rechtzeitige Eintragung von MwSt.-Rechnungen *streng sanktioniert*. Die *Sanktionszinsen* können bis zu 50 % der in einer nicht rechtzeitig registrierten MwSt.-Rechnung enthaltenen MwSt. betragen. Theoretisch sollte das neue System der MwSt.-Verwaltung den Steuerbetrug völlig ausschließen, weil den Steuerzahlern immer nur so viel Vorsteuer gutgeschrieben werden kann, als sie an MwSt. bzw. *Geldzahlungen* an den Staat geleistet haben. Im Ergebnis würden die ukrainischen Steuerzahler selbst *Sicherheiten* für *Steuerausfälle* leisten» [53, c. 12].

«Zum Zweck des Vorsteuerabzugs muss der Steuerzahler eine *Steuererklärung*, Antrag auf Erstattung, Berechnung des jeweiligen Betrags und Originale der Zollerklärungen vorlegen. Die Steuerbehörde ist verpflichtet, innerhalb von 60 Kalendertagen die zu erstattenden Beträge zu überprüfen. Wenn keine *Verstöße* während der Überprüfung festgestellt sind, wird der Beschluss über den Vorsteuerabzug innerhalb

---

¹⁾ Das System der Mehrwertsteuer in der Ukraine / Dr. Wilfried Serles. *Steuerliche Rahmenbedingungen in der Ukraine* : eine Publikation der Delegation der Deutschen Wirtschaft in der Ukraine. 2015. S. 11–14.

von 5 Tagen von der Steuerbehörde an das „treasury service“ *ausgestellt*. Die Überweisung der *Gutschrift* auf das laufende Bankkonto des Steuerzahlers findet innerhalb von 5 Tagen nach dem Erhalt des Beschlusses statt.

Wenn die Überprüfung einen Fehler in Betrag beweist, wird ein Beschluss über *Abweichung des zu erstattenden Betrags* an den Steuerzahler geschickt. Ein Vorsteuerabzug wird häufig *aus formalistischen und sogar falschen Gründen* versagt. Darum müssen die Steuerzahler ihr Recht auf Vorsteuerabzug oft *vor Gericht geltend machen*» [53, с. 14].

6. Виконайте зіставний аналіз ТО¹⁾ й ТП²⁾. Визначте перекладацькі прийоми, застосовані у виділених фрагментах тексту українською мовою. Узагальнену класифікацію прийомів і технік перекладу див. табл. А.1 (Додаток А).

№ з/п	ТО	ТП
1.	Zukunftsprognosen für den Fremdsprachenunterricht weit in die Zukunft hinein zu entwickeln, hat viel von Kaffeersatzleserei [60].	Робити прогнози про те, як виглядатиме викладання іноземних мов у далекому майбутньому це як ворожити на кавовій гуці [31].
2.	Man kann auf der Grundlage der aktuellen Forschung keine fundierten Aussagen über die Zeit in 50 oder 100 Jahren treffen [60].	Сучасні наукові дослідження не дають нам можливості зробити обґрунтовані припущення того, як це буде через 50 чи 100 років [31].
3.	Der bekannte Horizon-Report über den Einsatz digitaler Medien in Schule und Hochschule hat deshalb auch nur einen Zeithorizont von höchstens fünf Jahren [60].	Тому відомий звіт Horizon, у якому йдеться про застосування цифрових медіа в школі та вищій школі, має часовий горизонт тривалістю щонайбільше п'ять років [31].

¹⁾ Fremdsprachenlernen in der Zukunft: Alles digital? / Dr. Nicola Würffel. *Kultur Magazin Goethe-Institut*. 2018. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/deu/21208955.html> (дата звернення: 15.12.2021).

²⁾ Вивчення іноземних мов у майбутньому: Все в цифровому форматі? / д-р Ніколь Вюрфель. *Журнал «Культура» Гете-Інституту*. 2018. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/deu/21208955.html> (дата звернення: 15.12.2021).

№ з/п	ТО	ТП
4.	Trotz dieser Bedenken habe ich mich zu einer Zukunftsprognose bereit erklärt, allerdings unter zwei Voraussetzungen: Ich gebe nicht eine Zukunftsprognose ab, sondern drei [60].	Попри всі ці сумніви я висловила готовність зробити такий прогноз майбутнього, щоправда, за двох умов: я зроблю не один прогноз , а три [31].
5.	Und: Ich weise explizit darauf hin , dass meine Prognosen eine rein subjektive Sicht auf die Zukunft des Fremdsprachenlernens darstellen [60].	І ще: я хочу чітко звернути увагу на те , що мої прогнози – це виключно суб'єктивна точка зору на вивчення іноземної мови в майбутньому [31].
6.	Wissenschaftlich belegen lässt sich keine von ihnen [60].	Жоден з них не претендує на наукову достовірність [31].
7.	Grundlegende Änderungen beim Fremdsprachenlehren und -lernen ergeben sich nicht durch eine wie auch immer geartete Nutzung „neuer“ Medien [60].	Використання «нових» медіа , як би воно не виглядало, не призведе до фундаментальних змін у викладанні та вивченні іноземних мов [31].
8.	Sie ergeben sich nur dadurch, dass neue methodische Ansätze entwickelt werden (wie in den 1970er Jahren der kommunikative Ansatz) oder dadurch, dass vorhandene Ansätze anders oder überhaupt einmal (flächendeckender und konsequenter) angewendet werden [60].	Зміни відбудуться лише в результаті створення нових методичних підходів (як це було у 1970-х роках із запровадженням комунікативного підходу), або внаслідок того, що існуючі підходи будуть застосовуватися в інший спосіб (всюди та більш послідовно), якщо це взагалі матиме місце [31].
9.	Die Weiterentwicklung des Fremdsprachenunterrichts stagniert seit einiger Zeit [60].	Поступ у викладанні іноземних мов певний час знаходиться у стагнації [31].

№ з/п	ТО	ТП
10.	Das hat aus meiner Sicht viel damit zu tun, dass sich unterschiedliche Anforderungen <i>gegenseitig blockieren</i> [60].	З моєї точки зору це пов'язане насамперед з тим, що різні вимоги до викладання <i>створюють взаємні перепони</i> [31].
11.	Dazu gehören zum Beispiel die Forderungen nach Standardisierung und der Vermittlung <i>abtestbarer</i> Kompetenzen auf der einen Seite und Forderungen nach einem lernerorientierten, aktivierenden und / oder differenzierenden Unterricht auf der anderen Seite [60].	В якості прикладу можна навести з одного боку вимоги стандартизації та навчання компетенціям, <i>яке можна перевірити через тести</i> , а з іншого боку – вимоги орієнтації на учня в процесі викладання, диференційованого навчання, яке покликане активізувати знання [31].
12.	Ich sehe nicht, dass sich an diesem Konflikt in naher Zukunft etwas <i>ändern wird</i> [60].	Не бачу, щоб у цьому конфлікті в найближчий час щось <i>змінилося</i> [31].
13.	Der herrschende Methodeneklektizismus – <i>jeder pickt sich heraus</i> , was ihm oder ihr zupasskommt – hilft, dass Institutionen, Lehrende und Lehrwerksverlage mit der eigentlich unbefriedigenden Situation leben können [60].	Панує еkleктизм методів – <i>кожний обирає те</i> , що його влаштовує – і це сприяє тому, що навчальні заклади, учні та видавництва, які друкують навчальні посібники, миряться з незадовільною ситуацією [31].
14.	<i>Sollte</i> es dabei <i>bleiben</i> , wird der Fremdsprachenunterricht auch in 50 Jahren noch ähnlich aussehen wie heute [60].	Якщо все так і <i>залишиться</i> , то викладання іноземної мови й через 50 років виглядатиме так само, як і сьогодні [31].

№ з/п	ТО	ТП
15.	Daran wird auch eine Digitalisierung des Fremdsprachenunterrichts nichts ändern, denn Digitalisierung ist kein (neuer) methodischer Ansatz – sie kann didaktische Makro- und Mikro-Methoden nur <i>unterstützen</i> und gegebenenfalls neue oder andere Aktivitäten ermöglichen, mit denen bestimmte Prinzipien einer Methode anders und vielleicht besser umgesetzt werden können [60].	І дигіталізація викладання іноземних мов тут нічого не змінить, оскільки вона не є (новим) методичним підходом, а здатна лише <i>надавати підтримку</i> для дидактичних макро- та мікрометодів і, в разі необхідності, створювати можливості для нових чи інших видів діяльності, в яких певні методичні принципи зможуть реалізовуватися інакше, а може й краще [31].
16.	Die Technik <i>mit der Hoffnung zu überfrachten</i> , dass sie die Unterrichtswirklichkeit grundlegend ändern wird, halte ich für kontraproduktiv: ... [60].	<i>Покладати надію лише на</i> технічні засоби, що мають фундаментально змінити реальність викладання іноземних мов, я вважаю контрпродуктивним [31].
17.	Wenn man nur die genutzten Medien beziehungsweise die Technik austauscht, sonst aber nichts ändert, <i>findet</i> keine wirkliche Entwicklung <i>statt</i> [60].	Якщо ми поміняємо лише засоби викладання чи техніку, і більше нічого не змінимо, справжнього розвитку не <i>відбудеться</i> [31].
18.	Zudem kann man mit den völlig unterschiedlichen digitalen Medien <i>alle</i> Prinzipien und Methoden des Fremdsprachenunterrichts unterstützen – eine Digitalisierung kann also genauso gut für den Ausbau bestimmter Prinzipien genutzt werden wie zur Fortführung des <i>aktuellen</i> Methodeneklektizismus [60].	Крім того, використання абсолютно різних цифрових засобів може підтримувати <i>будь-які</i> принципи та методи викладання іноземних мов – відтак дигіталізацію можна однаково спрямовувати як на розвиток певних принципів, так і на продовження <i>сучасного</i> методичного еklektизму [31].

№ з/п	ТО	ТП
19.	Eine Transformation des Fremdsprachenunterrichts kann und wird nur stattfinden, wenn Lehr- und Lerngewohnheiten umfassend geändert , eingebaute Verhaltensmuster abgeändert oder aufgegeben und neue Routinen entwickelt werden [60].	Трансформація викладання іноземних мов може відбутися і відбудеться тільки тоді, коли ми докорінно змінимо звички, пов'язані з викладанням та вивченням мов, відмовимося від засвоєних моделей поведінки і створимо нові стереотипи дій [31].
20.	An einem solchen Wechsel müssen alle Akteure aktiv mitarbeiten; nur so könnte es gelingen, dass der Fremdsprachenunterricht der Zukunft tatsächlich anders aussähe [60].	Над такими змінами повинні активно працювати всі дійові особи. Тільки так ми зможемо досягти справжніх змін у майбутньому викладанні іноземних мов [31].

7. Вивчіть фахову лексику до уривку з науково-популярної статті «Fremdsprachenlernen in der Zukunft: Alles digital?».

1. *Abwicklung aller Verwaltungsabläufe* – реалізація усіх процесів управління

2. *auf andere Datensätze zurückgreifen* (griff zurück, hat zurückgegriffen) – звертатися до інших наборів даних

3. *bestimmte Entwicklungen* – певні тенденції

4. *digitale Klassenbücher* – цифрові класні журнали

5. *digitale Werkzeuge* – цифрові інструменти

6. *Erkenntnisse, Pl.* – знання і досвід

7. *flächendeckende Ausbreitung erfahren* (erfuhr, hat erfahren) – мати значне поширення

8. *graduelle Veränderungen* – поступові зміни

9. *Lehr- und Lernmaterialien, Pl.* – навчальні матеріали

10. *lehrende Institutionen* – навчальні заклади, заклади освіти

11. *Lernplattform, f* – навчальна платформа

12. *Multimodalität der Medien* – мультимодальність медіа

13. *Organisation des Lehrens und Lernens* – організація викладання та навчання

14. *Prüfungsorganisation und -abwicklung, f* – організація та проведення іспитів

15. *selbstgesteuertes Lernen* – самокероване навчання

16. *Stichwort Learning Analytics* – ключове слово, предметна рубрика learning analytics

17. *Unterrichtsorganisation, f* – організація викладання

18. *Unterstützung von Lernprozessen* – підтримка навчального процесу

19. *zielsprachige Kommunikationsmöglichkeiten* – можливості комунікації іноземною мовою

20. *zielsprachiges Material* – матеріал іноземною мовою

8. Перекладіть українською мовою уривок із науково-популярної статті «*Fremdsprachenlernen in der Zukunft: Alles digital?*¹⁾».

Positiver Blick bezüglich gradueller Veränderungen

«Bei *bestimmten Entwicklungen* bin ich mir recht sicher, dass sie eintreffen. Fraglicher ist, welche Konsequenzen sie haben werden. *Graduelle Veränderungen* wird es auf jeden Fall geben, vor allem im Bereich der *Unterrichtsorganisation* und der Entwicklung von Lernmedien, die zum individuellen Lernen genutzt werden können – innerhalb oder außerhalb des Unterrichts. *Digitale Werkzeuge* werden die *Organisation des Lehrens und Lernens* weiter verändern (und letztlich erleichtern). *Digitale Klassenbücher*, Software zur *Prüfungsorganisation und -abwicklung*, Softwaresysteme zur *Abwicklung aller Verwaltungsabläufe an lehrenden Institutionen*, *Lernplattformen* zur Bereitstellung von *Lehr- und Lernmaterialien* und zur *Unterstützung von Lernprozessen* werden in der Zukunft eine höhere, wenn nicht *flächendeckende Ausbreitung erfahren*. Diese Entwicklung wird dazu führen, dass mehr Daten über Lernende und ihr Lernen gesammelt werden können (*Stichwort Learning Analytics*) und die Forschung zum Fremdsprachenlehren und -lernen *auf andere Datensätze zurückgreifen* kann. Das wird in bestimmten Bereichen zu neuen *Erkenntnissen* führen. Solche Erkenntnisse werden dafür genutzt werden, adaptivere Lernmaterialien zu erstellen, die individuelleres Lernen ermöglichen. Der Zugriff auf *zielsprachiges*

---

¹⁾ Fremdsprachenlernen in der Zukunft: Alles digital? / Dr. Nicola Würffel. *Kultur Magazin Goethe-Institut*. 2018. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/deu/21208955.html> (дата звернення: 15.12.2021).

Material und virtuelle *zielsprachige Kommunikationsmöglichkeiten* wird sich weiter vereinfachen; die *Multimodalität der Medien* wird sich weiter erhöhen und ausdifferenzieren. Zudem wird die Menge an kostenfrei zugänglichen Lehr- und Lernmaterialien weiter steigen (wobei ich an dieser Stelle bewusst nichts über die Qualität dieser Materialien sage). Mit den letzten drei Entwicklungen eröffnen sich theoretisch mehr Möglichkeiten für ein *selbstgesteuertes Lernen*» [60].

9. Визначте у ТО¹⁾ засоби анонімізації висловлювань у підкреслених фрагментах і проаналізуйте особливості їх відтворення у ТП²⁾.

№ з/П	ТО	ТП
1.	<u>Kinder- und Jugendbuch Trends 2018: Umweltschutz und Gesellschaftspolitik</u> [63]	<u>Дитяча і молодіжна література Тренди 2018: захист довкілля та політика для суспільства</u> [36]
2.	<u>Die Neuerscheinungen der Kinder- und Jugendliteratur setzen auf aktuelle Themen wie Migration, Polizeigewalt und Rassismus</u> [63].	<u>Нові книги для дітей та молоді розглядають актуальні теми, серед яких міграція, поліцейське насильство і расизм</u> [36].
3.	<u>Die Leipziger Buchmesse ist sowohl für die Buch- und Medienbranche als auch für die Leser das Frühjahrsereignis schlechthin: Mit einem umfangreichen Rahmenprogramm lockt sie Jahr für Jahr Buchliebhaber jeden Alters nach Leipzig und lädt zum Entdecken, Schmökern und Diskutieren ein</u> [63].	<u>Лейпцизький ярмарок належить до головних подій як для книжкової та медійної галузі, так і для читачів: кожного року масштабна програма приваблює до Лейпцига любителів книги, запрошуючи їх до відкриттів, читань та дискусій</u> [36].

¹⁾ Kinder- und Jugendbuch. Trends 2018: Umweltschutz und Gesellschaftspolitik / Marlene Zöhler. *Kultur Magazin Goethe-Institut*. 2018. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21313882.html> (дата звернення: 15.12.2021).

²⁾ Дитяча і молодіжна література. Тренди 2018: захист довкілля та політика для суспільства / Марлен Цьорер. *Журнал «Культура» Гете-Институту*. 2018. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21313882.html> (дата звернення: 15.12.2021).

№ з/п	ТО	ТП
4.	Neben der mittlerweile altbekannten Sorge, wie <u>es</u> angesichts der Digitalisierung um die Zukunft des Buchs <u>bestellt ist</u> , beschäftigten Kinder- und Jugendbuchschaffende in diesem Jahr besonders die Frage, wie viel Kommerz die Kinder- und Jugendbuchbranche verträgt und ob und wie Literatur junge Menschen für Politik begeistern kann [63].	Поряд зі звичними турботами про майбутнє книги <u>через розвиток цифрових технологій</u> галузь дитячої та молодіжної літератури займається питанням про те, скільки комерції вона зможе витримати та чи здатна література зробити політику привабливою для молоді і яким чином це можливо [36].
5.	„Aktuelle gesellschaftliche Veränderungen stellen uns vor die Herausforderung, Kindern und Jugendlichen die Regeln einer fairen Auseinandersetzung und politischen Denkens zu vermitteln,“ <u>heißt es</u> im Trendbericht Kinder- und Jugendbuch 2018, <u>der</u> auf der Leipziger Buchmesse <u>vorgestellt wurde</u> [63].	«Актуальні суспільні зміни ставлять нас перед викликом розвитку у дітей та молоді розуміння правил змагальності на засадах справедливості та політичного мислення», <u>написано</u> у Звіті про тренди в дитячій та молодіжній літературі 2018, <u>представленому</u> на Лейпцизькому ярмарку [36].
6.	„ <u>Kinder- und Jugendliteratur</u> kann das Interesse an politischen Themen wecken“ [63].	« <u>Дитяча та молодіжна література</u> спроможні пробудити інтерес до політичних тем» [36].

4.2. Функція дієслів у перекладі фахової літератури

Процес вербалізації у фахових текстах відбувається за допомогою дієслів. Дієслова складають основу для реалізації мовленнєвих актів. Вони також беруть участь у передачі непрямой мови. Для адекватного відтворення функції дієслів у перекладі потрібно звертати увагу на їхню функцію та значення.

Функція дієслів полягає у представленні дій, процесів і змін. Дієслова можуть входити до складу сталих словосполучень у фахових текстах (напр., *einen Wechsel ziehen* – видавати вексель, *der Motor läuft* – двигун працює). Під час перекладу слід провести семантичний аналіз дієслів. У пригоді можуть стати знання про значення префіксів (напр., префікси *auf-*, *ab-*, *an-*, *ver-*, *hin-*, *ge-*, *durch-*, *aus-*, *ein-*, *ent-* і *weg-* вказують на спрямований рух; префікси *er-* і *be-* означають мисленнєвий процес і розумову діяльність). Окрему групу дієслів складають перформативні дієслова, які беруть участь у створенні перформативних мовленнєвих актів (Дж. Л. Остін), які супроводжують дію та експліцитно її представляють (напр., *Ich verspreche Ihnen, die Rechnung bis zum 31. Juli zu zahlen.* – **Обіцяю** сплатити рахунок до 31-го липня). За функцією мовленнєвих актів Дж. Р. Серль виокремлює такі класи мовленнєвих актів [25, с. 190]:

- 1) директивні мовленнєві акти (функція спонукання адресата до дії);
- 2) репрезентативні мовленнєві акти (функція представлення інформації);
- 3) комісивні мовленнєві акти (функція взяття зобов'язання);
- 4) експресивні мовленнєві акти (функція вираження відчуття);
- 5) декларативні мовленнєві акти (функція проголошення).

Особливостями відтворення непрямой мови у текстах повідомлень є [25, с. 194–196]:

- 1) використання дієслів повідомлення (напр., *sagen* – казати, *erklären* – пояснювати, *behaupten* – стверджувати, зауважувати);
- 2) наявність конструкцій, що виражають суб'єктивну модальність;
- 3) застосування форм, що вказують на очевидного чи прихованого мовця (також див. *анонімізація висловлювань* і табл. 4.4 – Особливості передачі слів автора повідомлення).

Суб'єктивна модальність виражає ставлення мовця до висловлювання у тексті, що може демонструвати різний ступінь упевненості у твердженні (детальніше див. табл. 4.3 – Ступінь вираження переконаності у висловлюванні).

Ступінь вираження переконаності у висловлюванні

№ з/п	Засіб вираження	Приклад	Ступінь переконаності	Заперечення
1.	Модальне дієслово <i>müssen</i> у формі дійсного способу або модальне дієслово <i>können</i> із прислівником <i>nur</i>	Monika <i>muss</i> jetzt zu Hause sein. Monika <i>kann nur</i> jetzt zu Hause sein.	95 % (безперечно)	Monika <i>kann</i> jetzt <u>nicht</u> zu Hause sein.
2.	Модальне дієслово <i>müssen</i> у формі умовного способу Konjunktiv II	Monika <i>müsste</i> jetzt zu Hause sein.	85 % (дуже вірогідно)	-----
3.	Модальне дієслово <i>dürfen</i> у формі умовного способу Konjunktiv II	Monika <i>dürfte</i> jetzt zu Hause sein.	75 % (вірогідно)	Monika <i>dürfte</i> jetzt <u>nicht</u> zu Hause sein.
4.	Модальне дієслово <i>können</i> у формі дійсного способу	Monika <i>kann</i> jetzt zu Hause sein.	50 % (напевно)	-----
5.	Модальне дієслово <i>können</i> у формі умовного способу Konjunktiv II	Monika <i>könnte</i> jetzt zu Hause sein.	40% (можливо)	-----

Модальні дієслова *sollen* і *wollen* також можуть брати участь у передачі слів прихованого чи очевидного мовця (детальніше див. табл. 4.4 – Особливості передачі слів автора повідомлення).

Особливості передачі слів автора повідомлення

№ з/п	Приклад	Пояснення	Переклад
1.	Peter <i>soll</i> Student sein.	Модальне дієслово <i>sollen</i> виражає думку третьої особи щодо фактів, представлених у висловлюванні	Стверджують, що Петер є студентом.
2.	Peter <i>will</i> der leistungsstärkste Student sein.	Модальне дієслово <i>wollen</i> виражає думку агенса у висловлюванні	На думку Петера, він є найкращим студентом.

Отже, дієслова у фахових текстах передають дію, процеси і зміни. Вони можуть входити до складу сталих словосполучень. Семантичний аналіз дієслів потребує знань про значення префіксів, перформативні мовленнєві акти та класи мовленнєвих актів, а також особливості відтворення непрямой мови. Зокрема, важливо розрізнити відтінки значення висловлювання, вираженого за допомогою модальних дієслів, які передають ставлення мовця до фактів, представлених у тексті.

Запитання для самоконтролю

1. Яку функцію виконують дієслова?
2. Що треба врахувати під час перекладу дієслів у складі словосполучень?
3. Що таке перформативні дієслова?
4. Які класи мовленнєвих актів представлено у класифікації Дж. Серля?
5. Які особливості відтворення непрямой мови виокремлюють у текстах?
6. Що виражає суб'єктивна модальність?
7. Які засоби вираження суб'єктивної модальності демонструють різний ступінь переконаності у висловлюванні?
8. За допомогою яких засобів можна передати слова прихованого чи очевидного автора повідомлення?

Практичні завдання

1. Перекладіть українською мовою словосполучення.

1. eine Wurzel ziehen –
2. einen Zahn ziehen –
3. den Schluss ziehen –
4. der Strom fließt –
5. das Material fließt –

2. Перекладіть українською мовою дієслова.

1. verwenden –
2. vorstellen –
3. umstellen –
4. verschärfen –
5. anhören –
6. erkennen –
7. erfahren –
8. erweitern –
9. erfassen –
10. begründen –
11. begreifen –

3. Перекладіть українською мовою перформативні дієслова.

1. versprechen –
2. warnen –
3. taufen –
4. wetten –
5. bitten –
6. versichern –
7. verbieten –
8. fragen –

4. Проведіть зіставний аналіз ТО¹⁾ й ТП²⁾. Визначте особливості відтворення дієслів у тексті перекладу.

№ з/П	ТО	ТП
1.	Science-Fiction hat in Deutschland eine große Tradition. Dass es dabei um weitaus mehr als um Raumschiffe und Laserschwerter geht, <i>beweisen</i> viele zeitgenössische Künstler, die sich dem Genre <i>zuwenden</i> [50].	Наукова фантастика має в Німеччині давню традицію, і вона не обмежується космічними кораблями та лазерними мечами. Це <i>засвідчують</i> численні сучасні митці, які <i>звертаються до</i> цього жанру [32].
2.	Eigentlich eine seltsame Aussage, sind es doch vergangene Ereignisse, die die Gegenwart <i>erklären</i> , und nicht das, was noch gar nicht geschehen ist [50].	На перший погляд, доволі дивна думка, адже <i>пояснити</i> сучасність допомагають події, що минули, а не ті, які навіть ще не відбулися [32].
3.	Trotzdem: Wie eine Gesellschaft über das, was noch nicht geschehen ist, denkt, was sie sieht, wenn sie in die Zukunft blickt, <i>sagt</i> etwas Fundamentales über diese Gesellschaft <i>aus</i> [50].	Однак те, як про це думає суспільство, що воно бачить, коли дивиться у майбутнє, <i>розкриває</i> фундаментальні речі про це суспільство [32].
4.	Wer allerdings unter Science-Fiction lediglich Hollywood-Blockbuster à la Star Wars <i>versteht</i> , <i>übersieht</i> , dass sich dieses Genre weltweit unterschiedlich <i>entwickelt hat</i> [50].	Щоправда той, хто під науковою фантастикою <i>розуміє</i> лише голлівудські блокбастери на кшталт Зоряних війн, геть не враховує факт, що цей жанр у світі <i>розвивався</i> по-різному [32].

¹⁾ Science-Fiction in Deutschland: Die Zukunft als Gegenwart / Sascha Mamczak. *Kultur Magazin Goethe-Institut*. 2016. URL: <https://www.goethe.de/de/kul/lit/20743731.html> (дата звернення: 15.12.2021).

²⁾ Німецька наукова фантастика: Майбутнє – ключ до сьогодення / Саша Мамчак. *Журнал «Культура» Гете-Институту*. 2016. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/20743731.html> (дата звернення: 15.12.2021).

№ з/п	ТО	ТП
5.	Perry-Rhodan-Hefte <i>erscheinen</i> bis heute, aber die deutschsprachige Science-Fiction ist längst mehr als Perry Rhodan [50]: ...	Оповідання про Перрі Родана і досі <i>публікуються</i> , але це далеко не вся німецькомовна наукова фантастика [32]. ...
6.	Und in Nichts von euch auf Erden von Reinhard Jirgl aus dem Jahr 2012 sind die Zustände gleich so desaströs, dass die Menschen auf Mond und Mars <i>ausweichen müssen</i> , um zu <i>überleben</i> [50].	У романі від Райнгарда Йіргля Нічого вашого на Землі (нім.: Nichts von euch auf Erden, 2012 р.) стан Землі вже настільки катастрофічний, що <i>єдиний вихід</i> для людей, аби <i>вижити</i> , це переселення на Місяць або на Марс [32].
7.	Von solchen Welten <i>erzählen</i> etwa Leif Randt in Planet Magnon und Dietmar Dath in Venus siegt; aber auch bei ihnen gibt es keine perfekte Welt: Die gute Gesellschaft muss immer <i>erkämpft</i> und <i>verteidigt</i> werden [50].	Про такі світи <i>розповідають</i> , зокрема, Лайф Рандт у книзі Планета Магنون (нім.: Planet Magnon) та Дітмар Дат у Венера перемагає (нім.: Venus siegt). Проте й у цих авторів не існує досконалого світу: добре суспільство необхідно спершу <i>вибороти</i> , а потім увесь час його <i>захистити</i> [32].

5. Проаналізуйте особливості відтворення слів автора в тексті перекладу.

№ з/п	ТО ¹⁾	ТП ²⁾
1.	Die Zukunft <i>sei</i> der bessere Schlüssel zur Gegenwart als die Vergangenheit – das <i>sagte</i> einmal der 2009 verstorbene britische Schriftsteller James Graham Ballard [50].	«Майбутнє – кращий ключ до сьогодення, ніж минуле», – якось <i>сказав</i> британський письменник Джеймс Грем Баллард [32].
2.	Doch irgendwo, so heißt es, <i>soll</i> es noch eine Zivilisation <i>geben</i> – eine düstere Reise beginnt [50].	Але, <i>нібито</i> , десь ще існує цивілізація. Відтак для них починається похмура та безнадійна подорож [32].
3.	Doch dort, auf anderen Himmelskörpern, <i>kann</i> es <i>geschehen</i> , dass die Menschen tatsächlich ein besseres (oder sagen wir: vernünftigeres) Gesellschaftsmodell entwickeln [50].	І, <i>можливо</i> , там, на інших небесних тілах, людям дійсно вдасться створити кращу – або ж розум-нішу – модель суспільства [32].
4.	Olaf Nicolai war übrigens auch am deutschen Pavillon auf der Biennale 2015 beteiligt, wo unterschiedliche Entwürfe zukünftiger Entwicklungen aus der ganzen Welt zu besichtigen waren, und wo man für einen kurzen Moment <i>das Gefühl haben konnte</i> , dass die Menschen – bei allem, was sie in der Vergangenheit getrennt hat – doch <i>eine gemeinsame Zukunft haben könnten</i> [50].	До речі, Олаф Ніколаї був одним із учасників німецького павільйону на Венеціанській бієнале 2015 року, де демонструвалися різні моделі майбутнього з усього світу. Під час огляду виставки відвідувачів <i>принаймні</i> на мить <i>охоплювало почуття</i> , що люди, попри все те, що їх відділяло один від одного в минулому, все одно <i>можуть мати спільне майбутнє</i> [32].

¹⁾ Science-Fiction in Deutschland: Die Zukunft als Gegenwart / Sascha Mamczak. *Kultur Magazin Goethe-Institut*. 2016. URL: <https://www.goethe.de/de/kul/lit/20743731.html> (дата звернення: 15.12.2021).

²⁾ Німецька наукова фантастика: Майбутнє – ключ до сьогодення / Саша Мамчак. *Журнал «Культура» Гете-Институту*. 2016. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/20743731.html> (дата звернення: 15.12.2021).

6. Вивчіть лексику до тексту «Zeitempfinden: Warum die Zeit nicht immer gleich schnell vergeht».

1. *Ablenkung*, *f* – відволікання
2. *Alterseffekt*, *m* – вплив віку
3. *Altersgruppe*, *f* – вікова група
4. *auf den Grund gehen* (*ging*, *ist gegangen*) – докладно розглянути
5. *auf den Punkt bringen* (*brachte*, *hat gebracht*) – чітко формулювати
6. *Bereiche im Gehirn* – ділянки мозку
7. *dehnbare Angelegenheit* – відносне питання
8. *Erinnerungseffekt*, *m* – ефект згадування
9. *körperliche Anstrengung* – фізичне зусилля
10. *Lebensperiode*, *f* – період життя
11. *Proband*, *m* – респондент
12. *rasen* (*raste*, *ist gerast*) – мчати
13. *Reizen*, *n* – подразнення
14. *schleichen* (*schlich*, *ist geschlichen*) – сповільнюватися
15. *übereinstimmend mit früheren Ergebnissen* – збігаючись із отриманими раніше результатами
16. *verfälschen* (*verfälschte*, *hat verfälscht*) – викривляти
17. *Wahrnehmung*, *f* – сприйняття
18. *Wahrnehmungsunterschied*, *m* – відмінність у сприйнятті
19. *wie im Flug vergehen* (*verging*, *ist vergangen*) – вмиль промайнути
20. *wie Kaugummi in die Länge ziehen* (*zog*, *hat gezogen*) – довго тягтися

7. Перекладіть українською мовою текст «Zeitempfinden: Warum die Zeit nicht immer gleich schnell vergeht»¹⁾. Зверніть увагу на відтворення слів автора.

Zeitempfinden: Warum die Zeit nicht immer gleich schnell vergeht

«Wer kennt das nicht: Zwei Wochen Sommerurlaub *sind wie im Flug vergangen* – zurück in der Heimat scheint sich die Zeit bis zum nächsten Wochenende dagegen *wie Kaugummi in die Länge zu ziehen*. Manchmal *rast* die Zeit in unserer *Wahrnehmung* und manchmal *schleicht* sie. Doch wie kommt dieses Phänomen zustande? Spannende Erklärungen von einer Psychologin» [61].

---

¹⁾ Zeitempfinden: Warum die Zeit nicht immer gleich schnell vergeht / TU Chemnitz. *wissen.de*. 2018. URL: <https://www.wissen.de/zeitempfinden-warum-die-zeit-nicht-immer-gleich-schnell-vergeht> (дата звернення: 15.12.2021).

«Während die physikalische Zeit unbeeinflusst fließt, ist die subjektiv erlebte Zeit eine *dehnbare Angelegenheit*.

„Wenn man mit dem Mädchen, das man liebt, zwei Stunden zusammensitzt, denkt man, es ist nur eine Minute. Wenn man aber nur eine Minute auf einem heißen Ofen sitzt, denkt man, es sind zwei Stunden.“ Das Phänomen, das der Physiker Albert Einstein einmal so schön *auf den Punkt gebracht hat*, kennt wohl jeder: Zeit vergeht in unserer subjektiven Wahrnehmung nicht immer gleich schnell. Mal scheinen die Zeiger auf der Uhr zu rasen, mal zu schleichen. Doch woran liegt das?

Genau dieser Frage *gehen* Forscher um Isabell Winkler von der Technischen Universität Chemnitz in einem aktuellen Forschungsprojekt genauer *auf den Grund*. „Die Neuropsychologische Forschung zeigt, dass es mehrere *Bereiche im Gehirn* gibt, die verantwortlich für das Zeitempfinden sind“, erklärt die Psychologin. „Auch Tiere und kleine Kinder können bereits Unterschiede in der Dauer von *Reizen* wahrnehmen. Daher kann man davon ausgehen, dass die Wahrnehmung von Zeit angeboren ist. Was jedoch eine lange beziehungsweise kurze Dauer bedeutet, muss gelernt werden, wie Zählen oder die Uhr lesen.“» [61].

Warten hält die Zeiger an

«Dabei gibt es Faktoren, die die Zeitwahrnehmung beeinflussen und damit auch *verfälschen* können – zum Beispiel *Ablenkung*, starke Emotionen oder *körperliche Anstrengung*. „Wenn Menschen warten müssen und sich dabei nicht ablenken können, kommt ihnen die Zeit meist ziemlich lang vor. Lenkt man sich ab – etwa durch das Internet, Videos schauen oder Musik hören – scheint die Zeit dagegen schneller zu vergehen“, sagt Winkler» [61].

«Ticken die Uhren im Alter schneller?»

„In der Forschungsliteratur gibt es eine Reihe von Theorien zu diesem *Alterseffekt*. Aber die Ergebnisse der jeweiligen Studien waren nicht schlüssig und sogar etwas paradox“, berichtet Winkler. Denn: „Der Effekt trat nur dann auf, wenn die Geschwindigkeit des Zeitvergehens für vergangene *Lebensperioden* beurteilt wurde. In der Regel wurde jedoch kein Unterschied festgestellt, wenn das Zeitempfinden in der aktuellen Lebensperiode zwischen Teilnehmern verschiedener *Altersgruppen* verglichen wurde.“ Damit handele es sich also nicht um einen tatsächlichen *Wahrnehmungsunterschied*, der vom Alter abhängt – sondern um ein Gedächtnisphänomen beziehungsweise einen *Erinnerungseffekt*. Der Alterseffekt der Zeitwahrnehmung entstehe somit beim Vergleich des rekonstruierten Zeitempfindens zwischen den verschiedenen Lebensperioden eines Menschen» [61].

Routinen fressen Zeit

«Um diesen Zusammenhang näher zu beleuchten, führten Winkler und ihre Kollegen selbst eine Untersuchung mit rund 500 Menschen im Alter von 20 bis 80 Jahren durch. Dabei wurden die *Probanden* nach ihrem Zeitempfinden in der aktuellen und in früheren Lebensperioden befragt. Es zeigte sich: *Übereinstimmend mit früheren Ergebnissen* wurde ein deutlicher Alterseffekt erzielt, wenn die Teilnehmer verschiedene Lebensperioden retrospektiv miteinander verglichen» [61].

8. Перекладіть німецькою мовою.

1. Усі знають таке явище як час.
2. Фізик Альберт Ейнштейн зауважив, що час не завжди спливає у нашому суб'єктивному сприйнятті однаково.
3. Час досліджували в Кемніцькому технологічному університеті.
4. У донедавнішому дослідницькому проєкті в галузі нейропсихології дійшли висновків, що деякі ділянки мозку відповідають за сприйняття часу.
5. Сприйняття часу є вродженим.
6. Тварини та маленькі діти сприймають відмінності у тривалості дії подразнення.
7. Існують фактори, які впливають на сприйняття часу.
8. Відволікання, сильні емоції або фізичні навантаження можуть викривляти сприйняття часу.
9. У дослідницькій літературі існує ряд теорій про вплив віку на сприйняття часу.
10. Результати досліджень були непереконливими і навіть дещо парадоксальними.
11. Це – явище пам'яті чи ефект пам'яті.
12. Вплив віку на сприйняття часу виникає під час порівняння поновленого відчуття часу в різні періоди життя людини.
13. Чіткий вплив віку спостерігався, коли учасники ретроспективно порівнювали різні періоди життя.
14. Чим більше запам'ятовуються різні події, тим довше оцінюється проміжок часу, а збільшення кількості рутинних подій призводить до меншої тривалості сприйняття часу.
15. Стрес і тиск часу в дорослому віці можуть зробити події менш усвідомленими.

16. Дигіталізація у сучасному світі може вплинути на відчуття часу.

17. Щоб використати свій час із максимальною користю, психологиня радить проводити його більш усвідомлено.

9. Визначте клас мовленнєвих актів за класифікацією Дж. Р. Серля у виділених фрагментах.

№ з/П	ТО ¹⁾	ТП ²⁾
1.	<i>Entdecken Sie hier einige Ihnen vielleicht noch unbekannte Sehenswürdigkeiten [41].</i>	Відкрийте для себе цікаві місця, які Ви можливо не знали [29].
2.	<i>Das Ruhrgebiet steht allgemein für Stahl, Metall und Bergbau. Doch die Ruhrgebietsmetropole Essen kann auch anders: 2017 wurde sie zur „Grünen Hauptstadt Europas“ gekürt. Dank zahlreicher Begrünungsprogramme gilt Essen heute als drittgrünste Stadt Deutschlands [41].</i>	Регіон Рур відомий сталлю, металургією та вуглем. Але регіональний центр Ессен має й інший бік: у 2017 році його відзначили як «зелену столицю Європи». Завдяки численним програмам озеленення Ессен сьогодні – це третє найзеленіше місто Німеччини [29].
3.	Das nur 94 Hektar große Eiland, das <i>ein Paradies</i> für Flora und Fauna ist, darf von nicht mehr als 60 Besuchern pro Tag betreten werden [41].	Це райська місцина для флори та фауни площею усього 94 гектари [29].

¹⁾ Tourismus: Unentdecktes Deutschland / Nadine Berghausen. *Kultur Magazin Goethe-Institut*. 2018. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21368635.html> (дата звернення: 15.12.2021).

²⁾ Туризм: Невідома Німеччина / Надін Берггаузен. *Журнал «Культура» Гете-Інституту*. 2018. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21368635.html> (дата звернення: 15.12.2021).

№ з/п	ТО ¹⁾	ТП ²⁾
4.	<i>Ein Highlight</i> für Naturliebhaber: Hier befindet sich einer der letzten Urwälder Deutschlands [41].	Для любителів природи це <i>просто казка</i> : тут знаходиться один з останніх пралісів Німеччини [29].
5.	Kunst- und Naturfreunde <i>kommen</i> auf dem Warzenbeißer Kunstweg <i>auf ihre Kosten</i> [41].	Любителі мистецтва та природи <i>закохаються</i> у мистецьку стежину Варценбайсера [29].
6.	<i>In Deutschlands größter Rhododendron-Freilandanlage befindet sich die Brücke aus dem Jahr 1882, die im Volksmund Teufelsbrücke genannt wird</i> [41].	<i>У народі його називають чортівним мостом. Збудований у 1882 році, він знаходиться у найбільшому в Німеччині заповіднику рододендронів</i> [29].
7.	Sie spiegelt sich im Wasser des Ratzsee in einer perfekten, kreisrunden Geometrie. Durch die Basaltsäulen, die aus dem Wasser ragen, ergibt sich eine <i>zauberhafte Atmosphäre</i> [41].	Його відображення у водах озера Ракоц утворює з мостом ідеальну геометрію кола у <i>казковій атмосфері</i> базальтових колон, що підносяться з води [29].

¹⁾ Tourismus: Unentdecktes Deutschland / Nadine Berghausen. *Kultur Magazin Goethe-Institut*. 2018. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21368635.html> (дата звернення: 15.12.2021).

²⁾ Туризм: Невідома Німеччина / Надін Берггаузен. *Журнал «Культура» Гете-Інституту*. 2018. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21368635.html> (дата звернення: 15.12.2021).

10. Проаналізуйте особливості перекладу перформативних дієслів.

№ з/П	ТО ¹⁾	ТП ²⁾
1.	Historische Parkanlagen, moderne Grünflächen und ein großes Radwege-Netz <i>laden</i> zu Erholung im Grünen <i>ein</i> [41].	Історичні парки, сучасні зелені зони та розгалужена мережа велодоріжок <i>запрошують</i> відпочити на галявищі [29].
2.	Der Leiter des Tempels <i>wirbt</i> so <i>für</i> Besucher: „Buddha empfiehlt, freundlich zu sein und Freundschaften zu schließen“ [41].	Настоятель храму <i>запрошує</i> відвідувачів: «Будда радить бути привітними і заводити дружні стосунки» [29].

¹⁾ Tourismus: Unentdecktes Deutschland / Nadine Berghausen. *Kultur Magazin Goethe-Institut*. 2018. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21368635.html> (дата звернення: 15.12.2021).

²⁾ Туризм: Невідома Німеччина / Надін Берггаузен. *Журнал «Культура» Гете-Інституту*. 2018. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21368635.html> (дата звернення: 15.12.2021).

Список використаних джерел

1. Вдовичев А. Переводческие трансформации как фактор обеспечения качества текста перевода / Алексей Вдовичев // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика : збірник наукових праць / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, С. І. Сидоренка. – К. : Аграр Медіа Груп, 2016. – С. 57–60.
2. Гінзбург М. Технологія перекладання європейських стандартів на базі ДСТУ EN ISO 17100:2017 і ISO/TS 11669:2012 / Михайло Гінзбург // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика : зб. наук. праць / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, С. І. Сидоренка. – К. : Аграр Медіа Груп, 2019. – С. 59–71.
3. Гудманян А. Проблеми перекладу текстів фахової мови транспорту / Артур Гудманян // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика : збірник наукових праць / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, С. І. Сидоренка. – К. : Аграр Медіа Груп, 2016. – С. 104–108.
4. Гудманян А. Г. Вступ до галузевого перекладу : практикум для студентів спеціальності «Переклад» / А. Г. Гудманян, А. В. Сітко, Г. Г. Єнчева. – К. : Аграр Медіа Груп, 2014. – 258 с.
5. Іваницька М. Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах : монографія / Марія Іваницька. – Чернівці : Книги–ХХІ, 2015. – 607 с.
6. Іваницька М. Л. Розвиток уявлень про очуження та одомашнення в європейському перекладознавстві / М. Л. Іваницька // Мовні і концептуальні картини світу. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2012. – Вип. 41. – Ч. 2. – С. 75–82.
7. Іваницька М. Л. Структура мовної особистості перекладача художньої літератури як інтердисциплінарна категорія / М. Л. Іваницька // *Studia Linguistica*. – 2012. – Вип. 6. – С. 151–158.
8. Іваницька Н. Ерратологічні аспекти оцінки якості перекладу / Наталя Іваницька // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика : збірник наукових праць / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, С. І. Сидоренка. – К. : Аграр Медіа Груп, 2017. – С. 160–163.
9. Кияк Т. Р. Перекладознавство (німецько-український напрям) : підручник / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 543 с.

10. Ковтун О. Авіаційна терміносистема англійської мови та її переклад українською / Олена Ковтун // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика : матеріали доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції 5–6 квітня 2013 р. / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, С. І. Сидоренка. – К. : Аграр Медіа Груп, 2013. – С. 203–207.
11. Кочан І. М. Українська наукова лексика: міжнародні компоненти в термінології : навч. посіб. / Ірина Миколаївна Кочан. – К. : Знання, 2013. – 294 с.
12. Beniers C. Managerwissen kompakt: Interkulturelle Kommunikation / Cornelius Beniers. – München : Hanser Verlag, 2006. – 128 S.
13. Best J. Übersetzen und Dolmetschen: Eine Orientierungshilfe / Joanna Best, Sylvia Kalina (Hrsg.). – Tübingen und Basel : A. Francke Verlag, 2002. – 344 S.
14. Brinker K. Linguistische Textanalyse: Eine Einführung in Grundbegriffe und Methoden / Klaus Brinker. – 6., überarbeitete und erweiterte Auflage. – Berlin : Erich Schmidt Verlag, 2005. – 180 S.
15. Eco U. Quasi dasselbe mit anderen Worten: Über das Übersetzen / Umberto Eco ; aus dem Italienischen von Burkhard Kroeber. – München ; Wien : Carl Hansel Verlag, 2006. – 464 S.
16. Habscheid S. Text und Diskurs / Stephan Habscheid. – Paderborn : Wilhelm Fink GmbH & Co. Verlags-KG, 2009. – 124 S.
17. Hatim B., Munday J. Translation : an advanced resource book / Basil Hatim, Jeremy Munday // Routledge Applied Linguistics. – London and New York : Routledge, 2004. – 376 p.
18. Hoefl Chr. Kommunikationsfallen im Übersetzungsprozess: Darstellung, Erkennung und Lösung möglicher Probleme beim Übersetzen von Fachtexten / Christian Hoefl. – Saarbrücken : VDM Verlag Dr. Müller, 2008. – 152 S.
19. Koller W. Einführung in die Übersetzungswissenschaft / Werner Koller. – 7., aktualisierte Auflage. – Wiebelsheim : Quelle & Meyer Verlag, 2004. – 344 S.
20. Newmark P. More Paragraphs on Translation / Peter Newmark. – Clevedon : Multilingual Matters Ltd., 1998. – 228 p.
21. Rebrii O., Demetska V. Adaptation, Association and Analogy: Triple a of the Translator's Decision-Making // East European Journal of Psycholinguistics. – Lutsk : Lesya Ukrainka Volyn National University, 2020. – Vol. 7. – Number 2. – P. 231–242.
22. Rebrii O. V. Translation as a means of constructing cultures: philosophical foregrounding / O. V. Rebrii // Когніція, комунікація, дискурс. – 2018. – № 16. – С. 64–71.

23. Rydning A. F., Lachaud Chr. M. The reformulation challenge in translation: Context reduces polysemy during comprehension, but multiplies creativity during production / Antin Fougner Rydning, Christian Michel Lachaud // Translation and Cognition : American Translators Association Scholarly Monograph Series XV / edited by Gregory M. Shreve, Erik Angelone. – Amsterdam : John Benjamins B. V., 2010. – P. 85–108.

24. Schreiber M. Übersetzungstypen und Übersetzungsverfahren / Michael Schreiber // Handbuch Translation / M. Snell-Hornby, H. G. Hönl, P. Kußmaul ; hrsg. von Peter A. Schmitt. – Zweite, verbesserte Auflage. – Tübingen : Stauffenburg Verlag, 2006. – S. 151–154.

25. Stolze R. Fachübersetzen: Ein Lehrbuch für Theorie und Praxis // Forum für Fachsprachen-Forschung / Hartwig Kalverkämper (Hg.). – 3., unveränderte Auflage. – Berlin : Frank & Timme GmbH Verlag für wissenschaftliche Literatur, 2009. – Band 89. – 420 S.

Лексикографічні джерела

26. Ніколайчук С., Ніколайчук Ю. Словник податкових, фінансових та юридичних термінів / С. Ніколайчук, Ю. Ніколайчук. – К. : Фірма «ІНКОС», 2011. – 320 с.

27. DUDEN Wörterbuch online [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.duden.de>. – Назва з екрана. – Мова нім.

28. Lexikon der Psychologie [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.spektrum.de/lexikon/psychologie/handlung/6279>. – Назва з екрана. – Мова нім.

Джерела ілюстративного матеріалу

29. Берггаузен Н. Туризм: Невідома Німеччина [Електронний ресурс] / Надін Берггаузен // Журнал «Культура» Гете-Інституту. – 2018. – Режим доступу: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21368635.html>. – Назва з екрана. – Мова укр.

30. Ващенко К. Трансформація централізованої держави на засадах децентралізації та субсидіарності : інформаційний листок / Костянтин Ващенко // Фонд Ганса Зайделя. Представництво в Україні. – 2 с.

31. Вюрфель Н. Вивчення іноземних мов у майбутньому: Все в цифровому форматі? [Електронний ресурс] / Ніколь Вюрфель. – Журнал «Культура» Гете-Інституту. – 2018. – Режим доступу: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/deu/21208955.html>. – Назва з екрана. – Мова укр.

32. Мамчак С. Німецька наукова фантастика: Майбутнє – ключ до сьогодення [Електронний ресурс] / Саша Мамчак // Журнал «Культура» Гете-Інституту. – 2016. – Режим доступу: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/20743731.html>. – Назва з екрана. – Мова укр.

33. Прохасько Ю. Громадянське суспільство як рушійна сила демократичних реформ в Україні : інформаційний листок / Юрій Прохасько // Фонд Ганса Зайделя. Представництво в Україні. – 2 с.

34. Факти про Німеччину [Електронний ресурс] / Маттіас Бішоф, д-р Ерік Шовістре, Констанце Кляйс, Йоахим Вілле ; пер. з нім. Володимир Шелест. – Актуалізоване видання. – Франкфурт-на-Майні : FAZIT Communication GmbH, 2018. – 176 с. – Режим доступу: https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/files/2020-11/tatsachen_2018_ukr-compressed.pdf. – Назва з екрана. – Мова укр.

35. Целлер Й. Стартапи: Німеччина, твої засновники [Електронний ресурс] / Йоганнес Целлер // Журнал «Культура» Гете-Інституту. – 2017. – Режим доступу: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21133464.html>. – Назва з екрана. – Мова укр.

36. Цьорер М. Дитяча і молодіжна література. Тренди 2018: захист довкілля та політика для суспільства [Електронний ресурс] / Марлен Цьорер // Журнал «Культура» Гете-Інституту. – 2018. – Режим доступу: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21313882.html>. – Назва з екрана. – Мова укр.

37. АНК Ukraine: Ihr Netzwerk für erfolgreiche Geschäfte = АНК Ukraine: Ваша мережа для успішного бізнесу : інформаційний буклет // Deutsch-Ukrainische Industrie- und Handelskammer = Німецько-Українська промислово-торговельна палата.

38. Allgemeine Geschäftsbedingungen [Електронний ресурс] // Begriffe A–Z: Weit über 300 Begriffe aus der Finanzwelt. – Режим доступу: <https://www.wirtschaftswerkstatt.de/Glossar/A/6/Allgemeine-Geschaeftsbedingungen>. – Назва з екрана. – Мова нім.

39. Bankleitzahl [Elektronischer Ressource] // Begriffe A–Z: Weit über 300 Begriffe aus der Finanzwelt. – Режим доступа: <https://www.wirtschaftswerkstatt.de/Glossar/B/13/Bankleitzahl>. – Назва з екрана. – Мова нім.

40. Beliebteste Schlösser und Burgen Deutschlands [Elektronischer Ressource] // wissen.de. – 2020. – Режим доступа: <https://www.wissen.de/beliebteste-schloesser-und-burgen-deutschlands>. – Назва з екрана. – Мова нім.

41. Berghausen N. Tourismus: Unentdecktes Deutschland [Elektronischer Ressource] / Nadine Berghausen // Kultur Magazin Goethe-Institut. – 2018. – Режим доступа: <https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21368635.html>. – Назва з екрана. – Мова нім.

42. Der Kiosk: alles unter einem Dach : Lektion 1 [Elektronischer Ressource] // Marktplatz – Deutsche Sprache in der Wirtschaft. – 9 S. – Режим доступа: <https://www.dw.com/de/lektion-01-der-kiosk-alles-unter-einem-dach/a-215582>. – Назва з екрана. – Мова нім.

43. Eigenkapital [Elektronischer Ressource] // Begriffe A–Z: Weit über 300 Begriffe aus der Finanzwelt. – Режим доступа: <https://www.wirtschaftswerkstatt.de/Glossar/E/316/Eigenkapital>. – Назва з екрана. – Мова нім.

44. Finanzierung im Außenhandel : Lektion 7 [Elektronischer Ressource] // Marktplatz – Deutsche Sprache in der Wirtschaft. – 10 S. – Режим доступа: <https://www.dw.com/de/lektion-07-finanzierung-im-außenhandel/a-268278>. – Назва з екрана. – Мова нім.

45. Freyhoff D., Beketova O. V., Yzermann N. Wirtschaftssprache Deutsch : Lehr- und Arbeitsbuch. – Winnyzja : Nowa Knyha Verlag, 2001. – 172 S.

46. Hans Seidel [Elektronischer Ressource] // Hans Seidel Stiftung. – Режим доступа: <https://www.hss.de/ueber-uns/hanns-seidel/>. – Назва з екрана. – Мова нім.

47. Hausdorf T. Impfstoff-Euphorie katapultiert Daх nach oben [Elektronischer Ressource] / Timo Hausdorf // yahoo!finanzen. – 2020. – Режим доступа: <https://de.finance.yahoo.com/nachrichten/roundup-aktien-frankfurt-schluss-impfstoff-170807957.html>. – Назва з екрана. – Мова нім.

48. Höland Chr. Das BIP als Kennzahl der Krise: Was ist eigentlich das Bruttoinlandsprodukt? [Elektronischer Ressource] / Christoph Höland // Redaktionsnetzwerk Deutschlands. – 2020. – Режим доступа: <https://www.rnd.de/wirtschaft/bip-was-ist-das-bruttoinlandsprodukt-und-was-sagt-die-kennzahl-aus-PMDVB6QM5NA7TPZTB2IHD7NTEQ.html>. – Назва з екрана. – Мова нім.

49. Kombiniertes Güterverkehr : Lektion 10 [Elektronischer Resurs] // Marktplatz – Deutsche Sprache in der Wirtschaft. – 12 S. – Режим доступа: <https://www.dw.com/de/lektion-10-kombinierter-gueterverkehr/a-268302>. – Назва з екрана. – Мова нім.

50. Mamczak S. Science-Fiction in Deutschland: Die Zukunft als Gegenwart [Elektronischer Resurs] / Sascha Mamczak // Kultur Magazin Goethe-Institut. – 2016. – Режим доступа: <https://www.goethe.de/de/kul/lit/20743731.html>. – Назва з екрана. – Мова нім.

51. Müller C. Dax schlägt vor US-Wahl Erholungskurs ein : DAX-Schlussbericht [Elektronischer Resurs] / Claudia Müller // Börse online. – 2020. – Режим доступа: <https://www.boerse-online.de/nachrichten/ressort/maerkte/dax-schlagt-vor-us-wahl-erholungskurs-ein-1029754722>. – Назва з екрана. – Мова нім.

52. Prochasko Ju. Zivilgesellschaft als treibende Kraft der demokratischen Reformen in der Ukraine : Factsheet / Jurko Prochasko // Hans Seidel Stiftung. Vertretung Ukraine. – 2 S.

53. Serles W. Das System der Mehrwertsteuer in der Ukraine / Dr. Wilfried Serles // Steuerliche Rahmenbedingungen in der Ukraine: eine Publikation der Delegation der Deutschen Wirtschaft in der Ukraine. – 2015. – S. 11–14.

54. Tatsachen über Deutschland [Elektronischer Resurs] / Matthias Bischoff, Dr. Eric Chauvistré, Constanze Kleis, Joachim Wille. – Aktualisierte Ausgabe. – Frankfurt am Main : FAZIT Communication GmbH, 2018. – 176 S. – Режим доступа: https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/files/2020-11/tatsachen_2018_deu.pdf. – Назва з екрана. – Мова нім.

55. Volkswirtschaft [Elektronischer Resurs] // Begriffe A–Z: Weit über 300 Begriffe aus der Finanzwelt. – Режим доступа: <https://www.wirtschaftswerkstatt.de/Glossar/V/216/Volkswirtschaft>. – Назва з екрана. – Мова нім.

56. Volkswirtschaftslehre für Höhere Berufsfachschulen und Fachoberschulen / PD Dr. Volker Brettschneider, Diplom-Volkswirt Norbert Damke, Diplom-Handelslehrer Markus Fleitmann, Prof. Dr. Franz-Josef Kaiser, Diplomhandelslehrer Ludger Katt, Diplom-Handelslehrerin Dorothe Redeker ; hrsg. von Prof. Dr. Franz-Josef Kaiser, PD Dr. Volker Brettschneider unter Mitarbeit der Verlagsredaktion. – 2., aktualisierte Auflage. – Berlin : Cornelsen, 2002. – 416 S.

57. Waschtschenko K. Abkehr vom Zentralstaat durch Dezentralisierung und Subsidiarität : Factsheet / Kostjantyn Waschtschenko // Hans Seidel Stiftung. Vertretung Ukraine. – 2 S.

58. Wirtschaft [Електронний ресурс] // Begriffe A–Z: Weit über 300 Begriffe aus der Finanzwelt. – Режим доступу: <https://www.wirtschaftswerkstatt.de/Glossar/W/263/Wirtschaft>. – Назва з екрана. – Мова нім.

59. Wirtschaftsgüter klassifizieren [Електронний ресурс] // Lager Logistik. – 2016. – Режим доступу: <https://lager-logistik.blogspot.com/2015/01/wirtschaftsguter-klassifizieren.html>. – Назва з екрана. – Мова нім.

60. Würffel N. Fremdsprachen in der Zukunft: Alles digital? [Електронний ресурс] / Nicola Würffel. – Kultur Magazin Goethe-Institut. – 2018. – Режим доступу: <https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/deu/21208955.html>. – Назва з екрана. – Мова нім.

61. Zeitempfinden: Warum die Zeit nicht immer gleich schnell vergeht [Електронний ресурс] / TU Chemnitz // wissen.de. – 2018. – Режим доступу: <https://www.wissen.de/zeitempfinden-warum-die-zeit-nicht-immer-gleich-schnell-vergeht>. – Назва з екрана. – Мова нім.

62. Zeller J. Start-ups: Deutschland, deine Gründer [Електронний ресурс] / Johannes Zeller // Kultur Magazin Goethe Institut. – 2017. – Режим доступу: <https://www.goethe.de/de/kul/ges/21133464.html>. – Назва з екрана. – Мова нім.

63. Zöhrer M. Kinder- und Jugendbuch. Trends 2018: Umweltschutz und Gesellschaftspolitik [Електронний ресурс] / Marlene Zöhrer // Kultur Magazin Goethe Institut. – 2018. – Режим доступу: <https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21313882.html>. – Назва з екрана. – Мова нім.

Список рекомендованої літератури

1. Актуальні проблеми теорії і практики сучасного перекладу : монографія / Є. Бабенко, С. Амеліна, Н. Білоус ; за заг. ред. С. М. Амеліної. – К. : Центр навчальної літератури, 2020. – 470 с.
2. Вступ до перекладознавства / І. В. Корунець. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 512 с.
3. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов / О. В. Ребрій. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 116 с.
4. Вступ до теорії перекладу : підручник / А. В. Мамрак. – К. : Центр навчальної літератури, 2019. – 304 с.
5. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 1 : пер. з англ. / за ред. Іва Гамб'є та Люка ван Дорслара ; за заг. ред. О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 584 с.
6. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 2 : пер. з англ. / за заг. ред. О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 280 с.
7. Загальна теорія перекладу для першого (бакалаврського) рівня : навч.-метод. посіб. / Т. С. Володіна, О. П. Рудківський. – К. : Видавничий центр КНЛУ, 2017. – 296 с.
8. Лінгвопрагматика дискримінації у публіцистичному дискурсі : монографія / Л. Р. Безугла, І. О. Романченко. – Харків : ФОП Лисенко І. Б., 2013. – 182 с.
9. Навчальні завдання з перекладу ділової німецької мови / М. Іваницька. – Київ : КНУ, 2006. – 72 с.
10. Основи перекладознавства : навч. посіб. для студентів спеціальності «Переклад» / А. Г. Гудманян, А. В. Сітко, Г. Г. Єнчева. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 352 с.
11. Основи перекладу – міст між теорією і практикою (німецько-український напрям) : підручник / Г. Л. Лисенко, І. М. Баклан, З. В. Чепурна. – К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. – 204 с.
12. Переклад у наукових дослідженнях представників Харківської школи : монографія / за ред. Л. М. Черноватого, О. А. Кальниченка, О. В. Ребрія ; Кафедра теорії та практики перекладу англійської мови Харківського нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 568 с.

13. Практика перекладу (німецька мова) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. заклад. / З. І. Кучер, М. О. Орлова, Т. В. Редчиць. – 2-ге видання. – Вінниця : Нова Книга, 2017. – 464 с.

14. Термінологія та переклад : навч. посіб. для студентів філологічного напрямку підготовки / Л. П. Білозерська, Н. В. Вознесенко, С. В. Радецька. – Вінниця : Нова Книга, 2010. – 232 с.

Ключі

Розділ 1

1.1

3. Перекладіть словосполучення українською мовою.

1. звернути увагу на щось
2. задовольняти нужду
3. співпрацювати в союзі (держав)
4. підготувати доповідь
5. надавати консультацію, консультувати
6. розробляти чітку теорію
7. реалізовувати на практиці

5. Знайдіть відповідники до прикметників і прислівників.

- 1 – c) ausgiebig – ґрунтовний, ґрунтовно
- 2 – e) divers – різноманітний
- 3 – a) durchschnittlich – у середньому
- 4 – b) grundlegend – основоположний
- 5 – d) stets – постійно, безперервно

8. Прочитайте німецькі роз'яснення основних економічних термінів із фахового глосарія (Тексти 1–5) і знайдіть їхні українські відповідники.

Текст 1. *Wirtschaft, f* – економіка

Текст 2. *Volkswirtschaft, f* – народне господарство (національна економіка)

Текст 3. *Allgemeine Geschäftsbedingungen* – загальні умови угоди

Текст 4. *Bankleitzahl, f (BLZ)* – банківський ідентифікаційний код (БІК)

Текст 5. *Eigenkapital, n* – власний капітал

12. Оберіть правильний український відповідник.

1. Volkswirtschaft, f	b) народне господарство
2. Produktionsfaktoren, Pl.	c) фактори виробництва
3. Einkommen, n	a) дохід
4. die Entwicklung der Preise	b) динаміка цін
5. der Ablauf der Wirtschaft	c) економічний процес
6. Diese Annahme rechtfertigt <i>den Schluss</i> , dass alle Preise den Gang der Wirtschaft regulieren.	a) Це припущення виправдовує висновок про те, що всі ціни регулюють хід економіки.
7. Betroffene, f / m	b) зацікавлена особа
8. die Führungskräfte im Unternehmen	b) керівництво компанії
9. die obere Etage eines Unternehmens	c) вищий щабель компанії
10. Kundenstamm, m	b) клієнтська база

1.2

1. Проведіть зіставний аналіз ТО й ТП та визначте перекладацький прийом або техніку, що застосовано у виділених фрагментах. Узагальнену класифікацію прийомів і технік перекладу див. табл. А.1 (Додаток А).

1. b) мутація	14. b) мутація
2. a) імплікація	15. a) мутація і трансформація
3. b) експлікація	16. c) модуляція
4. a) імплікація	17. b) експлікація
5. c) експансія та внутрішньокатегоріальна заміна	18. a) модуляція (синонімічний переклад)
6. b) редукція та модуляція	19. c) лексична заміна
7. b) експлікація	20. b) мутація
8. a) транскрипція	21. a) транспозиція
9. c) модуляція	22. c) конкретизація та внутрішньокатегоріальна заміна
10. b) модуляція (синонімічний переклад)	23. b) модуляція
11. a) внутрішньокатегоріальна заміна	24. a) модуляція
12. c) редукція	25. c) мутація
13. b) калькування	

3. Ознайомтеся із роботою німецьких установ, задіяних в економіці, та знайдіть за посиланнями німецькі відповідники до цих назв. Проаналізуйте особливості перекладу власних назв установ та їх абревіації.

№ з/п	Німецькою мовою
1.	Bundesministerium für Wirtschaft und Energie (BMWi)
2.	Bundesagentur für Arbeit (BA)
3.	Bundesverband der Deutschen Industrie e. V. (BDI)
4.	Deutsche Auslandshandelskammern (АНК)
5.	Deutscher Industrie- und Handelskammertag (DІHK)
6.	Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung e. V. (DIW)
7.	Rat für Nachhaltige Entwicklung

4. Виконайте реферативний переклад текстів 1–3 українською мовою, використовуючи наведені нижче шаблони.

Текст 1

Якщо раніше вони слугували обороні від ворогів і були символом багатства, достатку та високої культури, то зараз вони приваблюють безліч туристів.

Перше місце посідає казковий замок Нойшванштайн – утілення мрії короля Людвіга II. У тексті наведено докладний опис зовнішнього вигляду та внутрішнього облаштування цього замку. Нойшванштайн є популярним серед багатьох туристів і навіть став логотипом кінокомпанії Walt Disney (Уолт Дісней).

Текст 2

Ще одним казковим замком є втілення мрії великого герцога Фрідріха Франца II (19 ст.) у м. Шверін, де зараз засідає парламент землі Мекленбург-Передньої Померанії.

Текст 3

Замок Гайдельберг є одним із найвідоміших відреставрованих замків із вражаючою архітектурою, що відображає період німецького романтизму і гармонійно поєднується із природою, маючи у своєму комплексі сад, середньовічну виставку та музей-аптеку.

1.3

3. Перекладіть словосполучення українською мовою.

1. відображати зростаючу тенденцію
2. мати велике значення
3. бути мірилом чогось
4. бути причиною цього

5. Знайдіть відповідники до прикметників і прислівників.

- 1 – b) insbesondere – особливо
- 2 – d) mittler – середній
- 3 – e) monatlich – щомісяця
- 4 – a) restlich – решта
- 5 – c) zweitgrößt – другий за величиною

Розділ 2

2.1

4. Розшифруйте абрєвіатури світових фінансових інститутів та знайдіть їхні українські відповідники.

1. EBRD (Europäische Bank für Wiederaufbau und Entwicklung) – Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)

2. EIB (Europäische Investitionsbank) – Європейський інвестиційний банк (ЄІБ)

3. IFC (International Finance Corporation) – Міжнародна фінансова корпорація (МФК)

4. IMF (International Monetary Fund) – Міжнародний валютний фонд (МВФ)

2.2

2. Виконайте зіставний аналіз ТО й ТП жанру «Інформаційна брошура». Зверніть увагу на особливості перекладу виділених фрагментів. Які прийоми перекладу було застосовано? Узагальнену класифікацію прийомів і технік перекладу див. табл. А.1 (Додаток А).

1. трансплантація	12. імплікація
2. транспозиція	13. імплікація
3. запозичення шляхом калькування і транскрипції	14. експлікація
4. експлікація	15. редукація (опущення) та експлікація
5. семантичне запозичення та експлікація	16. семантичне запозичення
6. імплікація, синтаксична трансформація, транспозиція	17. внутрішньокатегоріальна заміна
7. мутація (стилістичне підсилення)	18. експлікація
8. експлікація	19. лексичне запозичення
9. синтаксична трансформація та експлікація	20. експлікація
10. мутація та експлікація	
11. експлікація	

2.3

2. Проведіть зіставний аналіз ТО й ТП та визначте вид перекладацьких прийомів, застосованих у виділених фрагментах (лексичні, граматичні чи семантичні прийоми). Узагальнену класифікацію прийомів і технік перекладу див. табл. А.1 (Додаток А).

1. Лексичний прийом запозичення шляхом транскрипції.
2. Start-ups – стартап, deutschen – Німеччини (граматичні прийоми: внутрішньокатегоріальна заміна й транспозиція), ein fester Bestandteil – невід’ємна частина, Unternehmenslandschaft – бізнес-середовище (семантичний прийом: модуляція).
3. Граматичний прийом редукції або семантичний прийом імплікації.
4. Граматичний прийом об’єднання речень (синтаксична трансформація).
5. Семантичний прийом модуляції.
6. Wächst – зросла (граматичний прийом: внутрішньокатегоріальна заміна), des Start-ups (граматичний прийом редукції або семантичний прийом імплікації).
7. Граматичний прийом: синтаксична трансформація (утворення підрядного означального речення).
8. Семантичний прийом експлікації.
9. Sucht man in Deutschland vergebens – У Німеччині марно шукати (граматичний прийом: перmutація або перестановка), Silicon Valley – Силіконова долина, Know-how – ноу-хау (лексичні прийом запозичення: калькування і транскрипція), Gründergeist – дух інновацій, Milliarden-Dollar-Einhorn – «єдиноріг» вартістю в мільярд євро (семантичні прийоми: мутація або заміна денотата, а також експлікація).
10. Hier – у цих містах, Start-ups – підприємства, Onlinemagazin – інтернет-видання (семантичні прийоми експлікації та імплікації).
11. Семантичний прийом модуляції.
12. Семантичний прийом експлікації.
13. FinTech-Bereich – напрям fintech (семантичний прийом мутації, лексичний прийом запозичення: трансплантація), mit einem Zufluss von 135 Millionen Euro – зі 135 мільйонами (семантичний прийом імплікації або граматичний прийом редукції: опущення), 141 Millionen Euro – в якого 141 мільйон євро (граматичний прийом синтаксичної трансформації).

14. Branchenübergreifend – у загальному плані (семантичний прийом модуляції), der Sektor Green Economy – green economy (семантичний прийом імплікації або граматичний прийом редуції: опущення; лексичний прийом запозичення: трансплантація).

15. Schlägt ...aus – почав зашкалювати (граматичний прийом внутрішньо-категоріальної заміни), Start-up-Barometer – стартап-барометр (лексичне запозичення: транскрипція й калькування).

16. Auf Platz Sieben – який займає сьому сходинку (семантичний прийом експлікації, граматичний прийом синтаксичної трансформації), Start-up-Metropolen – стартап-метрополій (лексичний прийом запозичення: транскрипція й калькування).

17. Семантичний прийом експлікації.

18. Граматичні прийоми: транспозиція та синтаксична трансформація.

19. Семантичний прийом імплікації, граматичний прийом транспозиції.

3. Перекладіть вирази українською мовою.

1. розпочинати

2. застрахувати себе від значних ризиків

3. підлягати вимогам

4. розглядатися

5. мати на шляху

6. здійснювати супровід бізнесу

7. надавати підтримку, підтримувати, допомагати

Розділ 3

3.1

3. Перекладіть українською мовою композити.

1. Eisenbahn, f – залізниця
2. Fachgeschäft, n – спеціалізований магазин
3. Haltestelle, f – зупинка
4. Lebensmittel, Pl. – продукти харчування
5. Tabakwaren, Pl. – тютюнові вироби
6. Tageszeitung, f – щоденна газета
7. Untergrundbahn, f – метро
8. Verwaltungsgebäude, n – адміністративна будівля
9. Wohngebiet, n – житловий масив / район, мікрорайон

7. Визначте всі словникові відповідники до іменника *Leistung* в українській мові.

- Leistung, f*** – 1. виконана робота; успіх; досягнення; результат роботи
2. рекорд
  3. результат
  4. продуктивність
  5. потужність
  6. успішність
  7. платіж

В якому контексті вживаються такі словосполучення? Наведіть їхні українські відповідники.

1. Leistung eines Eides – складання присяги
2. Leistung einer Bürgschaft – здійснення поруки
3. Leistung der Geburt – приймання пологів
4. Leistung an Erfüllungsstatt – заміна виконання; здійснення особою іншої дії, ніж та, що передбачена зобов'язанням
5. Leistung Zug um Zug – одночасність виконання договірною зобов'язання обома сторонами
6. soziale Leistungen – соціальні виплати

7. Leistung durch Dritte – надання послуг / виконання робіт третьою стороною
8. gesamtwirtschaftliche Leistung – загальноекономічна продуктивність
9. verfügbare Leistung – наявна потужність
10. Leistung einer Zahlung – здійснення платежу

3.2

1. Проведіть зіставний аналіз ТО й ТП інформаційного листка фонду Ганса Зайделя. Зверніть увагу на виділені у тексті напівжирним курсивом фрагменти. Виконайте корегування підкреслених фрагментів тексту.

1. Рушійна сила – treibende Kraft (калькування).
2. Тою рушійною силою – die (експлікація). Корегування: тією.
3. Для подальшої – um voranzubringen (синтаксична трансформація й транспозиція).
4. Досягла значного рівня – hat große Fortschritte erreicht (мутація).
5. Демократичної трансформації законодавства, макроструктур та інституцій – der demokratischen Institutionen (імплікація). Корегування: des demokratischen Umwandlung der Gesetzgebung, Makrostrukturen und Behörden; але досі бракує – Was bislang aber ausbleibt, ... (синтаксична трансформація).
6. На тлі питання – Von Zwängen abgesehen (мутація й синтаксична трансформація); Це стає – als (синтаксична трансформація).
7. ... – Land (експлікація).
8. ... – Spätestens (експлікація); щоб покласти край гальмуванню процесу реформ – den Reformstau zu beenden (синтаксична трансформація).
9. Громадський сектор не має належної підтримки – Zivilgesellschaft findet nur wenig Unterstützung (модуляція). Корегування: der zivilgesellschaftliche Sektor; представників – Mitgliedern (мутація).
10. Високу громадську активність – der zahlreichen zivilgesellschaftlichen Initiativen (мутація); «критичної маси» – „kritische Masse“ (калькування); б запустила в дію – in Gang setzt (внутрішньокатегоріальна заміна).

Розділ 4

4.1

6. Виконайте зіставний аналіз ТО й ТП. Визначте перекладацькі прийоми, застосовані у виділених фрагментах тексту українською мовою. Узагальнену класифікацію прийомів і технік перекладу див. табл. А.1 (Додаток А).

1. транспозиція	11. експлікація та синтаксична трансформація
2. мутація	12. внутрішньокатегоріальна заміна
3. експлікація й синтаксична трансформація	13. мутація
4. імплікація	14. імплікація
5. експлікація	15. експлікація й транспозиція
6. модуляція й транспозиція	16. експлікація й транспозиція
7. перестановка	17. внутрішньокатегоріальна заміна
8. синтаксична трансформація, мутація та експлікація	18. модуляція
9. експлікація й транспозиція	19. внутрішньокатегоріальна заміна
10. експлікація й транспозиція	20. синтаксична трансформація, внутрішньокатегоріальна заміна і транспозиція

9. Визначте у ТО засоби анонімізації висловлювань у підкреслених фрагментах і проаналізуйте особливості їх відтворення у ТП.

1. Еліпс (у ТП: лексична заміна, експлікація).
2. Абстрактний агенс (у ТП: модуляція).
3. Абстрактний агенс (у ТП: імплікація).
4. Безособовий займенник *es* і форма теперішнього часу пасивного результативного стану (у ТП: імплікація).
5. Безособовий займенник *es*, форма теперішнього часу, пасивний стан процесу дії у формі минулого простого часу в підрядному відносному реченні (у ТП: модуляція й транспозиція).
6. Абстрактний агенс (у ТП: лексична заміна).

4.2

4. Проведіть зіставний аналіз ТО й ТП. Визначте особливості відтворення дієслів у тексті перекладу.

1. модуляція, експлікація
2. лексична заміна
3. модуляція
4. лексична заміна, модуляція, внутрішньокатегоріальна заміна
5. модуляція
6. транспозиція та модуляція, лексична заміна
7. лексична заміна

5. Проаналізуйте особливості відтворення слів автора в тексті перекладу.

1. пряма мова (цитата), внутрішньокатегоріальна заміна
2. модуляція, транспозиція
3. імплікація, транспозиція
4. модуляція, внутрішньокатегоріальна заміна

9. Визначте клас мовленнєвих актів за класифікацією Дж. Р. Серля у виділених фрагментах.

1. директивний мовленнєвий акт	5. експресивний мовленнєвий акт
2. репрезентативний мовленнєвий акт	6. репрезентативний мовленнєвий акт
3. експресивний мовленнєвий акт	7. експресивний мовленнєвий акт
4. експресивний мовленнєвий акт	

10. Проаналізуйте особливості перекладу перформативних дієслів.

1. лексична заміна
2. лексична заміна

Предметний покажчик

- Агенс 144
– абстрактний 125
Анонімізація висловлювань 121, 125, 126
Асиндеза 124
Безеквівалентна лексика 47, 59, 67
Відповідник 59, 60, 67, 79, 92, 108–110
– контекстуальний 60, 68, 69
– міжмовний 66
– словниковий (див. еквівалент) 13, 57, 66, 68
Гіперонім 59
Гіпонім 59
Дериват 46, 57, 89–91
Деривація 89
Доместикація (див. одомашнення) 31
Еквівалент (див. словниковий відповідник) 13, 57, 60, 67, 68, 88
Еквівалентність 12
– понятійна 68
– функціональна 13, 68
Економія тексту 122
Еліпс 12, 124, 126
Жаргонізм (див. професіоналізм) 58
Інверсія 125
Калькування 47, 60, 92
Категоризація 68, 88–90
Когнітивна лінгвістика 78, 79
Компетенція 11
– галузева 11
– міжкультурна 11
– мовна 11
– фахова 11, 28
Композит (див. складне слово) 58, 109
– атрибутивний 91
– субстантивований 91
Компонент (див. складнік) 68, 88
Компресія 123
– синтаксична 123
Комунікація 8, 11, 12, 27, 46
– фахова 8, 10, 13, 30, 45, 46, 125
Конверсія 89, 90
Модуляція 32, 47, 59
Навички 7, 10
– непрофесійні 10
– професійні 8
Непряма мова 142
Номенклатурне найменування 58, 59
Номіналізація 122
Омонімія 93, 108
Парафраз 47
Перекладацька дія 28, 32
Перекладацька компетентність 28
Перформативний 142
– дієслово 142
– мовленнєвий акт 142
Полісемія 78, 93, 109
Понятійні слова 12, 68, 78
Практика перекладу 10
Прототип 79
Професіоналізм (див. жаргонізм) 58
Синонімія за вибором ознаки 110
Складне слово 57
Складнік (див. компонент) 68

Стратегія перекладу 30, 31
Теорія перекладу 29
Термін 57
Терміноелемент 68
Термінологічна одиниця 45, 47, 57–60
Транскрипція 47, 60, 91, 92
Одомашнення (див. доместикація) 31
Описовий переклад 47, 59, 60, 67, 92
Очуження (див. форенізація) 31, 60
«Фальшиві друзі» перекладача 79, 90,
94, 108
Фахові вирази 46, 89
Форенізація (див. очуження) 31, 60

Іменний покажчик

- Артц Райнер (Arntz Reiner) 67
Брінкер Клаус (Brinker Klaus) 12
Вільсс Вольфрам (Wilss Wolfram) 12
Гінзбург Михайло Давидович (Ginzburg Mykhailo Davydovych) 66
Гоффманн Лотар (Hoffmann Lothar) 46
Глезер Розмарі (Gläser Rosemarie) 46
Кальферкемпер Гартвіг (Kalverkämer Hartwig) 47
Ковальова Катерина Іванівна 30
Кьонігс Франк (Königs Frank) 28
Майєр Фелікс (Mayer Felix) 67
Міньяр-Белоручев Рюрик Костянтинович (Miniar-Bieloruchev Riuryk Kostiantynovych) 30, 31
Найда Юджин Алберт (Nida Eugene Albert) 11
Ньюмарк Пітер (Newmark Peter) 29
Остін Джон Ленгшо (Austin John Langshaw) 142
Піхт Геріберт (Picht Heribert) 67
Серль Джон Роджерс (Searle John Rogers) 142
Табер Чарльз Рассел (Taber Charles Russel) 11
Флукк Ганс-Рюдігер (Fluck Hans-Rüdiger) 46
Шмітт Петер Аксель (Schmitt Peter Axel) 10
Шрайбер Міхаель (Schreiber Michael) 31, 32
Штольце Радегундіс (Stolze Radegundis) 6
Якобсон Роман (Jakobson Roman) 78

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1 – Узагальнена класифікація прийомів і технік перекладу

Прийоми перекладу (Übersetzungsverfahren)		Техніки перекладу (Übersetzungstechniken)
1. Лексичні (Lexikalische)	Лексичне запозичення (Lexikalische Entlehnung)	Трансплантація (Transplantation) Транскрипція (Transkription) Транслітерація (Transliteration) Калькування (Lehnübersetzung)
	Лексична заміна (Lexikalische Ersetzung)	Субституція (Substitution) – тривіальний випадок перекладу за допомогою словникового відповідника.
2. Граматичні (Grammatische)	Синтаксичне уподібнення (Wort-für-Wort-Übersetzung)	Синтаксична асиміляція (Syntaktische Assimilation) – збереження порядку слів у реченні.
	Пермутація (Permutation)	Перестановка частин речення (Satzteilumstellung), зміна порядку розташування членів речення (Veränderung der Satzgliedfolge), зміна порядку речень (Satzfolgeänderung), зміна порядку слів в атрибутивному «ланцюгу» (Wortfolgeänderung in Attributkette) тощо.
	Синтаксична трансформація (Syntaktische Transformation)	Зміна синтаксичної конструкції (Syntaktische Änderungen): заміна членів речення (Satzgliedwechsel), перерозподіл речень (Umverknüpfung von Sätzen), заміна типу речення (Satzartwechsel): напр., спонукальне речення (Aufforderungssatz) → розповідне речення (Aussagesatz) тощо.
	Експансія (Expansion)	Додавання (Erweiterung)
	Редукція (Reduktion)	Опущення (Weglassen), декатегоризація (Entkategorisierung): напр., вилучення модальних дієслів (Weglassen von Modalverben).

Прийоми перекладу (Übersetzungsverfahren)		Техніки перекладу (Übersetzungstechniken)
2. Граматичні (Grammatische)	Внутрішньокатегоріальна заміна (Intrakategorialer Wechsel)	Заміна категорії числа (Numeruswechsel): однина (Singular) → множина (Plural), за- міна стану (Genuswechsel): активний стан (Aktiv) → пасивний стан (Passiv), заміна форми дієслова (Wechsel der Verbform): напр., дієприкметник I (Partizip I) → діє- слово (Verb), заміна часової форми (Tempuswechsel) тощо.
	Транспозиція (Transposition)	Заміна частини мови (конверсія).
3. Семантичні (Semantische)	Семантичне запозичення (Semantische Entlehnung)	Заміна сталого виразу в МО сталим вира- зом у МП.
	Модуляція (Modulation)	Заміна на основі причинно-наслідкових зв'язків: синонімічний переклад (synonymi- sche Übersetzung), антонімічний переклад (antonymische Übersetzung).
	Експлікація (Explikation)	Конкретизація (Konkretisierung), описовий переклад (Umschreibung), перифраз (Peri- phrase)
	Імплікація (Implikation)	Компресія (Kompression), узагальнення (Verallgemeinerung), генералізація (Generalisierung)
	Мутація (Mutation)	Використання семантично різних засобів, у результаті чого спостерігається нейтраліза- ція (Neutralisierung) / стилістичне послаб- лення (stilistische Absenkung) та метафори- зація (Metaphorisierung) / стилістичне під- силення (stilistische Anhebung).

Навчальне видання

Гудманян Артур Грантович
Баклан Ірина Миколаївна

Практичний курс перекладу

Підручник

*В авторській редакції
Надруковано з оригінал-макета замовника*

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Свідоцтво про державну реєстрацію: серія ДК № 5354 від 25.05.2017 р.
просп. Перемоги, 37,
м. Київ, 03056

Підп. до друку 09.09.2022. Формат 60×84¹/₁₆. Папір офс. Гарнітура Times.
Спосіб друку – електрографічний. Ум. друк. арк. 10,46. Обл.-вид. арк. 7,75. Наклад 30 пр.
Поз. 22-1-1-014. Зам. № 22-031.

Видавництво «Політехніка», КПІ ім. Ігоря Сікорського
вул. Політехнічна, 14, корп. 15
м. Київ, 03056
тел. (044) 204-81-78